

ФИЛАТЕЛИСТА

Оријан

Савеза филателиста Србије

БЕОГРАД

ГОДИНА III

9

»ФИЛАТЕЛИСТА« ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Уређује редакциони одбор: Инж. Александар Ј. Петровић, Сениша Остојић,
Јован Јојкић, инж. Мирко Вернер и Никола Павловић.

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира 25. Тел. бр. 44-154.
Лист излази друге половине сваког месеца.

Све рукописе, наруџбе, рекламације и све што се односи на лист слати на адресу:
Уредништво „Филателисте“ — Београд, Војводе Драгомира бр. 25.

Рукописи се не враћају.

САДРЖАЈ:

Стр.

Драг. Јанковић: О Душановом закону	— — — — —	289
Ф. Х. Емке: Достојанственост и уметничка вредност поштанске марке	— — — — —	291
Ал. Ј. Петровић: Југословенски Црвени крст — 75-год. Црвеног крста у Србији	— — — — —	293
С. Остојић: О српским маркама за новине (наставак)	— — — — —	296
Е. Архангељски: Аерофилателија	— — — — —	297
Б. Новаковић: Партизанске поште (наставак)	— — — — —	299
Н. Увалић: Непоништене или поништене	— — — — —	301
Инж. Б. Мазаловић: Стогодишњице првих поштанских марака	— — — — —	302
Л. Фелдеси: Неколико речи о размени марака са иностранством	— — — — —	304
М. Ј.: Прва земаљска филателистичка изложба у Загребу	— — — — —	305
Д. Благојевић: Са загребачке филателистичке изложбе	— — — — —	307
Н. Павловић: Прве марке Уједињених нација	— — — — —	308
Л. Фишер: Претече Израела	— — — — —	309
Инж. Р. Петровић: XII светски конгрес планинара	— — — — —	311
Ј. Јојкић: Авионска поштанска тарифа	— — — — —	311
В. Јокић: Избор председника у једном филателистичком друштву	— — — — —	312
Кроз филателистички свет	— — — — —	313
З. Сабо: Знаменити људи на маркама	— — — — —	316
Наше марке	— — — — —	318
Наши пригодни жигови	— — — — —	319
Нове марке	— — — — —	320
Филателистичке изложбе у свету	— — — — —	326
Вести из савеза	— — — — —	326
Преглед књига и листова	— — — — —	328
Одговори на питања читалаца	— — — — —	(корице)
Огласи	— — — — —	(корице)

FILATELISTA« ORGANE DE L'UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Propriétaire et éditeur: UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Comité de rédaction: ing Aleksandar J. Petrović, Siniša Ostojić, Jovan Jojkić,
ing Mirko Verner et Nikola Pavlović

Rédacteur en chef: Aleksandar J. Petrović, Vojvode Dragomira 25, Tel. 44-154

La Revue paraît au cours de la seconde moitié de chaque mois.

Manuscripts, commandes, réclamations et tout ce qui se rapporte à la Revue doit être envoyé
à l'adresse: Uredništvo »Filateliste«, Belgrade, Vojvode Dragomira 25.

Les manuscrits ne sont pas renvoyés à leurs auteurs.

SOMMAIRE:

Drag. Janković: Le Code de Dušan (289) — Al. J. Petrović: Croix Rouge Yougoslave — Le 75e anniversaire de la Croix Rouge en Serbie (293) — S. Ostojić: Les timbres-poste serbes pour les journaux (suite) (296), — E. Arhangeljski: Aérophilatélie (297) — B. Novaković: Les postes partisans (suite) (299) — F. H. Ehmcke: Dignité du timbre-poste (291) — N. Uvalić: Oblitérés ou non? (301) — ing B. Mazalović: Centenaires des premiers timbres-poste (302) — L. Feldeši: Quelques mots sur l'échange des timbres-poste avec l'étranger (304) — M. Janjić: La Première Exposition Philatélique à Zagreb (305) — D. Blagojević: Autour de l'exposition philatélique à Zagreb (307) — N. Pavlović: Les premiers timbres-poste des Nations Unies (308) — L. Fišer: Les précurseurs d'Israël (309) — ing. R. Petrović: Le XIIe Congrès International de l'Union des alpinistes (311) — J. Jojkić: Tarif pour la poste aérienne (311) — B. Jokić: Election du président dans une société philatélique (312) — A travers le monde philatélique (313) — Z. Sabo: Hommes célèbres sur les timbres-poste (316) — Nos timbres-poste (318) — Nos oblitérations spéciales (319) — Nouveaux timbres-poste (320) — Les expositions philatéliques dans le monde (326) — Nouvelles de l'Union (326) — Nous répondons aux lecteurs — Bibliographie (328) — Annonces.

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ТЕКУЋИ РАЧУН УРЕДНИШТВА
И АДМИНИСТРАЦИЈЕ „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ БР. 104-903317

Цена овог
броја дин. **30**

Драгослав Јанковић
проф. Универзитета

О Душановом законнику

У првој серији пригодних марака издатих поводом великих годишњица културно историске прошлости налази се слика српског цара Душана у царском орнату и са Закоником и географском картом свога царства у рукама.

Цар Душан, син српског краља Стевана Дечанског, рођен је 1308 године. У напорима на проширењу и уређењу своје државе изненадна смрт пресекла је живот цара Душана 20 децембра 1355 године.

Његово најважније дело, које му проноси име далеко ван граница Југославије и које ће му очувати вечити спомен у свету, јесте његов Законик.
(Ур.)

Од како је пронађен и објављен — први пут у Рајићевој Историји пре 156 година — па све до данас, Душанов Законик не престаје да изазива интересовање научних радника — историчара и шире јавности како код нас, тако и у свету. Кад би се сакупило све оно што је до сада о Душановом законнику и на основу њега написано, престављало би једну мању библиотеку од неколико стотина књига.

Резимирајући углавном све оно што је о Душановом законнику са разних страна написано, своди се на суд једног од његових најсавеснијих истраживача и најбољих познавалаца — Стојана Новаковића, који га је укратко окарактерисао као „најлепше културно дело средњег века српског“.

И доиста, поред наше средњовековне уметности, Душанов законик преставља један од ретких и сјајних културних споменика наше прошлости, на коју наши народи могу с правом бити поносити. Он је знак и огледало релативно високог степена друштвено-економског, државно-правног и културног развитка српског народа половином XIV века.

Ако упоредимо феудалну Србију са другим државама истог периода, видећемо да су се половином XIV века Срби и српска држава налазили испред многих тадашњих

држава и државница, а да нису заостајали ни за великим државама европског Запада, иако је њихов феудални друштвени и државни развитак започео знатно раније него код нас на Балкану.

У Енглеској, на пример, исте године, када је код нас издат Душанов законик, после страховите куге, која је преполовила становништво, радници су једним краљевим указом, под претњом најстрожијих казни, усијаним гвожђем и сличним средствима,

приморавани да раде за минималне наднице; а на селу, да би исцедили што већу корист од малобројних сељака, феудалци се враћају на првобитне форме феудалне експлоатације путем радне ренте.

У исто време, Француска, осиромашена и већ опустошена у тзв. стогодишњем рату с Енглеском, налазила се у опадању и кризи; осиромашено и озлојеђено становништво градова и села дизало је оружане устанке.

Немачка је била потпуно раздробљена, са самосталним кнежевима на челу појединих покрајина. На један јединствен закон за целу земљу, као што је био наш Душа-

нов закон, у Немачкој се у то време није могло ни помишљати. Гоњење кривичних дела по иницијативи државних власти је два да је и постојало. Тзв. „право песнице“ (Faustrecht), право јачега, било је у пуној снази; оно је живело у Немачкој све до XVI века.

У Немачкој законски пројекат Карла IV тзв. *Majestas Carolina* одбијен је од стране Сејма 1355 године, јер крупни феудалци — панови нису хтели пристати на ма какве одредбе, којима би се крњила њихова свемоћ у корист централне краљевске власти.

Међутим, феудална Србија половином XIV века налазила се на врхунцу свог успона и моћи. Она је, после многих феудалних освајања, које је на рачун Византије започео Немања, наставили његови наследници, а највише цар Душан, — територијално била јако увећана. Користећи и грађански рат у Византији после смрти Андроника III, Душан је освојио простране земље и проширио државу до Коринтског залива; 1345 године заузео тврди град Серез, а 1346 године, пошто је претходно српска архиепископија подигнута на степен патријаршије, крунисао се за цара. И после крунисања он је наставио освајања, заузевши и последње делове Албаније, Епир и Тесалију. На тај начин, на врхунцу своје моћи, Душанова држава заузимала је скоро две трећине целокупне територије Балканског полуострва, обухватајући и добар део грчких земаља и грава.

На пољу привредног и државно-правног живота, Србија је половином XIV века чинила такође крупне кораке. Рударство, које се почело јаче развијати тек од XIII века, већ је било достигло снажан размах и омогућило брже и веће богаћење владара и властеле. Исто тако и трговина с иностранством, а нарочито с Дубровником, коју је започео још Немања, — за време Душаново била је веома жива и обимна. У једној поруци краљу сами Дубровчани су изјавили да највећи део својих трговачких послова обављају у српској држави, да су своје трговачке везе са Србијом разгранали до те мере, да су морали занемарити своју, некада главну, поморску трговину. Несумњив и знатан напредак огледа се и у проширењу пољопривредне производње и у разгранавњу заната, нарочито по градовима и приморју и у освојеним грчким областима.

Душанов законик, који је донет 21 маја 1349 (а допуњен 1354 године) произишао је из овог друштвено-економског и политичког успона Србије. Он је имао за задатак, с једне стране, да учврсти ту нову голему државну творевину, да уједначавањем права зближи и стварно прикључи новоосвојене крајеве, а, с друге стране, да учврсти високи положај и крупне привилегије владара и властеле, да озакони њихово „право“ на експлоатацију и држање радних маса у зависном и потчињеном положају.

Душанов законик садржи, пре свега, низ прописа чија је сврха јачање владалачке власти и линије централне државне власти. То је врло добро осетио још Стојан Новаковић, када је подвукао да је „учвршћење администрације и јакога административног реда главни тон и црвени конач законика“. На томе путу, Душан је све више умножавао и разграђивао своје функције: поред војно-организациске и судске функције ранијих владара, он је чвршће узео у своје руке и многе послове унутрашње управе, и законодавну делатност и одржавање свих веза са иностранством. У томе му је помагало многобројно дворско особље, као што су: казнац, војводе, челници, логотети итд. (самих таквих дворских звања и титула било је ништа мање од 70). Тежња за централизацијом власти дошла је до изражаја и у завођењу нових државних органа управне и судске власти. Поред власти властеле на њиховим властелинствима све чешће се у време Душаново помињу локални органи власти које цар поставља; нарочито се истиче кефалија као општи управни орган владарев у жупи или у граду. Јачајући и ширећи централну власт, а сужавајући власт властеле, цар Душан је својим закоником установио и посебне тзв. „царске судове“, на које је пренео суђење извесних кривичних дела, сматрајући та дела већином за нарочито опасна по феудално друштвено и државно уређење. Цар је својим Закоником тачно одредио дужности властеле у читавој држави како према њему — цару, тако и према потчињеном сталежу себара. Све су то веома значајне и стварно прогресивне одредбе због тога, што се помоћу њих савлађивала или бар ограничавала феудална раздробљеност. Оне су значиле корак даље на путу ка ликвидирању феудалне расцепканости и на путу ка проширивању, изједначавању и јачању унутрашњег тржишта.

Душанов законик садржи, даље, низ прописа, којима се гарантују привилегије владајуће класе — властеле, како световне тако и црквене. Властели Душанов законик гарантује, пре свега, неприкосновено право својине на земљу и право искоришћавања радне снаге сељака везаних за ту земљу. Властелинска имања била су ослобођена свих работа и данака. Њихове главне обавезе према цару биле су у томе да му дају „соће“ — земљишни порез, који је износио врло мало и био више симбол признавања царске власти, и — како каже Законик — „војску да војују по закону“. Црква односно црквена властела била је још повлашћенија него световна властела. Цркве и манастири уживали су огромне поседе, које су им владари поклањали. Нарочито повлашћен положај цркве потиче отуда, што су се сви владари Немањићске династије, а посебно цар Душан, ослањали веома много и у првом реду на цркву и њену идеолошку моћ како у сузбијању сепаратистичких тежњи

световне властеле, тако и у спречавању народног отпора.

Сва властела, и црквена и световна, улазила је у саборе. Саборе је владалац сазивао повремено по разним питањима, као што су: избор архијереаскопа, односно патријарха, крунисање владара, издавање владалачких повеља или њихово потврђивање, објава рата или закључење мира, издавање закона, решавања о парницама због црквене земље. Неоспорно је да сабори у немањикој држави нису били онаква сталешка преставништва ради ограничавања владалачке власти, какве су, на пример, биле сталешке скупштине у феудалној Француској или Енглеској. Али је исто тако несумњиво да је чак и цар Душан, иако је у главном о свима најважнијим стварима сам одлучивао, морао у знатној мери водити рачуна и о интересима и жељама и о снази властеле. Упоредо са проширавањем државе и јачањем њене привредне снаге, расла је и моћ крупне властеле.

Разуме се, да је сав тај напредак феудалне Србије и економско и политичко снажење њене владајуће класе, као што то увек нужно бива у свима експлоататорским државама, ишао на штету и на терет непосредних произвођача — у овом случају себара. Њихов положај се стално и све јаче погоршавао. Наши стари историчари — било из родољубивих мотива, било с намером да за рачун владајуће класе „улепшају“ једно изразито класно друштво, односно да бране класно друштво у опште, — приказивали су редовно ствари тако као да су Душанова држава и његов законик узимао у заштиту „мале“ и „убоге“ од самовлашћа, експлоатације и насиља властеле, те да је тобож имао за „циљ да сачува друштвену равнотежу између сталежа“. Међутим, оваква тврђења не одговарају историској истини. Сасвим супротно од тога, сачувани документи говоре о изванредно тешком и све тежем положају експлоатисаних радних маса у немањикој држави тј. зависни земљорадници морају да раде своје феудалном господару два дана недељно, да носе сено један дан и виноград један дан годишње, што чини укупно 106 дана у години. Они су, даље, морали да цару преко свог властелима на име соћа дају „перперу цареву“

— 1 перпер или кабао жита годишње. Поред ових работа и дажбина, меропси су морали да зидају утврђења и дворове, да оправљају путеве и мостове, да ратују за властелина и владара, да хране, смештају и прате властелина и владара и преносе њихове ствари на путовањима, да чувају страже итд.

Најзад, Душанов законик садржи и низ прописа из области приватног, административног и кривичног права; он прописује казне за разна кривична дела, и то најчешће тако да су казне за иста кривична дела различне према сталешкој припадности извршиоца дела: блаже за властелу, и строжије за себре. Ипак, највећи, претежан део правних одредаба Душановог законика регулише односе из области државног права (о владаоцу и сталежима, њиховим правима, њиховим међусобним односима и тсл.). Због тога су неки писци, почев још од Драгише Мијушковића, назвали Душанов законик „уставом средњевековне Србије“.

Историски посматран, Душанов закон, и поред своје разумљиве класне ограничености и изразито класне садржине, претстављао је прогрес и доприносио прогресу српског средњевековног друштва. Већ по томе, што је био јединствен закон целе државе, што је важио на целој пространој територији Душанове државе и то не само у старим, већ и у новоосвојеним крајевима, он је доприносио ликвидирању феудалне раздробљености и бржем развоју српског друштва и државе.

На крају треба истаћи чињеницу да Душанова држава и његов законик, који је ту државу учвршћивао, претстављају, објективно (без обзира на ове или оне планове и циљеве самога цара Душана) покушаје уједињавања балканских народа и држава. А големи значај ових покушаја постаће јасан нарочито онда, кад узмемо у обзир нужност одбране културног развоја, нашег и западног, од турских хорди, чије је жестоко надирање већ у то време све опасније угрожавало све оно што је дотада било створено на пољу привредног и културног живота.

(Према предању, одржаном на Радио-Београду у мају 1951)

Ф. Н. ЕНМСКЕ

Достојанственост и уметничка вредност поштанске марке

Изванредна важност, која се придаје поштанској марки од стране скупљача, тако несразмерна према њеним димензијама, у необичној је супротности са сталним опадањем формалних квалитета овога поштанског амблема онаквог какав се показује у већини својих новијих варијаната. Старе се марке не одликују само својом реткошћу, већ и лепотом цртежа, брижљивошћу

при избору папира и сјајном техничком израдом. То су својства која објашњавају зашто се ове марке сматрају драгоценим предметима.

Намера нам је да овде покушамо да испитамо шта може да чини уметничку вредност марке, а у исто време и да утврдимо услове који треба да буду испуњени, да би њено формално остварење одгова-

рало практичној употреби, за коју је она и створена.

Практично говорећи, марка треба јасно да показује и своје порекло и своју франкатурну вредност. Са овога гледишта ништа боље не одговара него марка, чија се слика ограничава на обичну цифру, класични пример званичнога жига. Грбови су опет традиционални амблем установљене власти, државе. Исто симболично значење придаје се и лику суверена, који се, по паметној традицији, која се стара да избегне сваки портрет, ма како мало фантастичан или инспирисан позама код фотографа, заиста показује као незгодан и чак фаталан.

Пејзаж се такође често употребљава као мотив. Марка се у овом случају много боље прилагођава релативно упрошћеном стилу него неограниченом натурализму.

Слична склоност треба да руководи и при претстављању историјских споменика, при чему је, без сумње, препоручљиво да се избегава сваки ефекат перспективе, инспиришући се „узвишењима“, каква цртају архитекти. Што се тиче националних костима, који се радо претстављају због регионалних евокација, које се за њих везују, добро би било, кад би се с њима у највећем броју случајева поступало у духу старих гравура.

Исто су тако врло омиљене и алегорije (на које се односе оне неколике напомене, које смо формулисали поводом портрета), као и извесни симболи — круна, крст, поштански рог, крилати точак, снап, теразије, срп, чекић итд. Да наведемо и транспортна средства, дилиџансу, воз, једрењак, пароброд и авион. Животиње, дрвеће, цвеће и мноштво других мотива допуњавају серију симбола. Ма како да је било ван дискусије савршенство старих марака, чија је илустрација сведена на цифре или какав обичан натпис, исто је тако могућно навести успеле и дивне примере за све остале мотиве; чак су и композиције са мноштвом лица на сасвим малом простору нашле понекад такву реализацију, која допушта да се на њима даду препознати сви квалитети добре марке.

Да су се марке ограничиле на мали број мотива, сигурно да филателија не би никад стекла такву популарност, да чак постане права страст. Заиста, који се филателиста не сећа, разнежен, година свога детињства, када је, очију упртих у сличице издане од поштанске управе, пуштао машти да лети ка далеким континентима? Под видом аустралијског лабуда, перувијанске ламе, фоке из Нове Земље, птице Тореа са острва Кук у лету изнад океана, као и египатских пирамида, полумесеца, змаја или хризантема; Запад и Исток су га неизменично привлачили.

Ово набрајање мотива на маркама и могућности њихове израде, требало би да буде нека врста путоказа за оне, који се баве израдом марака, као и за уметнике

који их реализују. Ово је обично набројање, додајемо, јер не би могло да гарантује, само по себи, овакво или онакво срећно остварење. Квалитети сваког дела зависе увек, у крајњој линији, од талента уметника, који је позван да створи, већ према приликама, на површини нужно маленој добру и лепу марку, — од његовог смисла за облик, изражајне моћи, осећања мере или интуиције.

Разуме се макета сама није довољна. Ма кава техника да се употреби, потребни мајстори свога заната, гравери, литографи, типографи или специјалисти за офсет или дубоку штампу. Што се тиче папира, само се по себи разуме да не треба пропустити да се изабере најбољи и најприкладнији за сврху којој је намењен.

Стари начин израде, челикорез или бакорез, литографија, рељефна репродукција, када се рука извршиоца с пуно осетљивости прихвата замисли цртача, све више и више уступају место механичким начинима израде за масовну репродукцију. Фотомеханичка репродукција, офсет и дубока штампа довели су до тога, да се, некад јасно одређена марка која најбоље одговара својој намени, претвори у појам врло различит од поштанске марке, схватајући је као врсту сликарства, те стварно и израда бива све више и више „сликарска“, што неизбежно лишава марку њеног аутентичног карактера и она постаје жртва и непосвећених и љубитеља.

Овакво опадање има свој главни узрок у отсуству јасно дефинисаног циља какав би, међутим, требало да се поставља пред инстанце, чији је задатак да наручују нове марке.

Док се некад поглавар државе са својим најбољим саветницима интересовао, већ према самим условима, за ове додуше мајушне предмете, али јавног карактера, сада је брига о маркама прешла на комисије функционера, који су најчешће потпуно туђи уметности, избегавајући личну одговорност, да би у најбољем случају овладала нека безоблична и безбојна анонимност. Тако нису данас нови модели поштанских марака; они се појављују изненада исто тако неочекивани као и непожељни, слични оним чисто трговачким филмовима или пак конзервама осредњег квалитета, чија је једина амбиција да нађу у гомили што је могуће већи број гледалаца, односно велика ревност извесних поштанских управа да се искористи свака могућа прилика за издавање марака, довела је дотле да је тржиште заиста претрпано, тако да озбиљни филателисти скупљају само старе марке, чији се курс уосталом не мења, док се за новију продукцију по јевтиним ценама заиста губи интересовање.

Да би се показало стално опадање кроз читаву еволуцију поштанских марака, које, међутим, постоје тек од пре једног столећа, довољно је бацити поглед на неколико примера из овог времена. Узмимо на при-

мер марке од 4 и 6 сантима за циришки кантон из године 1843; црну баварску марку од 1 крајцаре, издату 1849; гравуре марака краљице Викторије из 1840; француске марке нео-класичног стила које претстављају Цереру или Наполеона III — прве које су имале за модел Меркурову главу са грчких марака; или, још, финну гравуру шпанских марака из 1850 г. са ликом краљице Изабеле; отмене репродукције у рељефу — сличне камејама — са ликом аустријског цара или двоглавог орла; или најзад финске марке са грбом које датирају из 1860, тако оригиналне, а које се одликују и квалитетом свога папира и нарочитим зупчањем; утврдиће се да то нису само прве штампане марке и најређи примерци у уметности марке, већ и најуспелија формална остварења ове исте уметности, а чије савршенство нису никада достигла никаква доцнија стварања.

Конзервативне земље су до почетка овога века сачувале овај строги стил, церемонијалан, сродан уметности медаља, али у форми све мање и мање живописној, све мање и мање изражајној. Шпанија је за ово типичан пример. А историја аустроугарске монархије има за последњи одраз, у серији великих војсковођа у служби Хабзбуршке династије, своје свечано сјајно продужење где се може прочитати касни „сумрак богова“. Чудно је да једна велика нова земља, Сједињене Државе, остаје на сличан начин верна своме званичном стилу.

Упоредо и свуда са политичким променама манифестује се и радикално кидање са традиционалним формама и чим екстре-

мистички елементи дођу на власт, појављују се марке, чија замисао такође води у крајност. Ипак констатује се и жеља за повратком ка мудрости. На пример у Немачкој у годинама после 1920, а и у Швајцарској исто тако, приступило се стварању серија беспрекорних марака, захваљујући конкурсима, које је организовала држава, али уз остављање могућности специјалистима да учествују у оцењивању.

И наше доба обилује примерима, који показују да паметна употреба, тј. не ропска, нових техничких могућности дозвољава да се створе добре марке које одговарају духу наше епохе, не занемарујући ипак законе који се намећу у овој области. Холандске марке које мање иду у висину, а чија се цела илустрација свела на цифре, сасвим модерне замисли са њиховим украсним цртама потпуно библиске сажетости, као и оне са ликом краљице Јулијане или изванредан број швајцарских марака »Pro Juventute« то јасно доказују. Из овога се дакле може закључити да има духова који делају, те се може очекивати обнова и процват уметности марке.

Из свега овога излази да нам лежи на срцу да се „командна полуга“ додели само онима који имају и смисла за критеријум, који треба поштовати и дара да се изаберу уметници способни да остваре егземплярна дела. А да оваквих уметника има, то је сигурно.

Из »Graphis«-а превела по одобрењу издавача и аутора Љиљана Михаиловић

АЛ. Ј. ПЕТРОВИЋ

Југословенски Црвени крст

75-годишњица Црвеног крста у Србији

У људском друштву нема племенитије организације, а ниједна није поникла из већих страха — од Црвеног Крста. Ужаси рата изазвали су најплеменитију идеју о указивању помоћи пострадалима у рату. До половине прошлога века несрећни рањеници остављани су на бојишту сами себи, природи, племенитим појединцима, пљачкашима, па и дивљим зверовима да им помогну или да им муке на грозан начин доврше.

1859 године, у једном ужасном рату у Горњој Италији, код Солферина, учествовао је и племенити Швајцарац Жан Анри Динан. Кад је после свршене борбе прошао бојним пољем, на коме је остало 40.000 мртвих бораца и беспомоћних рањеника, у њему се родила идеја да творци ратних ужаса — људи треба и да олакшају муке тим несрећним рањеницима. И кад су ужаси тога рата престали, нису били за-

борављени. Идеја о помоћи своме ближњем у највећој невољи пала је на најбоље земљиште и разбуктала се свом силином по целом свету.

„Успомена на Солферина“, дело племенитог Динама, у коме је он описао све грозоте и муке са овога бојног поља, преведено је одмах на све језике цивилизованог света. У свима срцима, чак и најокорелијих пропагатора решавања спорова међу народима ратом, изазвани су племенити осећаји — помоћи својим ближњима у највећој невољи.

Неуморним залагањем, путовањима, разговорима са водећим личностима по целој Европи успео је Динан да заинтересује многе државе. Октобра 1863 године одржан је један састанак претставника 16 европских земаља, на коме је израђен нацрт правила и изабран знак — грб будућег друштва — црвени крст на белом пољу, а

22 августа 1864 године усвојена је Женевска конвенција о побољшању судбине рањеника и болесника у рату.

Динанова идеја, зачета на солферинском разбојништву, остварена је у месту његова рођења — у Женеви. Ту је успостављен Црвени Крст, коме су једна за другом приступале све државе света. Већ 1868 године њему су припадале 33 народности. До 1906 године било је 36 држава потписница Женевске конвенције, а 1929 године тај се број пење на 55. Данас Међународна заједница Црвеног Крста броји 68 држава са преко 120 милиона чланова.

Пре 75 година, 6 фебруара 1876 године, основан је у Србији Црвени Крст и већ 24 марта исте године приступа Женевској конвенцији и постаје члан Међународног комитета Црвеног Крста.

Да би смо упознали наше читаоце са радом и циљевима Црвеног Крста, доносимо ове редове из летка „Југословенски Црвени Крст — масовна народна организација“.

У периоду када је Србија претрпела низ ратова, улога Црвеног Крста била је у главном сведена на припреме у очекивању нових ратова и на указивање помоћи у случајевима природних несрећа, поред спремања ограниченог броја помоћног санитарског особља. По броју и саставу свога чланства, по садржини мирнодопског рада Црвени Крст носи изразито хумани карактер.

После првог светског рата, оснивањем Лиге друштава Црвеног Крста, знатно се проширује рад Црвеног Крста за време мира.

Учесници велике ослободилачке борбе наших народа у окупираној Југославији нису имали привилегију да осете присуство и помоћ тада постојећег Црвеног Крста. Ни национална друштва других земаља нису се наша побуђена да пруже помоћ и подигну свој глас противу зверских поступака са рањеним и заробљеним борцима ослободилачког рата и незаштићеним цивилним становништвом.

Црвени Крст нове Југославије званично почиње рад маја 1944 године у Дрвару, а већ јула исте године образује се на слободној територији Топлице главни иницијативни одбор Црвеног Крста за Србију.

У складу са великим друштвеним променама у нашој земљи из основа се мења карактер, значај и улога Југословенског Црвеног Крста, а самим тим и садржина његовог рада у односу на Црвени Крст у предратној Југославији.

По броју и саставу свога чланства Југословенски Црвени Крст добија карактер масовне народне организације.

У периоду мира наш Црвени Крст постаје ослонац и помоћ државним органима у решавању здравствених проблема и у пружању социјалне помоћи. Посебни значај и улогу добија у случају рата, када по-

стаје помоћни орган санитета оружаних снага.

У складу са општим напорима наших народа на остварењу плана развика народне привреде, Југословенски Црвени крст још од 1947 године развија своју делатност по утврђеном плану рада, из кога проистичу врло крупни задаци и обавезе за читаво чланство. По јединственом плану рада, који у главном обухвата здравствено-социјалне и организационо-пропагандне проблеме, удео Главног одбора Црвеног Крста Народне Републике Србије и његових органа замашан је и захтева за његово извршење неуморан рад и залагање не само свих чланова, него и сваког грађанина и грађанке.

Црвени Крст спроводи најширу акцију на здравственом просвећивању народа путем предавања, штампањем књига, часописа, брошура и летака, разним здравственим акцијама, приређивањем здравствених изложби, практичним извођењем хигијенско-асанационих радова, образовањем здравствених актива и службе прве помоћи, такмичењем у постизању хигијенских навика, као и пружањем помоћи здравственим установама.

У земљи, која је током четири године била варварски пустошена и пљачкана, а становништво мучено и убијано од стране фашистичких окупатора и њихових сарадника, социјална делатност Црвеног Крста такође заузима истакнуто место. Ту у првом реду долази у обзир помоћ установама социјалног старања, помоћ породицама палих бораца, инвалидима и ратној сирочади. Затим, пружање помоћи у оснивању и одржавању дечјих летовалишта и школских кухиња, помоћ народу у случајевима природних несрећа.

Југословенски Црвени Крст, као добровољна масовна народна организација, а у оквиру међународне активности, има за најузвишенији циљ: рад на остварењу праведне и поштене сарадње у борби за очување трајног мира у свету.

Добро је и хумано да Црвени Крст припрема средства и да буде увек спреман за указивање помоћи пострадалима од природних несрећа: земљотреса, поплава, рушилачких циклона, — које смо немоћни да отклонимо. Прикупљати средства и припремати се за указивање помоћи у очекивању нових ратних ужаса, чије спречавање лежи у људској моћи, а не учинити све за њихово отклањање и за очување мира у свету, — не би одговарало основним и високо хуманим циљевима Црвеног Крста.

За изравњавање спорова међу народима људски разум и опште човечанска осећања имају у себи довољно јака оруђа да сама реч и сам појам рата ишчезне за свагда из људског речника и да буде замењен мирољубивом братском сарадњом међу равноправним и сувереним народима света.

Стога борба за мир, упорна, одлучна и доследна, јесте данас прва и најхуманија дужност и највиши циљ Југословенског Цр-

веног Крста, његовог милионског чланства, и то у чврстој повезаности са свима организацијама и трудбеницима света који дижу свој глас у одбрани мира.

И чланови Савеза филателиста Србије, као и чланови Црвеног Крста, не само с обзиром на идеје Црвеног Крста, већ и на данашње прилике имају дужност да и речју и делом помогну племенита настојања и циљеве Црвеног Крста.

Поред далеко важнијих идејних веза између филателиста и Црвеног Крста, постоје и нама још присније везе преко марака издатих за Црвени Крст. Поред других извора прихода Црвени Крст има знатне дохотке од марака издаваних са доплатком у његову корист или као марке, које су биле у обавезној употреби у земљи за време „Недеље Црвеног Крста“.

Пре Првог светског рата није била издата ниједна марка у корист Црвеног Крста ни у једној тада постојећој држави, које су после тога ушле у састав Југославије.

Прве марке су издате у старој Југославији 1933 године, а затим су издаване или бар употребљаване скоро сваке године до данас.

У предратној Југославији издато је 7 разних марака:

а) 1933 године издата је једна доплатна франко марка од 50 пара плава и једна порто марка од 50 пара зелена обе са црвеним крстићем у орнаментисаном оквиру.

б) 1936 године издата је једна марка од 50 пара са црвеним крстићем крстићем,

са сликом Др. Владана Ђорђевића, оснивача Српског друштва Црвеног Крста, у спомен 60-годишњице Друштва Црвеног Крста.

в) Исте године издата је и једна пригодна серија од 2 марке са сликом Павла Карађорђевића, истим поводом као она под б), са доплатком у корист Црв. Крста: 75+50 пара и 1,50+0,50 дин.

г) 1938 године: једна доплатна марка од 50 пара са сликом Косовке девојке, која запаја рањеног јунака на бојном пољу.

д) 1940 године: једна доплатна марка од 50 пара са истим мотивом као под г), само у другим бојама.

У НДХ 5-VII, 1941 било је основано посебно друштво Хрватског Црвеног Крста и у његову корист издате су 4 добротворне серије са доплатком и 2 „додатне“ марке; свега су издате 23 разне марке:

а) 1941 године: I. добротворно издање састављено из три вредности са сликама разних народних ношњи: 1,50+1,50 кн., 2+2 кн. и 4+4 кн.

б) 1942 године II. добротворно издање са 5 марака са сликама разних женских народних ношњи: 1,50+0,50, 3+1, 4+2, 10+5 и 13+6 кн.

в) Исте године издата је и једна обавезна додатна марка од 1 кн. са сликом болничарке с рањеником.

г) 1943 године: III. добротворно издање са 10 марака са сликама: 1) мајке са децом која гледа на опустошени дом: 1+0,50, 2+1, 3,50+1,50, 10+5 и 12,50+6 кн.; 2) болничарке са рањеником: 8+3, 9+4, 12+6, 18+8 и 32+12 кн.

д) Исте године издата је још и једна обавезна додатна марка од 2 кн. са сликом војника који, рањен пада.

ђ) 1944. године: IV. добротворно издање, које се састоји из 3 марке са сликом гранчице мира изнад црвеног крстића на свима маркама: 2+1, 3,50+1,50 и 12,50+6 кн.

У окупираној Словенији Немци су 1944. године издали 2 марке: од 1,25+50 л. и 2,50+50 л., са доплатком у корист Црвеног Крста, употребивши тадашње италијанске марке за хитну пошту са претиском црвеног крста, грба и натписа »Ljubljanska pokrajina — Provinz Laibach«.

У ФНР Југославији од 1947. г. издају се сваке године по 2 доплатне марке — 1 франко и 1 порто — увек са истим сликама, а са различитим бојама; цена им је по 0,50 дин.:

а) 1947. године: франко смеђа црвена, порто зелена и црвена, са сликом порушеног насеља.

б) 1948. године: франко плава и црвена, порто зелена и црвена, са сликом детета у рукама.

в) 1949. године: франко смеђа и црвена, порто црвено-љубичаста и црвена, са сликом неговатељице и детета.

г) 1950. године: франко зелена и црвена, порто смеђа и црвена, са сликом жене у народној ношњи са отвореном „Хигијеном“.

д) за 1951. годину кроз неки дан биће готове марке са сликом заставе Црвеног Крста уздигнуте на конопцу, који затежу две руке; боје ће бити: франко плава и црвена, порто зелена и црвена.

И Војна управа Југословенске армије за зону Б Слободне територије Трста издала

је две серије марака, употребивши у оба случаја одговарајуће марке ФНР Југославије, са претиском »VUJA — STT«:

а) 1948. године: оне под а) ФНРЈ из 1947. године.

б) 1950. године: оне под б) ФНРЈ из 1949. године.

НДХ је и пригодним жиговима појачавала интересовање филателиста; издала је 4 жига: један 12. X. 1941., два 4. X. 1942. и један 3. X. 1943.

С Остојић

О српским маркама за новине

(Наставак са 173 стране)

V.

Издање (односно штампање) од 1871/72 године

Почетком 1872 г. пуштене су у употребу, између других вредности, и марке од 1 паре новог издања, одн. штампања. За разлику од марака издатих 19. VI. 1869, овога пута са сигурношћу можемо рећи да су оне биле у потпуности израђене у Београду. Пошто је штампање обављено са ново састављених плоча, са већим растојањима између појединих примерака, неки писци (рецимо Дероко) и извесни каталози (наше Југофилателије за 1950 г.) сматрали су да се ту ради о маркама новог издања. Док се за зупчане марке од 1 паре и за вредности од 10 пара, — и ако су за њу били израђени нови клишеји, — затим за марке од 20 и 25 пара, — које су штампане истовремено, — то не може рећи, јер само нешто већи размак него код претходног штампања није довољан разлог за већ усвојен појам издања; — за незупчане марке од 1 паре таква је класификација оправдана и ми је усвајамо.

Сва је прилика да су марке од 1 паре требале да буду пуштене у течај незупчане. Нажалост, о томе нисмо могли пронаћи макакве званичне податке. Међутим, чињеница је да је само један релативно мали број марака зупчан — можда нечијом непажњом или кривицом, — док је преостали, велики део, пуштен у употребу незупчан. Поставља се питање, откуда ове зупчане марке и да ли су и када оне пуштене у течај.

Марке овог другог издања, у колико се тиче незупчаних примерака од 1 паре, јер су, као што смо видели, оне свакако требале да буду само незупчане, где је, дакле, намерно и са надлежне стране учињена промена у облику марака, ради чега и сматрамо да је то ново издање, — штампане су у Београду од новосастављених плоча негде крајем 1871 г. Штампање је обављено такође у државној штампарији, у књиготи-

Овај преглед издања за Црв. Крст показује колико има разноликих и лепих мотива, који би, сакупљени у једну збирку, претстављали не само једну нашу лепу специјалну збирку, већ и потсетник на племените циљеве Црвеног Крста.

Филателисти! Појачајмо интересовање за Црвени Крст и помозимо да се што већом употребом марака за време „Недеље Црвеног Крста“ — од 7. до 14. октобра — укаже помоћ у остварењу племенитих циљева Црвеног Крста.

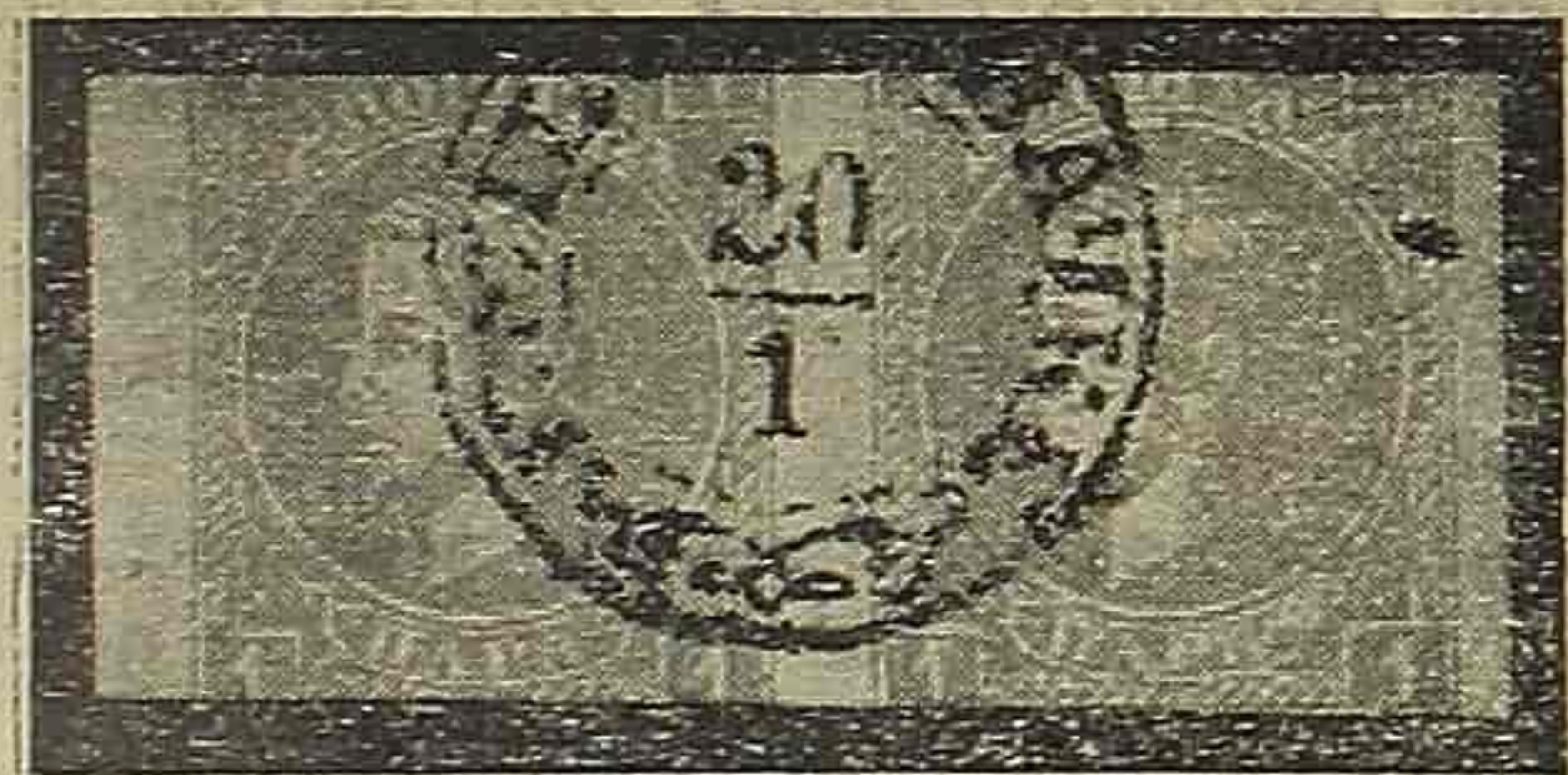
ску, у табацима од сто комада, поређених у 10 водоравних редова по 10 марака, без прекида. Концем 1871 г. и почетком 1872. марке су пуштене у употребу и то свакако истовремено оно мало зупчаних, и у пре-

осталој, знатно већој количини, незупчане. И Дероко мисли да је само један мали део тих марака после штампања зупчан, а остатак да је пуштен у употребу незупчан. За ово постоји више доказа. Дероко наводи нађен пар незупчаних марака употребљен на једном броју новина „Ресавски поштоноша“ од 29. II. 1872. Међутим, имао сам прилике да видим исто тако један пар незупчаних марака од 1 паре налепљен на познатом напредном листу „Радник“, који је уређивао и издавао Светозар Марковић (бр. 20 од 20. II. 1872, послат из Београда за Јагодину).

Остаје да видимо због чега су ове марке зупчане и у којој количини. Као и увек кад немамо званичне и веродостојне доказе, намећу се више претпоставки. Једна је врло вероватна: можда су марке од 1 паре случајно, грешком, уз марке од 10, 20 и 25 пара, које су истовремено штампане, заједно са овима и зупчане. То одмах није примећено, или је уочено, па се са даљим зупчањем преестало, а они зупчани примерци

послани су, заједно са незупчаним, пошта-ма на употребу. Отуда тако мали број зупчаних примерака, док је главни већи део ових марака, остао незупчан и као такав био у употреби.

Марке овог штампања, по цртежу су истоветне са маркама првог штампања од 1869. Једино је, као што смо поменули, бар што се тиче марака од 1 пара, извршено ново састављање штампарских плоча, па су марке добиле много шире ивице него претходно штампане. Док је код првог штампања размак износио око 2 мм., код другог је исти знатно шири и варира од 3 до 4 мм. у оба правца. Због различите ширине размака код појединих вредности Де Смет сматра да су марке од 1, 2, 10, 20 и 25 пара штампане на два плочама, а оне од 15, 35, 40 и 50 пара увек на једној истој, првој плочи. Ово своје тврђе је Де Смет поткрепљује наводима В. Дорнинг Бегтона и класификацијом извршеном најпре у Моенсовом, па касније у Коловом и Гибонсовом каталогу. Наиме, питање разврставања марака са ликом кнеза Милана, с обзиром на ширину ивица и употребу штампарских плоча, одавно је интересовало истраживаче марака овог издања, нарочито оне у Енглеској. Тако је још од појаве првих српских по-

штанских марака било доста сакупљача, међу којима је било и познатих истраживача, као што су били Вестоби, Дајерст, Олфилд и др. Код њих је постојала сумња у раније изнета тврђења да су поједине вредности штампане само на једној, а неке на два плочама, и да је за основицу овог тврђења служила ширина ивица, размак између појединих примерака. Ову своју сумњу они су заснивали на чињеници да у некада чувеној збирци српских марака Абот из Манчестра постоји један пар марака од 50 пара који, и ако припада штампању од 1880 г., боје мутно плаво зелене, има ивице ширине $2\frac{1}{2}$ мм. Позват је да изврши експертизу ондашњи познати филателистички стручњак В. Дорнинг Бегтон, који је прегледао целу збирку Абот и том приликом утврдио да је размак на плочи код марака од 50 пара увек $2\frac{1}{2}$ мм. Ово је, на име, најшири размак, који је утврђен међу маркама прве плоче, јер размак код осталих вредности не прелази $2\frac{1}{3}$ мм. Ово растојање је знатно мање код марака друге плоче, које се увек креће од 3—4 мм. у оба правца. Према томе и „сумњиви“ примерак од 50 пара, из збирке Абот, припадао је несумњиво првој плочи, а другом штампању, пошто су оба штампања обављена на једној истој плочи. На тај начин пала је у воду дугогодишња теза првих истраживача српских поштанских марака у Вел. Британији, специјално овог издања, о штампарским плочама и класификацији помоћу ширине ивица код појединих примерака. Када смо код размака марака треба напоменути да Де Смет тврди како и вредност од 25 пара прве плоче има, као и марка од 50 пара, ширину размака од $2\frac{1}{2}$ мм.

(наставиће се)

Evgenije Arhangeljski

Aerofilatelija

Aerofilatelija predstavlja zasebnu granu filatelije i bavi se specijalno markama i aerogramima. Predmet aerofilatelije su: 1) **Marke** vazdušne pošte zvaničnih i poluzvaničnih izdanja; 2) **Aerogrami** t. j. poštanske pismonosne pošiljke, transportovane vazдушним путем, avionima; 2a) **Cepelinska pošta**, prenošena cepelinima i dirizablama za Severnu i Južnu Ameriku; 2b) **Katapultska pošta** upućena sa brodova (n. pr. sa broda »BREMEN«-a i dr.) na kopno — u Ameriku ili u Evropu; 2c) **Helikopterska pošta** (oblika autožiro) između glavne pošte i odeljaka (u S. A. D. u Nju-Jorku i Vašingtonu; u Londonu i od Londona za istočnu obalu Engleske; u Brislu i od Brisla na morsku obalu u Belgiji; u Nemačkoj, u Berlinu i Hamburgu; u Švajcarskoj, u Novom Zelandu i t. d.); **Balonska pošta** za vreme takmičenja za pehar (u Belgiji, Polj-

skoj); 3) **Celine** — koverte za avionsku poštu na vrlo tankom sivo-plavom papiru sa otštampanom avionskom markom; 3a) **Dopisnice** za avionsku poštu sa otštampanom avionskom markom; 3b) **AIR LETTER** t. j. pismo-koverata za vazдуšno pismo na vrlo tankom sivom ili plavom papiru, sa otštampanom avionskom ili poštanskom markom, koji se previja na četiri ili tri dela; 3c) **AIRGRAPH** — avionski listić — pozitiv, na koji je fotografskim putem preneto pismo; slati su bili u domovinu od engleskih i američkih vojnika za vreme rata 1941—1945 g.; 4) Posebne bojadisane **naljepnice** (etikete) sa natpisom »AVIONOM / PAR AVION«; 5) avionski **grifovi** u raznim bojama na aerogramu, u okviru ili bez okvira, sa natpisom »Par AVION, AVIO, POSTE AERIENNE, BY AIR MAIL« i t. d. u raznim razmerama; 6) **Avionski specijalni žigovi** raz-

nih crteža i razmera, počev od 1911 g.; 7) Vinjete vazdušne pošte, upotrebljavane, u glavnom, u početku avijacije sa prvim primitivnim vazдушnim aparatima, lepo i ukusno izrađene.

Aerofilatelija, kao poseban ogranak filatelije, sve se više širi i obrazuje sve veći krug sakupljača, zbog velike privlačnosti i lepote maraka i aerograma, a isto tako i zbog naučnog ispitivanja istoriskog razvitka vazdušne pošte povodom sve snažnijeg osvajanja vazduha od strane čoveka.

Osobiti napredak aerofilatelije zapaža se u prvom redu u Americi i Engleskoj, zatim u Francuskoj, Švajcarskoj, Belgiji, Nemačkoj, Holandiji.

Zbog velike skupoće materijala za sastavljanje potpune zbirke moguće je ovo da postignu samo imućni filatelisti. Ima mnogo razloga većoj skupoći objekata u aerofilateliji, ali je glavni razlog vrlo ograničena naklada maraka vazdušne pošte, koja iznosi prosečno 10 do 20 hiljada serija, a pojedine marke, veće vrednosti, ne prelaze nakladu od 2.000 komada; tako na primer, od marke Meksika od 20 pez. iz serije »Pro Universidad« izdato je samo 1.500 komada; a ima maraka i sa još manjom nakladom — do 300, pa i 200 komada, a ima ih čak i sa 25 i još manje.

Dalje ćemo posebno razmatrati pojedine grupe i ogranke aerofilatelije.

I. MARKE VAZDUŠNE POŠTE

Ove se marke skupljaju po istim osnovnim principima kao i redovne poštanske marke t. j. po crtežima, sa razlikama i greškama u crtežima, po nijansama boja, po papiru, zupčanju, žigovima i t. d. Kod specijaliziranja, kao i u svrhu dokumentacije treba još uzeti u obzir: a) količinu izdatih maraka; b) vazdušnu liniju za koju se odnosne marke puštene u tečaj; c) dužinu vazdušne linije; d) sistem letućih aparata; e) aerodrome sa pojedinih avionskih linija.

Prve posebne zvanične marke vazdušne pošte bile su puštene u tečaj u Italiji u maju 1917 godine, dok je prenos pošte vazдушnim putem obavljen i mnogo pre ovog datuma, po čitavom svetu (S. A. D. i Engleska 1911 g.). U današnje vreme puštaju se u tečaj marke vazdušne pošte gotovo u svima državama sveta (osim u Vel. Britaniji); imaju različite oblike, a i crteži na markama su vrlo raznoliki: svi oblici vazdušnih brodova ili njihovih delova, kao propelera, avionskih krila, gondola i t. d., zatim ptice (orlovi, golubovi i t. d.), karte i šeme letova, različiti pretisci aviona i dr.

Količine izdatih maraka vazdušne pošte navode svi specijalni katalogi (Field, Champion, Scott, American Airmail, Musson, Sieger, Sanabria, Silombra), a nova izdanja objavljuju filatelistički časopisi sa podacima o količini (Avion-Constellation, Aero-Field, News Sanabria, The Aero-Philatelist's News i t. d.). Katalogi i časopisi pišu i radi koje su vazdušne linije odnosne marke puštene u tečaj. Dužinu svake vazdušne linije mora da odredi

sam skupljač po mapama. O mestu pojedinih aerodroma govore njihovi žigovi vazdušne pošte ili specijalan katalog.

Sistemi letućih aparata nisu još dovoljno razrađeni u filatelističkoj literaturi, ali ja sam prvi pokušao da obradim ovu temu i napisao sam nekoliko članaka, koji su bili objavljeni u raznim filatelističkim časopisima u S. A. D., Francuskoj, Engleskoj i u Jugoslaviji (»Filatelist« za 1949 g. br. 2, 3 i 4; »The Aero-Philatelist's News« za 1949 g.; »Rossika« za 1937 g.).

Leteci se aparati dele u prvom redu na 2 grupe: 1) na lakše od vazduha i 2) na teže od vazduha. — Grupa letućih aparata lakših od vazduha puni se lakim gasovima (plinovima): svetlećim gasom, vodonikom ili helijumom, a deli se na: neupravljive balone i upravljive, u obliku vodoravnog balona, koji se zovu cepelini ili dirizabli.

Neupravljivih balona ima dve vrste: običnih balona i specijalnih, za stratostferski let (stratostati). Slike običnih balona nalaze se na markama Francuske, Letonije, Rusije, a stratostati na markama Belgije, Poljske, Rusije.

Upravljivih balona — cepelina i dirizabla ima na markama: Nemačke, Grčke, Letonije, Lihtenštajna, Rusije, Italije, San Marina, Španije, zatim Argentine, Brazilije, Kube, Kirenajke, Egipta, Paraguaja, Tuve, S. A. D.

Padobrani pripadaju posadi letućeg aparata i putnicima, a njihove se slike nalaze na markama: Nemačke, Rumunije, Rusije, Jugoslavije.

Leteci aparati teži od vazduha dele se na: 1) avione; 2) hidroplane; 3) avione sa skijama i sa saonicama; 4) autožiro ili helikoptere. Aviona i hidropiana ima različitih sistema i naziva, a usavršavaju se svakim danom po obliku i po brzini, te pretstavljaju najrasprostranjenije, najbrže i najjeftinije tipove vazdušnih prometnih sredstava. Avioni služe za spuštanje na zemlju, hidroplani za spuštanje na vodu. Oko 1937 g. konstruisan je tip **amfibija** — za spuštanje na zemlju i na vodu. — Avioni sa skijama i sa saonicama služe za spuštanje na sneg i na led. — Autožiro ili helikopter podiže se s mesta, okomito, u vazduh i može ići na levo i na desno neposredno; nema krila. U Španiji konstruisan je naročiti tip aviona bez krila i zove se »autožiro La Sijerva« (po prezimenu pronalazača), a u Švajcarskoj, Engleskoj, Francuskoj, Nemačkoj i Belgiji zove se helikopter i upotrebljava se u službi pošte između glavne pošte i odeljaka.

Skupljaju se ne samo marke zvaničnih izdanja, nego i poluzvanične, koje su izdavala privatna vazdušna preduzeća, sa kojima bi država zaključila ugovor za transportovanje pošte vazдушnim putem. Kasnije su neke poluzvanične marke priznate kao zvanične, n. pr. »Scadta« u Kolumbiji ili avionski fondovi u Turskoj.

Poluzvanične avionske marke od velikog su istoriskog i dokumentarnog interesa, pošto su izdavane u početku osvajanja vazduha sa primitivnim sistemima letućih aparata. U nji-

hovim nacrtima vidi se postepeni progres avijacije. Cene su im veoma visoke i zbog malih tiraža sada ih je teško pronaći na filatelističkim tržištima.

Gotovo svaka država izrađuje svoj tip aviona (Ovi tipovi su opisani i pobrojani u mom članku u »Filatelisti« br. 2, 3, 4 za 1949 g.).

Prototipovi monoplane i biplane: a) avion monoplane »Bleriot«, konstruisan u Francuskoj 1909 g.; b) avion biplane braće Wright konstr. u S. A. D. 1903 g.; v) hidroplane — monoplane »Junkers«, konstr. u Nemačkoj 1923 g.; g) hidroplane a — biplane »Fairey«, konstr. u S. A. D. 1920 g.; d) avion na skijama — monoplane »Fokker«, konstr. u Holandiji 1921 g.; e) avion na skijama — biplane »Vickers-Vimy«, konstr. u Vel. Britaniji 1926 g.) ž) avion na saonicama — monoplane A. N. T. 6, konstr. u Rusiji 1928 g.; z) avion na saonicama — biplane A. N. T. 3, konstr. u Rusiji 1927 g.; i) autožiro, konstr. u Španiji 1935 g. (njegova slika vidi se na markama Španije); j) helikopter, konstr. u Nemačkoj 1923 g. (njegova slika vidi se na markama Libanona iz 1949 g. i Belgije iz 1950 g.).

Triplane, sa tri para krila, konstr. u Italiji; vidi se na poluzvaničnoj marci Italije iz 1919 god.

Aerodromi, sa kojih uzletaju i na koje se spuštaju avioni sa poštom i sa putnicima naslikani su na markama: Bugarske (Božurište), Rusije (Puškino i Lenjingrad), Sarske oblasti (Sarbriken), Švedske (Broma), Čile-a (Los Cerrillos), Kostarike (Puntarenas i La Sabana), Do-

minikanske republike (San Pedro de Macoris), Gvatemale (La Aurora), Irana (Teheran), Meksika (Acapulco), Novi Seland (Belle Block), Nikarague (Managua), Papue (Moresby), Peru (Limatambo, Iquitos i Las Palmas) Urugvaja (Carrasco).

Osim toga na markama za vazдушnu poštu nisu zaboravljeni ni pronalazači letećih strojeva, niti čuveni asovi avijacije (pobrojani su u mom članku u »Filatelisti«).

Količina maraka vazdušne pošte. Američki katalog »Sanabria« za 1950 g. navodi 9.225 komada zvanično izdatih maraka (bez varijanata i grešaka); poluzvaničnih, puštenih u tečaj, maraka po ovom katalogu ima 1.037 komada.

Vrednost zbirke maraka vazdušne pošte u američkim dolarima. Prva hiljada zvaničnih maraka, najjeftinijih, vredi oko \$ 85; druga hiljada oko \$ 500; treća oko \$ 3.000; kompletna zbirka vredi oko \$ 130.000; sa poluzvaničnim markama oko \$ 180.000; na kraju, sa varijantama i greškama oko \$ 1.500.000.

Falsifikati. Najveća količina falsifikata sada pada na marke vazdušne pošte, naročito na one sa pretiscima. U poslednje vreme (od 1930 g.) počeli su falsifikovati i jeftine vrste i to u kompletnim serijama (Poljska, Estonija, Letonija, Paragvaj i t. d., Zbog čega je skupljačima potrebno mnogo opreznosti; sve se marke moraju pažljivo pregledati, najbolje preko eksperata (v. moj članak »Falsifikati maraka avionske pošte« u »Filatelisti« br. 8/10 za 1949 g.).

(nastaviće se)

БР. НОВАКОВИЋ

ПАРТИЗАНСКЕ ПОШТЕ

(Наставак са стране 266)

В. Дедијер описује жиг „величине обичне марке са петокраком звездом и натписом при дну »Партизан«“ код Херцеговаца.

Бос. Петровац. Двокружни жиг са петокраком звездом и текстом „УПРАВА ПОШ. Б. ПЕТРОВАЦ“. Боја црна. (По Гартнеру).

Бугојно. Округао жиг средње величине, са петокраком звездом у средини, око које је текст „ПОШТА БУГОЈНО“. Боја црно-љубичаста, а у употреби је од средине фебруара 1945 г. Тип жига је као код Отрића (Хрватска).

Вишеград. Већи округао жиг са текстом „ПОШТА ВИШЕГРАД“, а у средини мостић за датум у облику издубљеног правоугаоника, датум уношен руком. Време: пролеће 1945. г.

Горњи Вакуф. Двокружан жиг (са два удаљенија круга); у средини петокрака звезда. Текст горе „ПОШТА“, доле „ГОР. ВАКУФ“; речи обострано, у средњој линији, одвојене крстићима. Жиг потсећа на жиг Бугојна (по Гартнеру).

Доњи Вакуф. Према Гартнеру нису отворене поште: Турбе, Долац, Витез, Ханкумпанија, па ни Доњи Вакуф. Међутим, он доноси снимак жига, који је исти као јачки провизорни жиг, само недостаје име поште, које је уписано руком: „Д. Вакуф“. Он претпоставља да је жиг делимично истрошен.

Дрвар. Двокружан жиг, у средини петокрака звезда, а текст горе „УПРАВА ПОШТЕ“, а доле „ДРВАР“. То је, наводно, један од најстаријих жигова (по Гартнеру).

Живинице. Крајем 1944. г. и почетком 1945. г. употребљаван жиг команде места Живинице.

Јајце. „У Јајцу је била, колико је мени познато, једна од првих редовних пошта за читаво ослобођено подручје, наравно без марака.“ Служила се жигом бивше НДХ у тамно-љубичастој боји (Карло Гартнер).

Прстенести жиг са петокраком звездом у средини; у прстену текст „ПОШТА ЈАЈЦЕ“. — Исти жиг срећемо без речи Јајце

(безимени жиг и као код жига Д. Вакуфа уписано име руком). Гартнер даље говори да је пошта Јајце имала два жига, само да му временске појединости нису познате.

Жиг типа јајачког пров. жига т. ј. исти жиг као и код Д. Вакуфа без уписаног имена места, налази се на писму из Бос. Петровца, али жиг није из Бос. Петровца, како тврди Гартнер.

Јелах. Ово место лежи на прузи Добој—Теслић, одакле се одваја пут за Тешањ. Овде раније није постојао пошт. уред, а доцније је пошта опет била затворена. Основан је за потребе пошт. промета групе пошта Централне Босне — као транзитна пошта, почетком 1945 године. Жиг је типа Теслић. Није ми познат ниједан очуван отисак жига.

Кључ. Двокружни жиг са петокраком звездом у средини. Текст горе гласи „УПРАВА ПОШТЕ“, а доле, у два реда, „НОВ И ПОЈ / КЉУЧ“. Датум писан руком (по Гартнеру).

Једнокружан жиг са петокраком звездом у средини и са текстом у кругу „УПРАВА ПОШТЕ БРОЈ“. Преко жига датум са гуменим жигом 7. II. 1945. Гартнер овај жиг ставља у групу „Управа поште Кључ“, но не говори одакле би овај жиг могао да буде.

Купрес. 1) Једнокружан жиг са петокраком звездом у средини; около текст „ПОШТА КУПРЕС“; обе речи раздвојене минијатурним петокраким звездицама.

2) Жиг са петокраком звездом у средини и са натписом „КУПРЕС“ у прстену; боје црне. (По Гартнеру).

Лушци Паланка. Једнокружан жиг са петокраком звездом у средини и текстом наоколо у кругу „РЕЛ. . СТАНИЦА . Л . ПАЛАНКА —“.

Мркоњић град. Двокружан жиг са петокраком звездом у средини, а наоколо са текстом „ПОШТА МРКОЊИЋ-ГРАД“. Речи „ПОШТА“ и „МРКОЊИЋ-ГРАД“ раздвојене су минијатурним квадратићима. Датум писан руком. (По Гартнеру).

Приједор.

1) Затечени жиг 13. III. 1945.

2) Приједор са петокраком звездом 11. III. (По Гартнеру).

Прњавор. Исти тип жига као и жигови пошта Теслић и Јелах, само нешто већи од теслићског. Боја љубичаста. Време: почетак 1945. г. и даље.

Сански Мост. Двокружан жиг са петокраком звездом у средини и са текстом горе „ПОШТА“, а на средњој линији уз обе ивице жига распојник у виду крстића. Доле, уписано руком „San Most“. Боје је црнољубичасте. Датум придодат гуменим жигом 9. II. 1945. Потсећа ме, у неколико, на жиг поште Бугојно. (По Гартнеру).

Теслић. Гумени жиг мањег формата са натписом у кругу „ПОШТА ТЕСЛИЋ“. Испод речи „ПОШТА“ петокрака звезда, а у средини мостић, у који се гуменим жигом

уноси датум. Време појаве: почетак 1945. Боја варира од љубичасте до црне.

Тузла. Отпочела са радом месеца новембра 1944. г. Првих дана писма носе жиг „КОМАНДА МЕСТА ТУЗЛА“ (у кругу) са петокраком звездом у средини. Међутим, брзо долазе у употребу затечени окупаторски жигови поште Тузла (из времена т. зв. НДХ).

Пошта бр. 1 П. Подручја. Једнокружан жиг са петокраком звездом у средини; около текст „ПОШТА . БР . 1 . П . ПОДРУЧЈА“. Црне је боје. Гартнер има отиске овога жига, али не на писму; а није га на писму ни видео; такође не спомиње место, коме је овај жиг био намењен.

Поште Босне би се могле поделити у три групе:

1) Прупа Западне и Јужне Босне, коју је Гартнер одлично обрадио, а коју смо тако исто видели изложену на изложби у Сарајеву.

2) Група Централне Босне. Њу сачињавају следеће поште:

Теслић (са пров. жигом)

Прњавор (са пров. жигом)

Јелах — транзитна пошта за фронт код Добоја и веза Теслића и Прњавора са Тешњем. Ова пошта ради само у време НОБ-а. На жалост, да њен пров. жиг нећемо имати прилике никада да видимо.

Тешањ (затечени жиг из т.зв. НДХ).

Ове поште почињу са радом почетком 1945. г. Интересантно је напоменути да је службени контакт са овим поштама релативно доцкан успостављен.

3) Група пошта Северо-источне Босне.

12. XI. 1944. тузланске „Вијести“ објављују да је успостављен пошт. промет на подручју Тузле, Бирча и једног дела Посавско-Требавског подручја. Писма су отпремана бесплатно и носила жигове отпремне поште Тузла, Крека, Лукавац (затечени жигови из времена тзв. НДХ), жиг команде места (пошта Тузла у прво време, пошта Живинице) или службене жигове војних јединица, које су их отпремале (пошто ове нису имале нарочитих пошт. жигова).

Средином јануара 1945. г. успоставља се веза са Србијом, а крајем месеца марта писма се франкирају маркама београдског издања.

Ево неколико пошта са редовним (затеченим) жиговима пре 9. V. 1945: 1) Бос. Нови 11. IV. — 2) Козарац 30. III. — 3) Ливно 17. II. — 4) Љубија 4. II. — 5) Лукавац 16. IV. — 6) Крека 16. IV. — 7) Тузла 16. IV. — 8) Приједор 13. III. — 9) Брчко 9. V.

У ово време (9. V. 1945.) успостављен је пошт. саобраћај у целој Босни.

ЦЕНЗУРНИ ЖИГОВИ

Разноврсни су типови цензурних жигова:

1) Теслић — црн, елипсаст.

2) Бос. Петровац — примитиван, четвороугласт.

3) Бос. Крупа — без оквира.

4) Имотски. Правоугаони жиг (споља дебео, изнутра танак оквир), лево петокрака звезда, десно троредни текст „CENZURA / POŠTA / IMOTSKI“.

5) Брчко. Правоугаони жиг са троредним текстом „KOMANDA / MAJEVIČKOG PODRUČJA / CENZURIRANO“.

6) Сарајево:

а) цензурни жиг бр. 5 (исти тип као бр. 14)

б) цензурни жиг бр. 10

в) цензурни жиг љубичасте боје у правоугаонику, текст „ЦЕНЗУРИСАНО / САРАЈЕВО / ВОЈНИ ЦЕНЗОР БР 14“, у три реда.

У Дедијеровом „Дневнику“ стоје две успомене R-налепница из времена т. зв. НДХ:

1. Јајце — R JAJCE 1744

2. Прозор — R PROZOR 1330.

(Наставиће се)

НЕМАЊА УВАЛИЋ

Непоништене или поништене

Ми, скупљачи марака, често постављамо ово питање. У недоумици смо које и какве марке да скупљамо, да ли нове — непоништене или поништене — жигосане. Сврха овог чланка је, дакле, да у њему размотримо све оно што иде у прилог или на штету скупљања једних или других т. ј. непоништених или поништених марака.

Раније су скупљане само поништене марке, а само у изузетним случајевима и у веома ограниченим количинама и непоништене. Питамо се сада, како је дошло до тога да се данас скупљају скоро искључиво непоништене марке.

По моме мишљењу, скупљање непоништених марака потекло је из жеље појединаца, да трговином — препродајом марака створе себи извор зараде. Појавом трговаца са маркама појавило се и скупљање чистих марака у знатнијим размерама, а ево зашто. Код професионалних трговаца са маркама нема, разуме се, одушевљења и воље за скупљање марака на начин како то врше филателисте — аматери, код којих је то једна врста забаве — спорта, па у много случајева чак и страст. Трговци теже да на што бржи и што једноставнији начин дођу до већих количина поштанских марака, које ће препродавати. Разуме се да је за њих много лакше и једноставније на поштама купити веће количине нових поштанских марака у комплетним серијама и такве их, без улагања било каквог труда и посла, даље продавати, онда када сматрају да је то најповољније. Код препродаје поништених марака ствар је, међутим, знатно компликованија и искује много више послова. Треба марке са поштанских пошиљака скидати, па прати, па сушити и онда, као најважнији и најтежи посао, стварати из њих комплетне серије. Из напред изнесенога произлази да нас је на скупљање непоништених марака навела трговина са маркама и жеља појединаца да из те трговине створе себи извор и средство да на лак начин долазе до, по некад, веома значајних зарада и средстава за живот. Да ли та њихова жеља за лаком зарадом треба све нас, филатели-

сте, да приволи на скупљање непоништених марака?

Да видимо прво да ли скупљање непоништених марака има у опште преимућстава над скупљањем поништених и у чему би се та преимућства састојала. Неоспорно је да скупљање непоништених марака има извесних преимућстава над скупљањем поништених. Та преимућства би била, у првом реду, естетски лепши и за око привлачнији и прикладнији изглед непоништене марке. Непоништена марка никад није замазана поштанским жигом, што је, на жалост, врло чест случај код поништене марке, — и ако не би морало тако бити. Даље, извесне боје макара при прању код поништених, губе много од своје лепоте и изразитости, што код непоништених није случај. Непоништене марке су глатке, неизгужване и имају свој нарочити сјај, што све поништене марке немају. То би, чини ми се, била сва преимућства за скупљање непоништених марака. Преимућство је, дакле, чисто естетске природе т. ј. лепши је изглед непоништене него поништене марке.

Да видимо сада и преимућства скупљања поништених марака! У првом реду треба пречистити једно, а то је да ли скупљамо **поштанске марке**, које, као такве, треба да носе и сва обележја поштанске марке или скупљамо лепе, уметнички израђене, разнобојне и шарене слике, које својим цртежима приказују просветно-културни, економски, политички, уметнички, спортски и т. д. развој извесне земље. Ако марке, које скупљамо, треба да буду и поштанске, онда није довољно да буду купљене на пошт. шалтеру и пренесене у збирке, јер оне од стране поштанске управе нису у ту сврху штампане. Да би удовољиле својој намени, треба да буду употребљене за франкирање поштанских пошиљака, т. ј. да буду употребљене и жигосане и тек тада, пошто су послужиле сврси, за коју су издате, оне постају праве **поштанске марке**. За филателисту — скупљача поштанских марака, дакле поштанска марка је она поништена. Сем тога, лепота скупљања поштански употребљених марака

је и у томе, што тако скупљање изазива већу заинтересованост, има својих лепота и дражи, и ако изискује много стрпљења и истрајности. Сакупљање марака није куповина истих на пошт. шалтеру и преносење у албум. То је куповина марака; а она, сама по себи, није интересантна и привлачна, као, у осталом, ни ма која друга куповина. Лепота, привлачност и чар филателије је у сакупљању, изналажењу и проналажењу онога што желимо и што нам треба; а када ми све то, што нам треба и што желимо, једноставно купимо на пошти или код трговца марака, то престаје бити интересантно и привлачно за правог скупљача поштанских марака.

Моје је, дакле, гледиште, да прави филателиста треба да тражи и да жуди за поништеном марком, јер је то права поштанска марка т. ј. то је прави објекат филателистичког сакупљања.

Не искључујем, међутим, потпуно ни чисту марку. Из чисто естетских, напред изнесених разлога, лепо је и пожељно да поред поништене марке у албуму буде, по могућности, и непоништена, али, наглашавам, поред поништене и непоништена. Поништена марка у албуму, заједно са непоништеном, уједно је и атест оне непоништене т. ј. доказ да је то стварно поштанска марка, која је била у оптицају, која је била употребљена за франкирање поштанских пошиљака.

Код нас је сакупљање непоништених марака на штету поништених узело толиког маха, да није ретка појава да вам, рецимо, на нашим филателистичким састанцима неко, — а нарочито је то случај код млађих и новијих скупљача, — затражи класер, па кад окрене прву страну и на њој нађе само поништене марке, упита да ли су све у класеру само поништене, па на ваш потврдни одговор, враћа га одмах и не погледавши га даље од прве стране, јер га, вели он са неке висине, поништене марке у опште не интересују. Незна, сиромаш, колико је то његово становиште неправилно и за правог, старог филателисту несхватљиво и смешно! Куда, на крају воде таква схватања филателије од стране нових и млађих филателиста? Једним очиглед-

ним примером из развоја наше југословенске филателије покушаћу да прикажем и укажем на оно, што би, евентуално, могло проистећи из таквог схватања филателије. Из катагога „Југофилателије“ видимо да је цена серије марака Југославије из 1926 године бр. 44—45 непоништене 6000 динара, а поништене 7 динара. Зашто је разлика у цени непоништених и поништених марака код те серије тако велика?! Зато што је сачуван врло мали број комплетних серија тога издања непоништених, а из простог разлога, што је тада веома мали број филателиста скупљао непоништене марке.

Данас, међутим, обратно, веома мали број филателиста, нарочито нових, скупља поништене марке и, верујем, да је мали број филателиста, који се може похвалити да у својој збирци има комплетну серију поништених марака, рецимо, „друге омладинске пруге“ из 1947 г. бр. 187—190, или „борбе против туберкулозе“ из 1948 г. бр. 194—196 или издања „грбови“ из 1948 г. бр. 217—223. Те марке, тако рећи и нису биле у општој поштанској употреби, сем можда са веома малим изузецима, што значи да је код тих марака количина редовно поништених марака веома мала, а, поготову, у комплетним серијама их је тешко сакупити. Није, према томе, искључено да ће после извесног низа година и код тих марака однос цена непоништених и поништених бити онакав, као код серије из 1926 године, само сада у корист поништених, јер ће од њих бити сачувана веома мала количина, а нарочито у комплетним серијама. Тих марака, на име, колико је мени познато има веома мало поништених, а од тих мало поништених већина их је још и поништена такозваним „услужним жиговима“, што опет нису праве поништене поштанске марке, јер нису послужиле за франкирање поштанских пошиљака.

Као закључак свега напред изложенога произлази, — моје је гледиште дакле — да првенствено треба сакупљати поштански поништене марке; поред њих не искључујем сакупљање и непоништених марака; збирку пак само непоништених марака, без поништених, не сматрам збирком поштанских марака.

Инж. БР. МАЗАЛОВИЋ

Стогодишњице првих поштанских марака

— Тематска збирка —

Скупљачи марака по мотивима радо узимају као тему сабирања оно што се односи на пошту или на саму филателију. Тако, имамо теме: „Поштански конгреси“, „Поштански јубилеји“, „Сретства за пренос поште“, „Филателистичке изложбе“, „75-годишњица С. П. С.“, „Дан марке“, „Марке на маркама“ и т. д. Једна од најинтере-

сантнијих тема из овога подручја је „Стогодишњице првих поштанских марака“. Прва стогодишњица је прослављена пре 11 година, те материјал за ову збирку тек сада почиње да придолази. За ову тему не треба тражити класичне комаде. Интересантно је да већина до сада издатих марака, које спадају у ову тему, носе слике

првих марака. Тако ће скупљачи овакве збирке имати у својим албумима и слике ретких марака од пре сто и више година.

Овде се даје преглед досадашњих издања поводом прослава стогодишњица првих марака. Преглед је дат хронолошким редом. Уз кратак опис дати су и каталожки бројеви по каталозима: Yver 1951 (У). и Цумштајн 1951 (Ц.).

Прва поштанска марка појавила се 1840 године у **ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ**, те је 1950 године британска пошт. управа издала једну пригодну серију марака у спомен стогодишњице прве британске марке, а истовремено и прославе стогодишњице прве марке у свету. Ова серија састоји се из 6 вредности: $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2, $2\frac{1}{2}$ и 3 пенија. Све марке су са истим цртежом, који претставља ликове краљице Викторије и краља Ђорџа VI. Лик краљице Викторије узет је са прве британске марке из 1840 г., а лик краља Ђорџа VI са редовних марака, које су биле у течају у јубиларној 1940 години (У. 227—232; Ц. 209—214).

1940 године, поред Вел. Британије, прославили су стогодишњицу прве пошт. марке у свету и издале пригодне марке још и ове државе:

АРГЕНТИНА је издала пригодан блок са 4 комада по 5 cent. и једним комадом од 10 cent.

Британска пошта у МАРОКУ издала је две серије марака: 1) за интернационалну зону, прве 3 вредности истог издања за Вел. Британију са претиском „TANGIER“ (У. 18—20; Ц. 171—173); — 2) за шпанску зону, прве 4 вредности истог издања за Вел. Британију са претиском „MAROCCO AGENCIE“ и новим вредностима: 5, 10, 15 и 25 cent. (У. 77—80; Ц. 174—177).

БУГАРСКА је издала 2 марке од 10 и 20 лева, са сликом прве бугарске марке од 5 сантима из 1879 г. (У. 348—9; Ц. 387—8).

БУРМА је употребила марку од 2 на 6 п. издања 1938, дајући јој пригодан претисак „Commemoration postage stamp 6th may 1840“ и промењену вредност на 1 ану (У. 34).

ДОМИНИКАНСКА РЕПУБЛИКА је издала 2 марке са ликом Роланда Хила: од 3 и 7 cent. (У. 334—5).

ЕСТОНИЈА је издала пригодну серију од 4 вредности: 3, 10, 15 и 50 сенти. Цртеж марака претставља голуба и авион у лету. Марке су зупчане, али постоји марка од 15 сенти и сечена (У. 175—8; Ц. 167—170). Интересантно је да ово последње издање марака самосталне Естоније.

ГВАТЕМАЛА је издала једну марку за редовну пошту од 1 cent. са сликом споменика пошт. савеза у Берну и 2 марке за авионску пошту: 5 cent. (Роланд Хил) и 15 cent. (две земаљске хемисфере) (У. 331, ав. 141—2).

КУБА је издала једну марку за ваздушну пошту од 10 cent., чији цртеж претставља географску карту Кубе, лик Р. Хила и слику прве марке самосталне републике Кубе из године 1899 (У. 32).

ЛИБЕРИЈА је издала 2 серије пригодних марака: за редовну и ваздушну пошту. Обе серије имају исте 3 вредности: 3, 5 и 10 С. За ово издање употребљене су марке издања 1940 год., са претиском лика Р. Хила и пригодног натписа „Postage stamp / centennial / 1840—1940“ (У. 1—3 и 4—6).

МЕКСИКО има такође 2 серије марака: за редовну и ваздушну пошту. Све вредности имају исти цртеж: лик краљице Викторије са прве поштанске марке и пригодан натпис. Свака серија има по 5 вредности (У. 543—7, ав. 96—100).

ПОРТУГАЛИЈА је издала серију марака од 8 вредности: 15, 25, 35, 40, 50 и 80 cent. и 1 и 1.75 Е. Све марке имају исти цртеж — лик Р. Хила (У. 600—7; Ц. 608—15). Издат је и блок који је састављен из свих 8 вредности.

ПАРАГВАЈ је издао серију марака од 4 вредности: 1, 5, 6 и 10 Пез. Цртеж марке од 5 П. је лик Р. Хила, а на осталим слике првих марака Парагваја из 1870 г. (У. 398—401).

САЛВАДОР је издао једну марку од 8 cent. за редовну пошту и 2 марке од 30 и 80 cent. за ваздушну пошту. На свима овим маркама је лик Р. Хила и грб Салвадора (У. 539, ав. 64—5).

1841 и 1842 године ниједна се држава није придружила Вел. Британији у употреби поштанске марке, те је до 1943 г. само Вел. Британија имала пошт. марке. Према томе у 1941 и 1942 години није било ниједне прославе стогодишњице.

1943 г. прославили су слогодишњицу својих првих марака ове државе:

БРАЗИЛИЈА је издала 2 серије марака са сликом прве бразилијанске марке од 30 реиса. Серија за редовну пошту има 3 вредности: 30, 60 и 80 cent., а за вазд. пошту такође 3 вредности: 1, 2 и 5 Кр. (У. 407—9, ав. 37—9).

ШВАЈЦАРСКА је у спомен стогодишњице првих марака кантона Цирих издала једну марку од 4+6 рапа. Цртеж ове марке претставља прве две марке еу пару од 4 и 6 рапа издатих 1843 г. за кантон Цирих (У. 384; Ц. 258). Издата су и 2 блока. На једном је поменута марка, а на другом прва марка кантона Женеве од 5 С. у пару.

1944 г. није било ниједне стогодишњице.

1945 г. **ШВАЈЦАРСКА** је прославила стогодишњицу прве марке кантона Базел. Том приликом је издала један блок, на коме је у пару приказана прва марка Базела, г. зв. базелски голуб.

1946 г. није било ниједне прославе стогодишњице.

(Наставиће се)

Неколико речи о размени марака са иностранством

Као филателиста аматер желео бих да ставим неке примедбе на Наредбу о начину филателистичке размене поштанских марака са иностранством.

Задржаћу се на члану III Наредбе, у којој су прописи о садржају пошиљке. Према наредби свака тачка члана III може се користити до одређене квоте, а и све тачке у једној пошиљци. Међутим, треба знати да сваки филателиста не жели да користи све могућности једне пошиљке, али зато му се оправдано чини мало коришћење само једне тачке. Да бих ово доказао, навешћу пример: Филателиста аматер, који, осим своје земље, сабира непоништене марке још две три земље, жели размену новитета, а за то има могућности, према наредби под III-а, до две серије у укупној номинали од 100 динара. Ако узмемо у обзир, с једне стране, да понеке поштанске управе издају месечно и по неколико серија марака, а да се с друге стране номинала наших издања повећава (редовне франко марке, авионске и т. д.), лако можемо закључити да је таком филателисти немогуће за примљене иностране марке слати противвредност у нашим маркама. Код таког скупљача морамо водити рачуна и о томе, да све остале могућности Наредбе не користити, јер му нису ни потребне. Ако, незадовољан због тога, дигне свој глас, треба то сматрати као објективну критику, а не као „напад на Наредбу и Југофилателију“. Зар се таком филателисти не би могло изићи у сусрет повећањем количине и вредности једне могућности, пошто не жели користити друге могућности Наредбе, што у крајњој гинији значи да би целокупна пошиљка по својој вредности остала иста. Уједно сматрам да би вредност код тачке а) требало анулирати, с обзиром да понека наша издања имају знатно већу, док друга знатно мању номиналу од одређене Наредбом (редовне франко марке у поређењу са „загребачким велесајмом“, „дечјом недељом“ и т. д.), што би се у крајњој линији потирало. Имамо још једну чињеницу, коју Наредба не узима у обзир; наиме, инострани партнер поставља и свој захтев, и, у колико га наш сабирач не може испунити, сматра се оштећеним, односно и превареним.

Филателиста аматер, који осим своје земље, генерално, скупља поништене марке Европе, жели размену количинки са иностранством, а чланом III тач. д) дата му је могућност слања 100 комада у вредности до 10 дин., рачунајући вредност по откупним ценама „Југофилателије“. Он је, тако рећи, лишен могућности, коју му пружа Наредба, пошто „Југофилателија“ нигде, па ни у нашем листу, није публиковала откупну цену количинки, а још је у већој мери

лишен слања иностраних количинки, за које не постоји тумачење. (Зар толико занемарити, нама омиљено, подручје размене?!)

Треба прочитати чланак Л. Фишера „Размена количинки са иностранством“ („Филателиста“ бр. 4/51 стр. 109) и оценити стварне могућности. Ако узмемо у обзир, да неко жели користити само ту могућност Наредбе, произлази, да његова пошиљка може имати највише вредност 10 дин., док само франкирање пошиљке стаје 12 дин.

На први поглед можемо приметити велику несразмеру између појединих потреба филателиста и могућности према Наредби. У овом погледу ја бих дао ову сугестију: пошиљка са количинкама требало би да садржи најмање 500 комада марака, а вредност оценити не укупно, него према појединим маркама т. ј. да вредност једине марке не може прећи 5 динара, што значи да, у колико би једна пошиљка садржала 500 комада марака, под претпоставком максимума, т. ј. да свака марка вреди 5 дин., добили бисмо укупан износ 2.500 дин., што је скоро изједначено са осталим могућностима према Наредби. Али не треба изгубити из вида да постоје међу количинкама марке, које једва вреде више од 10—20 пара.

Може се и даље ићи, у колико неко жели слати и нешто скупље марке, рецимо од 5 до 25 дин. по комаду; услед повећања вредности може се количина смањити на 100 комада, што код максималног коришћења такође износи 2.500 дин. Од тога скупље марке треба сврстати под могућности члана III тач. б) и ц).

За иностране количинке обавезно мора постојати тумачење (као што је то учињено за тачку ц) у односу на употребу страних каталога.

Желим овде да приметим да „Југофилателији“ тиме не би био отежан рад, пошто нам је добро познато, да искусан стари филателиста међу многим маркама на први поглед уочава скупље и ређе марке; у томе имамо искуства.

Сматрам да би члан III Наредбе требао да буде на широј основи, са више могућности (варијанти) и да би и други филателисти са своје стране дали предлоге и сугестије, како би се нашло што погодније решење. Требало би још писати о могућностима размене целина, пригодних жигова и т. д. И онда, тако искристалисане закључке објединити у једну нову Наредбу, која би отклонила све недостатке садашње.

За члан IV не бих имао приговора. Такође се потпуно слажем са чланом V Наредбе, који гарантује реалност цена наших марака у иностранству.

Мало ћу се задржати на члану VI, који гласи: „Слање пошиљака са маркама кореспондентима у иностранство може се вршити једино преко предузећа „Југофилателија“ у Београду. — филателиста је дужан да пошиљку са маркама достави у затвореној коверти, у којој ће се налазити друга отворена коверта са маркама прописно франкирање и адресирана на страног кореспондента. — Уз сваку пошиљку мора се приложили попис и обрачун марака“.

Као што видимо, контрола правилног спровођења Наредбе поверена је „Југофилателији“. А шта је конкретно с њене стране преузето?

1. — Никаквог ближег тумачења Наредбе од стране „Југофилателије“ није било (као што је то н. пр. учињено расписом бр. 10661 Бироа за филателију по питању регистровања чланова, и напомена за марке у течају). Приликом спровођења Наредбе свакако је било — и разумљиво је — неправилности, на које није одмах указано преко наше стручне штампе, те да се исте не би понављале. На пример начин — образац пописа и обрачуна пошиљке требало је да буде објављен у свима филателистичким листовима, па после тога ниједан члан не би грешио у томе.

2. — „Југофилателија“ осим издавања каталога ништа више није учинила, како би

филателисти били обавештени о свим променама у ценама, као и о вредности нових издања. Такође нису објављене цене количинки. Јасна је ствар да размењивач није имао стабилну основу, па је, не његовом грешком, вредност пошиљке повећана с обзиром на промене цена. — Са своје стране предложио бих, у колико „Југофилателија“ није у могућности да изда допуне каталога, да наши савези преко својих часописа предузму ту улогу да објављују све промене цена наших марака, као и цене нових марака. Цене марака интересују сваког филателисту, а читајући редовно свој часопис, они ће бити обавештени о променама цена и користити се при размени. На овај начин би се отклонило поменути недостатак.

За члан VII Наредбе могао бих ставити примедбу да је сувише благ према члановима, који врше размену, а прекорачују количину и вредност пошиљке. Под условом проширења и измене Наредбе, поткрепљене свим потребним објашњењима и тумачењима, био би искључен сваки изговор „незнања“. За прву грешку — прекршај Наредбе требала би да следује општа писмена опомена; у поновљеном случају — искључење из регистра за размену. Сматрам да би такве мере позитивно утицале.

М. Љ. Ј.

Прва земаљска филателистичка изложба у Загребу

У времену од 16—26 јуна ове год. одржана је у Загребу I Земаљска Филателистичка изложба (Зефиз) у новим просторијама загребачког велесајма. Ова је изложба несумњиво највећа послератна филателистичка манифестација у Југославији, а после I Земаљске филателистичке изложбе одржане у Београду септембра 1937 године и најбоља која је икад одржана код нас.

Ову је изложбу организовао Филателистички Савез Хрватске и на њој су колективно учествовали и сви остали републички савези. Било је и природно да се највећа послератна филателистичка манифестација одржи баш у Загребу, који несумњиво има највећу, најстарију и најлепшу филателистичку традицију код нас, као и највише искуства за организирање оваквих изложби.

Поводом ове изложбе, Главна дирекција пошта одобрила је издавање нарочите изложбене марке и блока. Изложбена марка од Дин. 6.— отштампана је у зеленој боји и приказује авион у лету изнад старог историског града Мостара. Ова је марка штампана у 130.000 комада, а израђена је у дубоком резу, који је израдио Т. Крњајић.. Изложбени блок од Дин. 100.— при-

казује авион у лету изнад Београда. Блок је издат у 30.000 комада и израдио га је Коцмут, такође у дубоком резу. За време трајања изложбе, изложбена марка поништана је нарочитим жигом, који је симболички претстављао братство републичких Савеза. Било је и специјалних коверата, као и максимум карата.

Огроман је посао и рад морао бити обављен, да би се створило оно што су приређивачи пружили многобројним посетиоцима и мислимо да је сав тај велики труд награђен самим тим, што је ово била једна заиста репрезентативна изложба, на којој је било изложено 530 витрина са око 204 изложака из целе земље. Бројна посета само употпуњује наше наводе. Било је доста и таквих посетилаца који су и по два и више пута посетили ову изложбу, да би се што боље упознали са изложеним материјалом.

Организатори ове изложбе морали су се борити и са многим тешкоћама техничке и друге природе. Било је, разуме се, и доста недостатака, међу њима и таквих који су се могли избећи, као што је случај са прозорима, који нису били преко дана прекривени завесама, услед чега је дошло и

до оштећења појединих изложака услед јаког дејства сунчеве светлости; недовољна помоћ и организациона неповезаност организатора са претставницима појединих Савеза делегираних ради монтирања витрина и изложака, и др. Али све је то недовољно да баци сенку на успех и рад ХФС-а, који је заиста учинио са своје стране готово све да оствари оно што и многе јаке и озбиљне иностране филателистичке организације нису до данас успеле да спроведу или не са таквим успехом.

Оцењивачки суд био је састављен од Инг. Вл. Флека и Р. Хорвата из Загреба, Мих. Јањића и С. Остојића из Београда, Ј. Бара и Н. Бежека из Љубљане, пао и проф. Ст. Христова из Титовог Велеса. Излошци су оцењивани по систему који је прописала Међународна филателистичка федерација, тј. по најмодернијој методи и то по следећим критеријумима: 1) општи утицај 2) квалитет марака 3) реткост марака 4) степен потпуности према опсегу изложка 5) филателистички рад и спрема, а код истраживачких збирки и 6) истраживачки рад. Оцењивачки суд је са успехом обавио постављене задатке, оценио све изложке, критички се осврнуо на сваки од њих и донео одлуке о награђивању и похвалама.

На изложби је било и таквих објеката, који заслужују да буду издвојени од осталих и да буду посебно поменути. Међу ове првенствено спадају: а) Изложак Пен клуба (II део), Дубровник је добио максимум могућих бодова (60) и који се слободно може сматрати за изложак међународне вредности. Овај је изложак био пријављен као истраживачки, уосталом сасвим правилно, што му је омогућило добијање свих 60 бодова, јер су излошци у осталим групама могли добити максимум 52 бода, пошто су оцењивани само са 5 гледишта, дакле без оцене „истраживачки рад“. Штета је да изложак подружнице Нови Сад „Стара Србија“, није био пријављен у групи истраживачких збирки, у којој би му и било право место, јер би тада несумњиво добио знатно већи број бодова (овако је добио свега 50 бодова); б) поред већ поменутог изложка Старе Србије, истичемо на првом месту збирке класичних марака и жигова, код којих је, разумљиво, и сам изложени материјал најинтересантнији и најређи. „Жигови папинске државе“ (Загреб), в) „Жигови са југословенске територије на старим аустриским маркама“ (Загреб), за који је штета да није добио већи број витрина, као и да сопственик није изложио свој целокупни материјал из ове области, јер би такав изложак, према подацима којима располажемо, и на највећим светским изложбама заузео једно од првих места; г) претфилателистички и филателистички жигови на аустриским маркама (Загреб), д) поштански жигови града Загреба (Загреб); њ) партизански мотиви (Загреб и Београд); е) Либанон (Загреб); ж) Баварска (Београд); з) УПУ (Београд и

Загреб), и) Предфилателистичка писма Польске и Русије, као и целине Русије и неми жигови (Београд) и други.

Филателистички Савез Хрватске добио је укупно 3.061 бод за 101 изложак у 170 витрина; Савез Филателиста Србије добио је 1.179 бодова за 40 изложака у 158 витрина; Филателистичка Звезда Словеније добила је 1.146 бодова за 38 изложака у 138 витрина; Филателистички Сојуз на Македонија добио је 370 бодова за 15 изложака у 34 витрине и Филателистички Савез Босне и Херцеговине 279 бодова за 10 изложака у 31 витрини.

Приказ у бодовима апсолутно је нереалан, нарочито у погледу вредности изложака СФС-а и ХФС-а. До овако велике разлике у бодовима дошло је услед тога што је у готово истом броју витрина ХФС изложио 101 изложак, док је СФС изложио свега 40 изложака. Не треба изгубити из вида да се оцењивао сваки изложак у целисти, а не свака витрина, тако да је број оцена ХФС-а био далеко већи од броја добивених оцена СФС-а. Ово, међутим, не умањује вредност изложака ХФС-а, који је заслужено однео I награду. Ово утолико пре што је оцењивачки суд морао да води рачуна о масовности суделовања, тј. колики је број чланова појединих Савеза учествовао. Овај моменат истовремено указује да је број суделовача на изложби један од битних момената и да се ово не би смело изгубити из вида код будућих изложба.

Савез филателиста Србије добио је II награду, док је III награда додељена Филателистичкој Звезди Словеније. Наведени Савези награђени су позлаћеном, сребрном и бронзаном плакетом.

Оцењивачки суд донео је одлуку и о десет најбољих подружница. Као најбоље оцењено је „Друштво пријатеља класичних марака“ — Загреб, затим „Хрватско Филателистичко Друштво“, Загреб, „Филателистички Клуб“, Загреб, док је четврто место заузела најбоља подружница СФС-а „Авала“, Београд. Десето место заузела је друга по реду подружница СФС-а „Дероко“, Београд.

Интересантности ради, наводимо неколико изложака СФС-а који су у појединим групама добили највећи број бодова:

- I група — Партизанска пошта.
 - 1) „Партизанска пошта и омладинске радне бригаде“, „Врачар-Београд“ 41 бод;
- III група: Специјалне збирке.
 - 1) „Разни специјалитети“, „Авала-Београд“, 52 бода,
 - 2) „Стара Србија“, Нови Сад, 50 бодова
- IV група: Генералне збирке.
 - 1) „Босна и Херцеговина“, поништена збирка, „Е. Дероко“ — Београд, 35 бодова.
 - 2) „Lichtenstein“, „Сава-Београд“, 33 бода и
 - 3) „Баварска-Плебисцитна зона Немачке“, „Авала — Београд“, која је добила 42 бода

V група: Тематске збирке.

1) „УПУ“ — цели свет — „Авала — Београд“, 42 бода

VII група: Предфилателистичка писма, жигови и целине.

1) „Предфилателистичка писма Србије 1840—1866“, „Е. Дероко — Београд“, 40 бодова

2) Предфилателистичка писма Пољске и Русије, целине Русије и неми жигови“, „Авала — Београд“, 46 бодова.

На овој изложби запажено је да је било врло мало генералних збирки европских земаља, као и врло мали број изложака у групи омладинаца. Овај последњи, крупни недостатак, сведочи нам да се још увек не обраћа довољна пажња на рад и развитак омладине и да би старији најпозванији чланови морали посвећивати омладини далеко више пажње но што је то досад био случај.

Отсуство искуства нарочито се осећало код филателиста Босне и Херцеговине, Македоније и у знатно мањој мери Словеније. Савези Хрватске и Србије боље су се снашли, мада се и од ових Савеза на наредним изложбама с правом сме још много више очекивати.

И најзад, највећи недостатак ове изложбе био је у томе што ниједан од Савеза, а нарочито Савези Хрватске и Србије, нису успели да придобију за излагање на изложби своје најјаче и најнапредније чланове-сабираче, без чијег се учешћа не може имати права слика о снази и напретку фила-

телије код нас. Штета је заиста да је велики број најнапреднијих филателиста остао и овом приликом по страни и да није искоришћена ова лепа прилика и да сви они изложе своје лепе, ретке и укусне збирке које су годинама сакупљали. Било би потребно да и ови филателисти са више добре воље учествују заједнички у решавању свих филателистичких проблема који се буду појављивали, јер ће само тако, колективним залагањем и заједничким радом и трудом, моћи да се остваре све здраве жеље наших филателиста и сви најкрупнији задаци, које је Савез ФНРЈ преузео на себе.

I Земаљска филателистичка изложба у Загребу пружила је филателистима који су је посетили велико задовољство, а многим ће послужити и као добра школа.

Она је допринела даљој популаризацији филателије у нашој земљи и добила нове симпатизере и присталице овог лепог спорта и науке код нас.

Договарајмо се на време, саветујмо се сви узајамно и указујмо на наше недостатке, исправљајмо их и омогућимо Филателистичком савезу ФНРЈ да окупи око себе све наше многобројне филателисте и да, у заједници и пуној сарадњи са њима, припреми и одржи наредну I Филателистичку изложбу Савеза ФНРЈ у Београду и покаже да и у међународној организацији филателиста достојно заступамо нашу филателију.

ДАМИР БЛАГОЛЕВИЋ

Са Загребачке филателистичке изложбе

Не мислим да се осврћем на успех ове наше изложбе, већ на нека тугаљива питања, која јако интересују филателисте — на поштанску испоставу на изложби и на употребу пригодних жигова. И иначе се чује честа критика на ружна жигосања марака код редовних пошта, на нестручно особље и т. д., па не би требало да се такви нефилателистички поступци дешавају и на филателистичким изложбама.

Ево једног јединственог случаја са I земаљске филателистичке изложбе у Загребу! Купио сам на поштанској испостави на изложби нове авионске марке. Службеница ми је дала неколико комада оштећених марака, а марка од 50 дин. била је без свих угаоних зубаца. Када сам је замолио да ми те марке промени, одговорила ми је нељубазно:

„Кад бих ја сваком давала да бира марке, куд' бих ја дошла?! Нико вас не моли да их узмете. За мене су оне добре!“ — Променила ми их је тек на интервенцију неколицине филателиста са стране.

Колико њен одговор није био на свом месту и колико је био нелогичан, може

ценити сваки филателиста. Она је добила цео табак марака, и њена је кривица што, приликом растављања, оштети или подере марку. Сваки филателиста тражи исправну марку, а дужност је сваког чиновника, нарочито на филателистичком шалтеру, да да потпуно филателистички исправну марку.

Овај случај десио ми се 23. VI. у подне.

Авионске марке, које је продавала „Југофилателија“ биле су у очајном стању. Оне су биле залепљене на коверти и поништене пригодним машинским жигом. Само мало пажљивије кад се погледају, видеће се недостаци. Прво и прво, у свежњу од 200 комада ниједна коверта није постојала, а да марке нису биле накриво залепљене. Али то још није ништа! Скоро свака коверта је имала бар по једну оштећену марку. То су најчешће биле вредности од 100 и од 10 динара. Марке су слабо лепљене и, приликом рада са њима, углови су се савијали, а зупци откидани. Ја мислим да је требало да се „Југофилателија“ мало боље побрине о томе и да покаже добру вољу да задовољи потребе и захтеве филателиста.

Али, још нешто! Иста службеница, која ми је продавала авионске марке, тако је ужасно жигосала пошилке, да онда, уопште, не можемо критиковати редовне поште, кад се такви случајеви дешавају на филателистичким изложбама. Позната је ствар да се метални жигови, какви су употребљавани на I зем. изложби, не ударају као на обичним писмима, већ се отисак изврши пажљивим притиском. Свако зна да се жиг не сме много натапати у боју, јер онда мрља. О томе постоје и наређења у расписима виших пошт. власти. Међутим,

и поред свега тога, то се врло често дешавало на испостави загребачке изложбе.

I земаљска изложба била је једна од наших највећих и најуспелијих изложби у земљи. Организација је била одлична; и да није било оваквих појава, које смо навели, ова би се несумњиво могла мерити са највећим филателистичким манифестацијама.

Ја мислим да би се те ствари могле већ једанпут уредити, јер је то понављање једног те истог.

НИКОЛА ПАВЛОВИЋ

Прве марке Уједињених Нација

Према последњим, званичним вестима у октобру ове године биће пуштене у течај прве марке Организације Уједињених Нација.

Издавање посебних марака за ОУН је веома значајан акт, но не толико са гледишта евентуалних прихода, које ће убирати ОУН од продаје марака, колико са гледишта манифестације **међународности** ове у историји света највеће заједнице слободних народа. Издавање ових марака је и јасно истицање независности ОУН од ма каквих утицаја, а натписи на маркама који ће бити на главним језицима света (енглески, француски, шпански, руски и ки-

Уједињених Нација — 1951). Ови натписи биће отштампани у угловима табака, тако да ће „четверац“ из угла с овим натписом бити извесна филателистичка и историска занимљивост.

Све ове марке изаћи ће у три групе у размацима од три до четири недеље. **Прва** група састојаће се од следећих вредности: 1, 1^{1/2}, 3, 5, 25 цента и 1 Дол., **друга** — од 2, 10, 15, 20 и 50 цента, а **трећа** је **АВИОНСКА** серија, која ће бити пуштена у течај у целости. Сем тога Поштанска управа ОУН издаће и пригодне коверте, које ће се продавати по цени од 5 центи комад.

нески), истичу равноправност народа у њеном саставу и допринос су зближавању народа у данима, кад је вера у мир у свету пољуљана.

Ми, југословенски филателисти, с радошћу примамо прве марке ОУН и дубоко верујемо да су оне корак даље на путу јачања солидарности слободних народа и тиме јачања Организације Уједињених Нација.

*

ОУН издаје две серије марака: франко (1, 1^{1/2}, 2, 3, 5, 10, 15, 20, 25, 50 центи и 1 Долар САД) и авионска (6, 10, 15 и 25 центи). Марке ће бити штампане у табацима од 50 комада, а на маргини табака носиће репродукцију емблема ОУН с натписом **FIRST U. N. ISSUE — 1951** (Прво издање

У последњем часу добили смо три слике марака ОУН:

2 ц. са сликом коју је радио Холанђанин Ј. Ф. Деве и на којој је натпис у повијеној траци на енглеском и француском „Мир, правда, безбедност“. Са истом сликом биће и марка од 1 Долар. Обе ће бити плаве боје.

5 ц. израђена код Еншедеа и Сина у Харлему — Холандија, са натписом „UNICEF“ (Међународни дечји фонд У. Н.). Боја плава.

50 ц. са сликом зграде Секретаријата ОУН у Њујорку; радио је мексикански уметник Леон Хелгуера. Боја сива. Са истом сликом биће и марка од 1^{1/2} ц. у зеленој боји.

Нажалост, још не располажемо подацима да ли ће ове марке бити у употреби само за оне поштанске пошиљке из седишта ОУН у Њујорку или ће уживати екстериторијалност у свим оним земљама, у којима се налазе седишта разних друних установа ОУН (UNESCO, Информациони центри, мисије, Европски Биро ОУН, који сад користи швајцарске марке са претиском NATIONS UNIES / Office Européen, итд.).

Сем горње неизвесности, која ће, надамо се, убрзо бити развејана, на радост, изазвану вешћу о посебним маркама ОУН, пада једна мала сенка: према подацима, којима тренутно располажемо, ове се марке могу набавити преко Поштанске управе ОУН само за Доларе САД — званични новац ОУН. Ретке су земље, које ће својим филателистима, у циљу куповине ма-

рака, издавати одобрења за куповину и трансфер тако драгоцених девиза, као што су Долари САД, а веома су бројне оне које за то неће хтети ни да чују. Постоје, свакако, дубоки разлози који руководе Поштанску управу ОУН да тако поступа, но зар се не би могао начинити изузетак кад се ради о филателији? У безмало свим земљама-чланицама ОУН постоје организације — федерације, савези, клубови — аматера-скупљача марака, преко којих би се сваком оном филателисти, који за то изјави жељу, омогућило да за свој национални новац, по званичном курсу, дође до једне или две серије марака ОУН.

Уверени смо да би овакав гест Поштанске Управе ОУН био веома популаран и цењен у вишемилионској породици филателиста целог света и повећао њихове симпатије за целокупну делатност Организације Уједињених Нација.

ЛАДИСЛАВ ФИШЕР

Претече Израела

Најмлађа држава Блиског Истока — Израел недавно је прославила трогодишњицу свога постојања. Том приликом су одржане у Јерусалиму велике свечаности, на којима је учествовала и југословенска делегација.

Израел и ако је млада држава, веома је популарна и међу нашим филателистима због њених лепих и интересантних марака. Осим тога, између Израела и наше земље постоје веома срдачни пријатељски односи. Због тога је и разумљиво, што су марке ове нове државе и код нас веома добро примљене, а то закључујемо по томе, што многи филателисти наше земље сакупљају марке Израела. Још и то морамо рећи да Дирекција пошта ове најмлађе државе Блиског Истока води веома солидну политику издавања марака, а то се огледа у веома малим номиналним вредностима њених марака и у веома високој тиражи, те их може набављати сасвим лако и онај сакупљач, који располаже с најскромнијим сретствима.

Интересантно је, да, док се код нас под маркама Израела подразумевају само она издања од 1948 године на овамо, дакле од како је основана држава, дотле у самом Израелу и у Америци њеним маркама прикључују и она издања, која су била пуштена у течај још за време турског господства или после тога, пре успостављања нове самосталне државе. Ове марке се сакупљају само жигосане жиговима места, која данас припадају Израелу.

До свршетка Првог светског рата, тадашња Палестина је била под управом Турске, као њен вилајет, и у њој су употре-

бљаване турске марке. Међу израелским и америчким филателистима веома су тражене ове турске марке, наравно са жиговима данашњих израелских места. То није никаква нова појава, јер сличних случајева имамо и у филателији других држава. Тако, на пример, раде и сакупљачи мађарских марака са аустриским маркама пре 1871 године, јер је мађарска пошта у то време употребљавала аустриске марке и свака таква аустриска марка, која је прежигосана жигом неког мађарског места, сматра се претечом мађарских марака.

У ово време је турска пошта називе места на поштанским жиговима исписивала арапским знацима, а исто тако и латинским писмом (на француском језику). Тако је од Akko постало Acre, од Haife — Caiffa, од Tiberiasa — Tiberiade итд.

Поштански уреди отоманског царства пре Првог светског рата нису баш уживали глас неке нарочите поузданости. Најважнији разлог, што је то било тако, налазимо у овоме: турске власти су дале дозволу неколиким страним државама да у Палестини оснују и организују поштанске агенције.

Ове су пак, што је посве разумљиво, употребљавале разне марке. Са овим поштама био је свет више задовољан. Поштански уреди страних држава престали су с радом у моменту избијања Првог светског рата. Даље ћемо навести оне државе, које су одржавале у Палестини поштанске агенције употребљавајући и различите марке и различите жигове.

Француска (1852—1914) — Јерусалим, Јафа, Хаифа. Напомињемо да је јерусалимски поштански уред отворен тек

1909 год., али то је и једини страни уред, који је радио и кратко време после прокламације Израела, преносећи пошту француског конзулата, а при томе употребљавао специјалне марке, које су данас најређе марке Палестине.

Аустрија (1852—1914) — Петах Тиквах, Јерусалим, Јафа и Хаифа. Ове четири поште употребљавале су редовне аустријске марке, но с претиском тада важеће валуте у Палестини (пара — пијастер).

Русија (1856—1914) — Јерусалим, Јафа и Хаифа.

Немачка (1898—1914) — Јерусалим, Јафа, Хаифа и Рамлех. Сви немачки жигови су били са четвртастим оквиром. Њихова карактеристика је да свака пошта има истоветан текст осим ознаке места, као н. пр. »AUS RAMLEH/PALESTINA« — »DEUTSCHE POST«.

Италија (1908—1911) — Јерусалим. Италија је имала само једну пошту, која је углавном отпремала у Рим писма свештених лица. На жигу ове поште налазио се текст »GERUSALEMME«.

Осим наведених држава у Палестини је држао поштански уред и Египат, чије је седиште било у Јафи. У то време је Египат припадао Турској, али је уживао извесна самоуправна права, па је чак имао и вицекраља. Израелски сакупљачи марака још нису успели у потпуности расветлити деловање египатске поште у Јафи из разлога, што су жигови ове поште на италијанском језику и што су веома ретки.

Почетак Првог светског рата, као што смо већ рекли, учинио је крај страним поштанским агенцијама у Палестини. За време рата само две стране војне силе одржавале су војне поште. Једна је била Немачка, која је, као савезник Турске из овог времена, дошла у Палестину. Позната су нам два војна поштанска уреда. Један је био у Јерусалиму, данашњој престоници Израела, док је други деловао у граду Беер Себу. Моментано је Беер Себа најважније јужно упориште Израела. Ту почиње пустиња Негева и друм према Елату, који лежи у заливу Акаба у Црвеном Мору. Израел је добио у заливу Акаба један појас од 10 км.; ова морска обала има огроман стратешки и економски значај. Друмом између Себе и Елата везано је Средоземно море са Црвеним морем, — без употребе Суецког канала. Па и у Првом светском рату је Беер Себа била веома важна стратешка тачка, па је, изгледа, то био разлог што је АОК (Armee Oberkommando) успоставио у овом граду уред за своју војну пошту. Али, када су се централне силе морале повући из Палестине, њу су окупирале снаге енглеских, аустралијских и индиских војних одреда из Allenby-еве експедиционе армије, па су уместо немачке војне поште успостављене енглеска,

аустралијска и индиска војна пошта, које су употребљавале свака своје марке.

У пролеће 1918 године појавиле су се прве палестинске марке, које су издале енглеске војне управне власти. Но ове марке нису биле употребљаване искључиво на подручју Палестине, него на целој територији Мале Азије.

У јулу 1920 године Палестина постаде енглеска мандатска земља, па тако доби цивилну управу. Курсирајуће марке прештампали су на три језика: арапски, латински и јеврејски. После седам година, а по увођењу египатске фунте, емитована је нова серија марака. На овим маркама су приказани разни крајобрази или знаменитије зграде (Давидов торањ у Јерусалиму, Ракилин гроб, Тиберија итд.). Ова серија је остала у течају све до 1948 године, тј. све до постанка и прокламације нове државе — Израела.

У хаосу после прокламације нове државе преузимање поштанских уреда, а ни снабдевање истих маркама, није било једноставна и проста ствар. И ако је прва франко серија (старијски новци) била израђена, протекло је још доста времена, док су нови жигови и марке приспеле у расуте поштанске уреде. Баш зато су на подручју Израела у то кратко прелазно време употребљаване разне пропагандне и рекламне марке, највише оне с ознаком ККЛ (јеврејски национални земљишни фонд) и те марке су претискане ручним жигом и текстом DOAR (пошта, на јеврејском језику).

Све ове претече израелских марака данас су већ до танчина обрађене и поједине међу њима претстављају, заиста, велику вредност.

Сакупљач марака Израела, према томе, има велике могућности, ако се одлучи да сакупља и ове претече његових редовних марака, које смо напред набројали (наравно са жигом садашњих израелских места). Ту спадају марке Турске, Француске, Аустрије, Русије, немачке, Италије, Египта, Палестине; даље марке војних пошта Немачке, Енглеске, Аустралије, Индије, па марке британске војне управе; затим марке мандатске цивилне управе, па многи провизорији који потичу из времена прокламације државе Израел и, коначно, редовна издања поште Израел. Филателисте Израела, како смо обавештени, сакупљају, неупотребљене, само ове две последње врсте марака.

Podružnicama i pretplatnicima!

Mole se svi koji nisu platili dužnu pretplatu do kraja trećeg tromesečja 1951 g. da nam odmah pošalju na naš tek. rač. 104-903317

XII Светски конгрес планинара

За XII Светски конгрес планинара, који је одржан 14 јула о.г. на Бледу, издана је пригодна серија поштанских марка. Да би се филателисти упознали са сврхом овог издања, захваљујући предусретљивости Планинарског савеза Југославије, дају се следећи информативни подаци.

Званични назив UIAA,, означен и на

ја. Конгресу су присуствовали делегати наведених земаља осим Канаде, Шпаније, Бугарске, Пољске и Чехословачке. Као посматрачи, јер још нису чланови Уније, присуствовали су делегати Западне Немачке и Аустрије.

Седиште Уније је у Женеви. Претседник је Швајцарац Egmont d' Arcis.

маркама, на француском језику гласи: Union Internationale des Associations d'Alpinisme. Чланице ове Уније су: Аргентина, Белгија, Бугарска, Канада, Данска, Италија, Француска, Енглеска, Грчка, Шпанија, Мексико, Холандија, Пољска, Португалија, Шведска, Швајцарска, Чехословачка и Југослави-

Одлучено је да се следећи конгрес одржи 1952 г. у Грчкој.

Заиста је чудно да надлежни савези нису за ово издање дали, осим службеног саопштења, никакве друге податке, којима би упознали и ширу јавност о значају овог конгреса!

ЈОВ. Т. ЈОЈКИЋ

Авионска поштанска тарифа

У једном од прошлих бројева нашег часописа упознали смо наше читаоце с поштанском тарифом у унутрашњем и међународном поштанском саобраћају, а сада намеравамо да их упознамо са међународном авионском тарифом.

Пре него што прикажемо тарифну таблицу, упознаћемо се са општим појмовима авионског поштанског саобраћаја и са начином коришћења поштанских услуга за пошиљке, које се преносе авионом.

Пријем и пренос поштанских пошиљака авионским путем врши се на основу „Одредаба о преносу писмоносне поште ваздушним путем“, издате од стране Конгреса Светског поштанског савеза, одржаног у Паризу 5 јула 1947 године. Ове „Одредбе“ прикључене су Светској поштанској конвенцији, те чине њен саставни део.

На поштама ФНРЈ, за сада, примају се на отпрему ваздушним путем следеће писмоносне пошиљке: писма, дописнице, пословни папири, тисковине, испупчени отисци за слепе и робни огледи. Све помену-те пошиљке могу се предавати и уз нарочита руковања као: препоручено (R), хитно

(EX), уз повратницу (AR) и пост рестанте (PR). Такве пошиљке називају се „авионске писмоносне пошиљке“, за које се плаћа, поред редовне поштарине, још и нарочита поштарина, т. зв. допунска авионска поштарина. Авионске писмоносне пошиљке са плаћеном допунском поштарином морају да буду обележене на предњој страни са врло уочљивом ознаком плаве боје „PAR AVION“ с необавезним преводом на језик отпремне земље.

Авионске писмоносне пошиљке отпремају се авионским путем на целој релацији од пријемне до одредишне поште, а пошиљалац може захтевати да му се његова пошиљка отпрема авионом и само на једном делу пута. У првом случају авионска веза постоји на целом путу поштанске пошиљке, а други случај се користи онда, када су у питању пошиљке, које гласе за места опредељења или земље опредељења, са којима није успостављена или не постоји авионска веза. Када је у питању пошиљка из другог случаја, пошиљалац је дужан да на пошиљку стави ознаку на нашем и француском језику „PAR AVION DE

ОД А (АВИОНОМ ДО). На пример, пошиљалац жели да пошаље писмо за Јужну Африку, а не жели да се оно отпрема на целој релацији авионом или ако са Јужном Африком није још успостављен авионски саобраћај. У овом случају може се користити пренос пошиљке авионом до места, одакле ће се моћи отпремити, до места опредељења површинским путем, у овом случају до Лондона. Допунску авионску поштарину плаћа до Лондона поред редовне поштарине до места опредељења, а на писмо ставља ознаку „PAR AVION DE BELGRADE À LONDON“ — „АВИОНОМ ОД БЕОГРАДА ДО ЛОНДОНА“. По завршеном авионском преносу ове ознаке се по службеној дужности прецртавају са две унакрсне дебеле видљиве линије.

Допунска авионска поштарина се плаћа у пуном износу при предаји пошиљке, а састоји се из следећих елемената:

1. редовне поштарине по тежини пошиљке заједно са свим налепницама, повратницом, канапом итд.;
2. поштарине за специјално руковање (R, AR, EX, PR);
3. поштарине за авионски пренос, која зависи искључиво од тежине пошиљке.

Укупан износ поштарине установљава се сабирањем добивених износа под 1, 2 и 3. Ако тежина пошиљке прелази прву, другу или трећу стопу тежине, ма и за један грам, наплаћује се допунска авионска поштарина и за наредну стопу тежине.

Као што видимо из изложеног, главну улогу код одређивања допунске авионске поштарине игра тежина пошиљке, па према томе, ради правилног обрачунавања поштарине мора се обратити нарочита пажња на тежину пошиљке. Она пошиљка, за коју допунска авионска поштарина није у целисти плаћена и у маркама налепљена, отпрема се до места опредељења површинским путем. Одређивање поштарине зависи не само од тежине саме пошиљке него и од удаљености земље, места опредељења. У нашој земљи за удаљене земље (ваневропске или прекоморске) стопа те-

жине је 10 и 5 гр., а за ближе земље (европске) је 20 гр. У ваневропском или прекоморском саобраћају ограничена је тежина приватних авионских писмоносних пошиљака на 20 гр., а пошиљке за европске земље могу се предавати до нормалне допуштене тежине за односну пошиљку.

Авионске пошиљке могу се предати у пошти у руке поштанског службеника или стављањем у поштански ковчежић. У другом случају пошиљалац је дужан да опреми пошиљку онако како смо напред описали, т. ј. мора на њу ставити ознаку „PAR AVION“ и франкирати је одговарајућим износом поштарине, јер, у случају нефранкирања или недовољног франкирања, пошиљка се отпрема површинским путем. Поштанска управа ФНРЈ препоручује употребу специјалних авионских коверата који се могу добити на свакој пошти. Они су прављени од врло лаке хартије, лакше од осталих.

Пренос авионских пошиљака врши се, као што смо навели, авионским путем. Ако због непредвиђеног случаја у току летења авион не може наставити пут и пошиљке предати предвиђеним местима, посада авиона је дужна да сву пошту, коју носи, преда пошти најближој месту спуштања или оној која је за даљу отпрему најпогоднија, а ако то посади није могућно, онда пошта која буде обавештена о незгоди, чини све што може да без одлагања отпреми пошиљке најбржим путем у место опредељења.

Достава авионских писмоносних пошиљака врши се у свим земљама, по правилу, што је могуће брже или бар првом наредном доставом по прispећу у место опредељења т. ј. у испоручну пошту.

Авионске писмоносне пошиљке, у случају неуручивости, враћају се пошиљаоцима редовним површинским везама.

Уједном од следећих бројева даћемо преглед праваца упућивања авионских пошиљака из наше земље и у које дане треба предати пошиљку на пошти, да би најбрже стигла у место опредељења.

(Наставиће се)

ВЛАДЕТА ЈОКИЋ
по М. и А. ФИШЕРУ

Избор претседника у једном филателистичком друштву

Код нас, у Валенсијену, сваки вам је човек или претседник неког друштва или бар члан управе. Неколико мојих пријатеља, филателиста, и ја били смо, можда, једини изузетак. Зато сам им при нашим састанцима ради размене марака и новости предложио једног дана да оснујемо филателистичко друштво. Договарали смо се испрва како ће се то друштво звати и, пошто смо се сви сложили да поништена марка претставља прави филателистички објект, одлучили смо, најзад, да се друштво назове

Д. С. С. П. М., што ће рећи: Друштво сталних скупљача поништених марака.

Тако је Д. С. С. П. М. рођено! Требало је само још изабрати претседника или, боље рећи, изабрати мене за претседника. Био сам свестан одговорности, коју повлачи за собом таква једна дужност. Али, признајем да сам целу ствар организовао, а у исто време и хтео да се примим и тако тешког задатка, само да бих на својој посетници испод

Ж. ЖОЛИБОА,
шеширџија

могао још да ставим и звучну титулу:
претседник Д. С. С. П. М.

У суботу, када смо се сви састали у кафани, позвао сам их да дођу у вече к мени на чај.

Требало је да се гласа. Спремио сам осам празних листића папира. Намеравао сам, најпре, да бих им упростио посао, да унапред напишем своје име на седам листова. Можда, због великог поштења и превелике скромности одустадох од ове мале преваре. У једанаест часова почео је избор. Пријатељи ме замолише да ја отворим листиће. Јако сам се изненадио. Из гласачке урне, коју је претстављао један шешир, извадих осам листића, и на свакоме од њих било је написано друго име. Сваки је од нас добио по један глас.

— Гле! — рекао је мој пријатељ Хартман, порумевши мало. — Биће да је сваки гласао на свога суседа!

Нисам сматрао да сам тучен. Али, требало је ипак пошто-пото, да ја будем изабран. Позвао сам Хартмана да сутра руча код мене; замолио сам Мајера да сутра вечера код мене; понудио сам Лују Гревију да бесплатно изабере један шешир из моје радње; Дипону сам поклатио две серије У. П. У. марака, а Сердану сам казао да ћу га сигурно снабдети са најновијим спортским маркама Аргентине, чим их будем примио од свога кореспондента из Буенос-Аиреса. Једном речју, повео сам изборну кампању што сам могао оштрије и успешније. Моја кандидатура имала је добре изгледе на успех.

У среду, када су господа стигла после вечере к мени, свако ми је од њих у тајности обећао да ће гласати за мене

— Али нико да не гласа за себе! — казао је Греви.

Чуше се гласови протестовања. Нико од нас није способан за тако што!

Спустисмо своје листиће у гласачку урну, коју је сада претстављао један дотрајали полуцилиндер. Тренутак је био свечан. Ипак, успео сам да се савладам и да будем миран, јер сам стопроцентно био уверен у своју победу. Само је Хартман могао да буде мој опасан конкурент. Али, он је скупљао само Француску и колоније, те није био прикладан за претседника нашег друштва, тим пре што је у својој ко-

лекцији имао извештан проценат и непоништених марака.

Узео сам полуцилиндер обема рукама и почео да вадим листиће. Едгар Мајер водио је записник:

Избори на дан 21 децембра.

Гласање за претседника Д. С. С. П. М.

Број гласача: 8.

Жилибоа	—	—	—	4	гласа
Хартман	—	—	—	1	"
Дипон	—	—	—	1	"
Мајер	—	—	—	1	"
Празан листић	—	—	—	1	"

Празан листић био је мој. Добио сам тако 4 гласа, а апсолутна већина била је 5. Жалио сам, просто, што сам се уздржао.

Па ипак победа је изгледала несумњива. Замолио сам своје пријатеље да одмах пређу на треће гласање. Пожурио сам да нађем чист папир за листиће.

— Али, опет нико да не гласа за себе! — казао сам враћајући се на своје место. — Ако неко напише своје име, а ми то приметимо, мораће да да оставку — у случају избора.

Предлог је једногласно примљен.

Кад је требало попунити листиће, ја сам, изврћући рукопис, на своје гласачком листићу написао своје име. Са она четири гласа, која сам већ добио и које ћу свакако опет добити, бићу несумњиво изабран за претседника филателистичког друштва. У својој скромности, замолио сам Хартмана да он отвори листиће.

— Жилибоа један глас; Жилибоа два гласа; Жилибоа три гласа; Жилибоа четири гласа; пет, шест гласова, седам гласова...

Високо сам дигао главу. Шта ме се тиче осми глас?! Паметно сам радио.

Хартман се заустави мало, отвори последњи лист и објави:

— Жилибоа осам гласова!

— Изабран! — узвикнуо сам ја.

— Не! — рекао је он. — Не изабран, него у оставци! Нас је свега осам. Има 8 листића, који носе Ваше име. Очеvidно је да сте ви гласали за себе самог. Према томе, ви подносите оставку!...

А затим додаде:

— А ја постављам своју кандидатуру!

Ја сам сада једини човек у Валенсијену који не само да није претседник или члан управе, него, уопште, ни члан некога друштва.

Кроз филателистички свет

МАРКЕ НЕПРИЈАТЕЉА НАШИХ НАРОДА

Швајцарски лист „Bernar Briefmarken-Zeitung“ добио је од секретаријата „хрватске владе у изгнанству“ извештај: да је та „влада“ поводом десетогодишњице ослобођења Хрватске издала једну јубиларну серију од 6 марака (од 1, 2, 5, 10, 20 и 30 куна) са сликама: једне сцене из борбе у

Загребу за ослобођење манастира Широки Бријег, изгледа Сарајева, Хрватског парламента и неког војничког гробља; да је држава Хрватска члан Светског пошт. савеза и да се ове марке употребљавају у једном делу Хрватске.

Дакле, исто обавештење, које је добио и француски лист „L'Echo de la Tim-

brologie ". У прошлом броју нашег листа објавили смо поступак овог француског листа, а сада ћемо да упознамо наше читаоце како је постурпило уредништво „В. В.-З.“

Оно се обратило Светском пошт. савезу са четири питања:

1) Да ли је Хрватска још чланица Светског пошт. савеза?

2) Да ли је хрватска влада у изгнанству призната од Светског пошт. савеза?

3) Да ли ове марке имају франкатурну вредност?

4) Да ли ће ове марке бити објављене у месечном часопису „UNION POSTALE“?

Уредништво је добило од директора Светског пошт. савеза одговор на сва четири питања НЕГАТИВАН.

На основи тога одговора „В. В.-З.“ је објавио у бр. 7/8: да су ове марке без поштанске вредности и скреће пажњу својим читаоцима на набавку ових безвредних вињета.

Ово износимо да би и наши читаоци били сачувани од излишних издатака, који би у исто време били помоћ овим крвавим издајницима југословенских народа, а и да би поредили поступке ова два позната светска филателистичка часописа.

ПРОСЛАВА СТОГОДИШЊИЦЕ ПОШТАНСКЕ МАРКЕ У ВАТИКАНУ

Идуће године прославиће се у Риму стогодишњица прве поштанске марке Црквене Државе. Већ је одређен један комесар за организацију те прославе. А.

ПРОДАЈА КРАЉЕВСКИХ МАРАКА У ЊУЈОРКУ

После продаје збирке марака бившег румунског краља Карола, у Њујорку је изложен продаји један део збирке египатског краља Фарука.

Збирка марака краља Фарука је једна од највећих на свету; она чак премаша и колекцију енглеског краљевског двора. Разумљиво је да је вест о овој продаји побудила велики интерес у Америци. Ову збирку добила је на продају позната фирма „STOLOW“, која спада међу највеће трговине марака у Америци. Продаја ове збирке је започета 14 маја о. г. и трајала је пуних шест дана уз највеће интересовање америчких филателиста и трговаца марака. Бруто приход од ове продаје износио је 167.000 долара. Само писмених понуда за ову лицитацију било је 2116, док је за време лицитације посетило просторије фирме 11.800 лица.

Сакупљаче ће свакако занимати које су све ређе марке дошле под чекић солицитатора и колико је плаћено за њих. Ево неколико примера: четварац руске марке од 7 рубаља из 1902 г. (црна и жута) са изврнутим средишним делом постигла је цену од 1600 дол., а других руских серија продато је за 4000 дол.; за четири гарнитуре немачких „Vineta“ марака из 1901 г. један одушевљени и страсни филателиста

платио је „само“ 1350 долара. У овој збирци се налазио и блок од 20 марака од 3 крајц. Турн и Таксиса из 1859. Њена каталожна вредност била је 300 дол. Прва марка Француске у францима постигла је цену од 1500 дол. Међу сакупљачима марака старе Немачке водила се велика борба за један редак примерак који је на крају продат за 530 дол. Такође је вођена велика борба за једну серију марака немачких колонијалних поседа; то је била серија марака „JALUIT“ са Маршалског острва; за њу је плаћено 590 дол. Велики успех је постигло неколико јеменских прводневних коверата ваздушне поште, које су биле издате у времену успостављања редовног ваздушног саобраћаја између јеменске престонице и Њујорка. На свакој коверти био је залепљен по један блок ваздушних марака; плаћени су по 110 дол. за комад. Прва серија порто-марака француске колоније Обок продата је за 1150 дол. За марке С. А. Д. од 1 цента из 1920 год. са специјалним зупчањем постигнута је цена од 110 дол.

За ову лицитацију штампала је фирма „STOLOW“ посебан ценовник, у коме су на 319 страна приказани вреднији примерци из збирке марака краља Фарука. Ценовник је илустрован са много фотокопија.

Занимљиво је да је за цело време трајања ове лицитације вођено велико такмичење, управо борба, највише за класичне марке, што је очито доказ да класичне марке чврсто стоје у филателији на првом месту. Ф. Л.

СА ФИЛАТЕЛИСТИЧКОГ ТРЖИШТА У АУСТРАЛИЈИ

Једна комплетна збирка аустралиских марака, издатих од 1913. г., продата је недавно по цени већој од 10.000 аустрал. фунти. То је била најзначајнија продаја, која је извршена у тој земљи од када су у њој поштанске марке пуштене у течај. Продавац је скупљао марке 54 године. Он је изјавио да је ова збирка, која је садржавала око 30.000 примерака, имала све реткости Аустралиског Коменвелта. На пример, од једне марке од 4 пенса, љубичасте боје, са сликом краља Ђорџа V, постоје само 3 примерка.

Ево и другог рекорда за Аустралију! Једна марка Сједињених Америчких Држава из 1859 г., тет-беш, продата је за 750 аустрал. фунти.

АТЕСТИРАЊЕ МАРАКА НЕКАД И САД

Некада су марке атестиране врло јевтино. Тако је чувена фирма Браће Сенф из Лајпцига тражила само 3 пфенига за преглед поједине марке, без обзира која је и каква та марка. Данашње атестирање и експертиза стају знатно више, управо, у односу на оно некадашње, и превише.

Ф. Л.

ШАУБЕКОВИ АЛБУМИ

Густав Баушке, књижар из Лајпцига издао је „Албум за поштанске марке“ у седам издања од 1864 до 1870 године. Последње године појавио се први пут велики албум са именом „ШАУБЕК“.

Име „Шаубек“ постало је од анаграма (испреметаних слова) презимена издавача албума Баушке.

Доцније је ове албуме издавала фирма Браће Сенф, а затим је прешла на фирму С. Ф. Лүске из Лајпцига, која је издала безбројна издања ових албума, — али је име албума увек остало непромењено.

ПОТОМАК АЦТЕКА

ФАЛСИФИКАТОР МАРАКА

У Екуадору је ухапшен неки фалсификатор марака, који није нико други него потомак прастарих краљева Ацтека. Ова сензација је произвела врло мучан утисак у Америци.

Ф. Л.

ПРОСЛАВА НА ФИЛИПИНСКОМ ОСТРВУ

На Филипинским острвима недавно је прослављен интересантан јубилеј. Наиме, пре 430 година чувени истраживач и морепловац португалског порекла, Фернандо Магелан, после дугог лутања морем прошао је поред Огњене Земље и том приликом пронашао јужни пролаз између Атлантског и Тихог Океана. Тада се приближио до тада непознатој групи острва, које је доцније добило име Филипинско острвље, по шпанском краљу Филипу. Магелан је водио борбу са једним урођеничким племеном на острву Мактату и том приликом је погинуо... То се догодило 1521 године. — На овој јубиларној свечаности на Филипинима узела је учешћа и пошта издањем једне специјалне серије марака са сликом грба града Цебу, који се налази на острву Мактату.

Ф. Л.

ИЛУСТРОВАНЕ БИБЛИЈЕ

ПОШТАНСКИМ МАРКАМА

Циљеви, које скупљачи себи постављају, могу да варирају до бескрајности. Неки скупљачи цене, често потпуно оправдано, да марке претстављају сигуран објекат за улагање новца и улажу знатан капитал у своје збирке. Други, са малим финансијским средствима, али руковођени оригиналним идејама, успевају да остваре не само обичну збирку поштанских марака, већ право уметничко дело. Као пример може послужити онај сиромашни америкашки свештеник, који је једног дана одлучио да илуструје Историју света по библији помоћу поштанских марака. Његов албум, чија је свака страна била украшена живо обојеним минијатурама као рукописи Средњега века, добио је више пута прву награду на међународним филателистичким изложбама. Међутим, права вредност вињета његовог албума није прелазила неколико десетина долара. Оно што је давало првен-

ство делу овог свештеника над многим богатијим и ређим збиркама, била је водећа идеја, која га је руководила при саставу његовог албума.

Т. Д.

ИЗ ШВАЈЦАРСКЕ

Упркос многобројним поднесеним молбама за издавање специјалних поштанских марака са вишком у корист добротворних установа и др. институција, понекад и врло заслужних, швајцарска поштанска управа је одлучила да сведе издавање таквих марака на две емисије годишње: једну летњу емисију (то су марке у част швајцарског народног празника) и једну зимску („Pro Juventute“). Заслужне институције учествоваће са 10% од чистог вишка, реализованог продајом тих марака. Тако је, на пример, од марака издатих летос поводом народног празника припало Црвеном Крсту 90%, а Друштву за историју уметности у Швајцарској 10%.

У будуће ће се таква серија састојати од 5 марака уместо 4, како је било до сада.

Марке за авионску пошту биће у Швајцарској укинуте; оне су постале излишне, пошто се пошиљке, које се шаљу ваздушним путем, могу франковати макојом марком која је у течају.

Марке од 3 с. неће се више штампати, пошто се врло ретко употребљавају.

Т. Д.

ОТРОВНЕ МАРКЕ

Веома мало света зна да су марке од 3 пенса Велике Британије из 1887 и 1902 г. отровне. Њихов папир садржи оловни хромат. Ако би десетогодишње дете полизало 20 комада ових марака отровао би се с тренутним наступом смрти. Није давно било да је у британском парламенту била поднесена интерпелација, којом је тражено да се на полеђини ових марака отштампач реч „отров“. Парламент је одбацио овај предлог с мотивацијом да не сматра вероватним да би једно дете могло доћи до 20 комада ових марака и да би их полизало или прогутало.

Ф. Л.

МАРКЕ УПОТРЕБЉЕНЕ КАО СИТАН НОВАЦ У НОВОЈ КАЛЕДОНИЈИ

Филијала Француске Банке у Нумеи, на Новој Каледонији морала је у току 1942 године пустити у течај уместо ситног новца поштанске марке, упаковане у алуминиске омотаче с прозирним прозорчићем од целофан-папира, јер су морнари, који су посећивали острво, били понели са собом за успомену сав ситан новац, који је био у промету. Марке, које су замењивале ситан новац, повучене су из течаја тек при завршетку другог светског рата, када је из матичне земље прispела довољна количина ситног новца.

Ф. Л.

ПОШТАНСКЕ ПРИЛИКЕ У АНДОРИ

У републици Андори пошта бесплатно доставља све писмоносне пошиљке, наравно, само у границама Андоре. Андорској пошти то није ни тешко, јер број њених становника је свега 5000, а међу њима има више од 3000 неписмених. За инострани поштански саобраћај у Андори се употребљавају две врсте поштанских марака, према томе да ли је писмо адресовано на Француску или Шпанију, односно за правце преко ових држава. Постоје, дакле, шпанско—андорске и француско—андорске марке. Поштански службеници ове државе вуку две плате: једну добијају од француске, другу од шпанске дирекције пошта. Иако је промет незнатан, република Андора је до сада издала око 200 разних марака. Њене се марке не продају само на пет шалтера њене поште, него и на главним поштама у Паризу и Мадриду. Ф. Л.

ЦЕНЕ НАШИХ МАРАКА НА АМЕРИЧКОМ ТРЖИШТУ

На америчком тржишту марака комплетна збирка под окупацијом Србије нуђена је за 8.25 долара. — За југословенски „шкарт“ тражено је 6.75 долара за килограм, а за пакет од 3 кгр. пак тражена је цена од 18 долара. Ф. Л.

ЈЕДНА НОВА ИДЕЈА ИЗ ДАНСКЕ

Данска, која се иначе, са филателистичког гледишта, убраја у конзервативне земље, пошла је једним новим путем. Ма да је ретко издавала марке са доплатком, изгледа да су се оне опет тешко могле у народ протурати; тако, још има на лагеру великих преостатака марака издатих 1947 године за успомену на борбу за ослобођење, са доплатком у корист „фонда слободе“. Пошто чиста добит од доприноса иде у корист овога фонда, управа фонда се решила да распише једну утакмицу за решавање укрштених речи, у којој може да узме учешћа свако ко жели, али мора да пошље решење у писму франкираном непротуреним маркама за ослобођење. А. Ф.

Zoltan Sabo

Znameniti ljudi na markama

ALEKSANDAR VELIKI (365—323 g. pre n. e.), kralj makedonski, sin i naslednik Filipa Makedonskog. Makedonija se nalazila na severu Grčke, puna visokih, strmih i neprohodnih planina. Odlikovala se surovom prirodom. Kad Filip postade makedonski kralj (359 g. pre naše ere), njegova zemlja je bila još mala i neznatna, bez većeg grada ili pristaništa, a stanovništvo nekulturno, ali po jeziku skoro grčko. Od ove male pokrajine Filip

ПРИХОДИ ОД МАРАКА У ЕНГЛЕСКОЈ

Леп биланс за 1948/49 годину показују „Crown Agents“, један уред, који продаје скупљачима марака како франко, тако и специјалне марке свих британских колонија. Из једног, пре кратког времена објављеног, извештаја види се да је за ово време продато скупљачима колонијалних марака за округло 2,000.000 фунти стерлинга, од чега отпада на издање прославе „сребрне свадбе“ 45%.

А. Ф.

ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ ЖИВОТ У ФРАНЦУСКОЈ

Један поглед на развитак филателије у Француској даје нам један распис тамошњег савеза филателиста, према коме је у овоме савезу било при његовом оснивању у 1922 години 37 друштава са 4190 чланова. Интензивни организациони радови крунисани су били лепим успехом, јер је при крају прошле године у редовима савеза било 60.000 чланова у 300 друштава.

А. Ф.

МУЧНО РАЂАЊЕ У. П. У.-МАРАКА НА ХАИТИЈУ

Хаити су са својим издањем за прославу 75-годишњице Светског пошт. савеза имали велике муке. Специјалне марке, које су биле већ отштампане, биле су са сликом претседника, који се због изненадне промене политичких прилика морао уклонити. Пошто се његова слика на поштанским маркама није могла трпети, према назорима нових властодржаца, оне су биле уништене и редовне франко марке направљене додатком једног пригодног претиска у спомен марке за прославу 75-годишњице Светског пошт. савеза. А. Ф.

АМЕРИЧКО ФИЛАТЕЛИСТИЧКО ДРУШТВО

У С. А. Д. на челу филателистичких друштава стоји „American Philatelic Society“. Број чланова овог друштва је 11.546. Овоме друштву стоје на расположењу 56 експерата и специјалних испитивача из свих области, који члановима за мале награде стоје на услузи саветима и објашњењима.

А. Ф.

uzeo je vojevanja na Iliriju, i to čak do Dunava, proširio je i svoju moć duž morske obale sve do Helesponta. Obezbedio je za sebe i jedno pristanište, Amfipolis, kao i izvesne susedne zlatne rudnike. Nakon nekoliko vojni u Trakiji, okrete se sa svom ozbiljnošću na jug. Filip je naumio da iskoristi razdor među Grcima, te da zavlada celom Grčkom. U toj nameri tražio je povoda da se umeša u grčke stvari; u ovome uspeva i, konačno, posle bitke kod Heroneje, sklapajući mir s Atinjanimi, preuzima hegemoniju nad Grčkom (338 g. pre n. e.) i još iste godine jedan kongres grčkih država priznaje ga za vrhovnog zapovednika u slučaju rata protiv Persije. Međutim, u pripremanju pohoda na Persiju, on bude, 336 g. pre naše ere, ubijen. Nasledio ga je sin Aleksandar. Ovaj je dobio odlično obrazovanje; vaspitavao ga je, među ostalima, grčki filozof Aristotel. Aleksandru je otac poverio svoju politiku i dao mu je da komanduje i raspolaže izvesnom vlašću, još dok mu je bilo tek 16 godina. Tako je on već u svojim mladim godinama pripremljen da jednog dana preuzme vladavinu. Aleksandar ima 20 godina, kada nasleđuje ubijenog oca. U njegovim delima vidi se da je dobro shvatio planove svoga oca, da je bio upućen u iste i da je svojom sposobnošću odmah, dolaskom na vlast, otpočeo ostvarivati ono, što je otac bio otpočeo — da bi došao do prvog cilja — do Persije. On prvo polazi sa svojom vojskom ka Dunavu; vraća se preko Ilirije i nastavlja svoj pohod, da bi spalio Tebu, čiji se narod bio pobunio protiv Makedonaca. On postupa sa ovim gradom nemilosrdno; sve zgrade, sem hrama i kuće pevnika Pindara, razori, a 30.000 ljudi prodade u ropstvo. Videći ovaj postupak, Grčka je zapanjena, a Aleksandar sad već može bezbrižno da nastavi svoj pohod na Persiju. Međutim, ovim svojim delom Aleksandar je postigao, pored toga što je uništio pobunu i volju za pobunom u Grčkoj, i nešto nepoželjno; izgubio je, naime, kod Grka simpatije i volju pomaganja. Posle ovog slučaja grčke države ostaju pasivne i ne pomažu ga sa brodom, što je Aleksandru kasnije zadalo mnogo nevolja. Posle Tebe, još je tri grada postigla ista sudbina. Razoren je Tir, Gaza i jedan grad u Indiji, gde je bio Aleksandar ranjen. U ovom poslednjem nije niko pošteđen; svi su bili poubijani, pa čak i deca. Na početku pohoda na Persiju, Persijanci su imali preimućstvo, što su bili na moru skoro potpuno gospodari. To je nagnalo Aleksandra da ide duž maloazijske obale i da osvaja pristanište za pristaništem da tako uništi persiska pomorska središta. Pošto je potukao Persijance na reci Graniku, Aleksandar se uputio duž obala dalje na jug. Međuvremeno se persiska flota nalazila na njegovom desnom boku, između njega i Grčke, mnogo preteći, a ništa ne postizujući. Da su Persijanci izbegavali bitku i napadali samo mestimično na njegovu sve dužu saobraćajnu liniju, verovatno bi ga mogli uništiti; ali, oni to nisu učinili. Nastavljajući svoje napade na pomorska središta ne-

prijatelja, Aleksandar je godine 333 pre naše ere dospeo duž obale do vrha zaliva, koji se sada zove Aleksandrov zaliv. Na tom njegovom putu čekala ga je pod velikim kraljem Darijem III ogromna persiska vojska, koju su planine odvajale od obale. Dve vojske su se prvo mimoišle. Persiska vojska predstavljala je ogroman, rdavo uređen skup vojnika, komora i pratilaca. Darija je pratio čak i njegov harem, te je tu bilo i mnoštvo haremskih robova, svirača i igračica. Mnogi su od glavnijih oficira povelili i svoje porodice da vide proganjanje makedonskih upadača. Vojska je bila nedisciplinovana i neuredena. Darije je ovu vojsku krenuo preko planina ka moru, da bi na taj način otsekao Aleksandra od Grčke. On srećno pređe preko planina sa celom svojom vojskom, te se ulogori u ravnici kod Isa između planine i obale. Tu ga je napao Aleksandar i razbio ovu glomaznu i trošnu vojsku. Darije je iskočio iz svojih ratnih dvokolica, tog već zastarelog ratnog oruđa, i pobegao na jednom konju, ostavljajući u Aleksandrovim rukama čak i svoj harem. Prema raspoloživim podacima smatra se da se Aleksandar posle ove bitke i pobede pokazao priseban i velikodušan. Velikodušan, što je prema zarobljenicima bio blag, a priseban, što se i dalje držao svog plana da zauzme persiske luke — t. j. sada da zauzme feničanska pristaništa Tir i Sidon. Sidon mu se predao; Tir se odupro. Ovde imamo najbolji dokaz za Aleksandrovu veliku vojničku sposobnost. Njegova vojska je bila tvorevina njegova oca, ali, Filip se nije nikada sjajno pokazao pri opsadi gradova. Kada je Aleksandar bio dečko od 16 godina, video je kako su njegovog oca odbili od utvrđenoga grada Vizantije na Bosforu. A sada se nalazio lice u lice sa jednim još neoskrnavljenim gradom, koji je izdržavao napad za napadom, i koji, se 14 godina odupirao Nebuhadnezaru. Tada je Tir bilo ostrvo, udaljeno na po milje od obale, i njegovu flotu dotle niko nije tukao. Aleksandar je prikupio oko sebe grupu inženjera iz Kipra i iz Fenikije; sa njim je bila sidonska flota, a uskoro mu je došao i kiparski kralj sa 120 lađa, čime je bio u stanju da zagospodari morem. Prva Aleksandrova mera bila je da sagradi nasip od kopna do ostrva, koji i danas postoji. Na njemu je, čim se približio tirskim zidovima, postavio svoje kule i opsadne ovnove. Usidrio je i lađe prema zidovima, i na njima podigao kule i ovnove. Tirci su upotrebljavali protiv te flote svoje vatrene lađe i pravili ispade iz svojih dveju luka. Najzad je ipak napravljen prodor kroz zid, te su se Makedonci sa svojih lađa peli na ruševine i jurišali na grad. Opsada je trajala sedam meseci. Gaza se držala dva meseca. U svakome od tih slučajeva nastupalo je sečenje, pljačkanje grada, i prodavanje preživelih u ropstvo. — Tada, oko kraja godine 332 pre naše ere, uđe Aleksandar u Egipat. — U međuvremenu Darije je pokušao da s Aleksandrom povede pregovore za mir. U zamenu za svoju porodicu, Darije je ponudio Aleksandru jednu od svojih kćeri za ženu.

Ali Aleksandar je te predloge odbio i zahtevao bezuslovnu predaju. Stoga je rat nastavljen. Ušavši u Egipat, koji nije pružio nikakav otpor, Aleksandar nije srušio tamošnji mesni poredak, niti je dirao hramove. Zbog toga su egipatski sveštenici proglasili Aleksandra sinom boga sunca — Amona. Za vreme boravka u Egiptu, Aleksandar je osnovao u zapadnom delu nilske delte grad Aleksandriju, koji je docnije postao čuven. Sad se nalazio čitav red osvojenih država pod vlašću Makedonaca. Ali, da bi se persiska kraljevi-

na konačno smrvila, valjalo je osvojiti i njen istočni deo. Uputivši se prema Istoku, Aleksandar je kod sela Gaugamele konačno razbio persisku vojsku (331 g. pre naše ere). Darije je utekao, a ubrzo zatim ubili su ga ljudi iz njegove bliske okoline. — Posle bitke kod Gaugamele, makedonska vojska zauzela je, skoro bez otpora, najvažnije gradove u Persiji: Vavilon, Suzu, Persepolj i Ekbatanu. Posle daljih osvajanja, na putu za Istok, najzad, 327 g. pre naše ere, Aleksandar je upao u Indiju. Tu su se Makedonci prvi put sukobili sa bojnim slonovima, koje su Indusi upotrebljavali u borbama. Posle uspešne borbe, Alek-

sandar se spremao da pođe u dolinu Ganga, ali prilikom prelaska preko reke Hifazisa, Aleksandrova vojska odrekne poslušnost. Tropska priroda, Indije, kiše i nepogode, bolesti, zamor od ratovanja — sve to doprinelo je da se stvori nezadovoljstvo u vojsci. Vojska je zahtevala od Aleksandra da se vrati kući i on se ovoj želji morao pokoriti. Jedan deo vojske je vraćen vodenim, a drugi suvozemnim putem duž obala. Aleksandar je uzeo Vavilon za prestonicu svoje ogromne države. On je maštao o novim pohodima; međutim, razboli se od vrlo teške malarije, i njegov organizam nije odoleo bolesti. Za nekoliko dana Aleksandar je umro. Kaže se da se Aleksandrovim osvajanjima grčka kultura širila po zemljama na Istoku i stapala s istočnom kulturom. Procvat ove kulture, koja se zove jelinistička, pripisuje se Aleksandru kao njegovu zasluga. Ali, Vavilonija i Egipat bili su prepuni Grka i pre njega. On nije bio prouzročivač jelinizacije, već samo njen pomagač. On je zasnovao ukupno nekih 17 Aleksandrija; njihova imena pretrpela su posle razne izmene; — ali je uništio Tir, i sa Tirom čitav splet morskih puteva, pošto je on bio dotle glavni zapadni izlaz na more iz Mesopotamije. On nije pravio nikakve velike puteve, nije uspostavljao nikakve pouzdane pomorske veze; nije prikupljao oko sebe nikakvu grupu državnika; nije pomišljao ni na kakvog naslednika. Možda je imao velike planove, ali je još bio suviše mlad? Ali i Filip je bio još mlad, kada je pomišljao na Aleksandrovo vaspitanje. Aleksandar je umro u 33 godini; njegovo carstvo se ubrzo raspalo.

Grčka je izdala jednu marku, koja predstavlja Aleksandra Velikog u bitci kod Isa (Scott A 77).

Наше **МАРКЕ**

ПРИГОДНА МАРКА ЗА ЗАГРЕБАЧКИ ВЕЛЕСАЈАМ

15 септембра 1951. биће пуштена у течај, према решењу Главне дирекције пошта Бр. 13.000 од 31. VIII. 1951., једна пригодна марка од 3 динара поводом загребачког велесајма. Израђена по цртежу Сретена Грујића, гравера из Београда (према једној плакати); слика претставља предмете народних рукотворина; у горњем левом углу налази се ознака вредности; испод слике је натпис „ZAGREBAČKI VELESAJAM 1951“, а у другом реду „FNR JUGOSLAVIJA“. Величина слике $24\frac{1}{2} \times 35\frac{1}{2}$. Штампане у књиготиску у Заводу за израду новчаница у Топчидеру на табацима по 25 марака. Зупчање чешљасто. Боја марке: плава, црвена, неранцасто-смеђа, мрка и зелена. Зупчање $12 : 11\frac{1}{2}$. Величи-

на издања 500.000. Пуштају се у течај 15. IX. на свима већим поштама у земљи. За

франкирање важиће неограничено време, односно до доношења решења о повлачењу.

НОВЕ МАРКЕ ЦРВЕНОГ КРСТА

Према решењу Главне дирекције пошта Бр. 13.151 од 7. IX. 1951. пустиће се у те- чај за време Недеље Црвеног Крста, од 7. до 14. IX. 1951. доплатне франко и порто марке — по 1 комад од 0.50 дин. На обе- ма маркама су исте слике: застава Црв. Крста на конопцу, који повлаче две руке. Боја: франко-марке злава и црвена, а пор- то-марке зелена и црвена. Израђују се у Заводу за израду новчаница у Топчидеру у офсету. Величина издања: франко-марака 4,500.000, а порто-марака 1,500.000.

НА МАРКАМА ИЗДАТИМ ПОВОДОМ ВЕ- ЛИКИХ ГОДИШЊИЦА КУЛТУРНО-ИСТО- РИСКЕ ПРОШЛОСТИ

1) На маркама од 10 дин. са сликом Приможа Трубара, на 19 марци у табаку има истурену длаку косе код левог уха, а код 46 марке слово „К“ у речи „KNJIGA“ прецртано је малим луком у боји.

2) На маркама са сликом цара Душана од 20 дин., 50 марка има велику тачку у боји испод десног ока Душановог.

Ц. С.

ДЕЛОМ ИЗОСТАЛО ЗУПЧАЊЕ КОД МАРКЕ ОД 10.— ДИН. ИЗ СЕРИЈЕ „ПРИ- ВРЕДА“

Наш читаоц Алекс Домицељ из Ракека нам је доставио марку од 10.— динара из серије „Привреда“ из левог доњег угла арка од 100 комада са делом изосталим зупчањем услед превијеног угла табака (види слику). — Марка је употребљена на пошти Ракек.

Nouvelles émissions

TIMBRE-POSTE COMMEMORATIF A L'OCAS- SION DE LA FOIRE INTERNATIONALE DE ZAGREB

Un timbre-poste commémoratif sera mis en cours le 15 septembre 1951 à l'occasion de la Foire Internationale de Zagreb, conformément au décret de la Direction Générale des Postes N° 13.000 du 31 août 1951. Ce timbre est exécuté d'après le dessin de Sreten Grujić, graveur de Beograd (ayant pour

base une affiche peinte). L'image du timbre représente les divers objets du folklore national. Au coin gauche supérieur figure l'indication de la valeur; dans le bas du dessin se trouve le texte: »ZAGREBAČKI VELES- JAM 1951« (= Foire Internationale de Za- greb 1951) et dans la seconde ligne la lé- gende: »F. N. R. Jugoslavija« (= R. F. P. de Yougoslavie). Format du dessin: 24¹/₂ × 35¹/₂. Ces timbres ont été imprimés en typographie dans l'Institut d'Impression des Billets de Ban- que à Topčider en feuilles de 25 pièces. Dentelure en peigne: 12 : 11¹/₂. Couleur: bleu, rouge, brun-orange et vert. Tirage: 500.000 exemplaires. Ces timbres seront vendus, à par- tir du 15 septembre a. c. dans tous les grands bureaux de poste du Pays et resteront en cours pour l'affranchissement jusqu'à révo- cation.

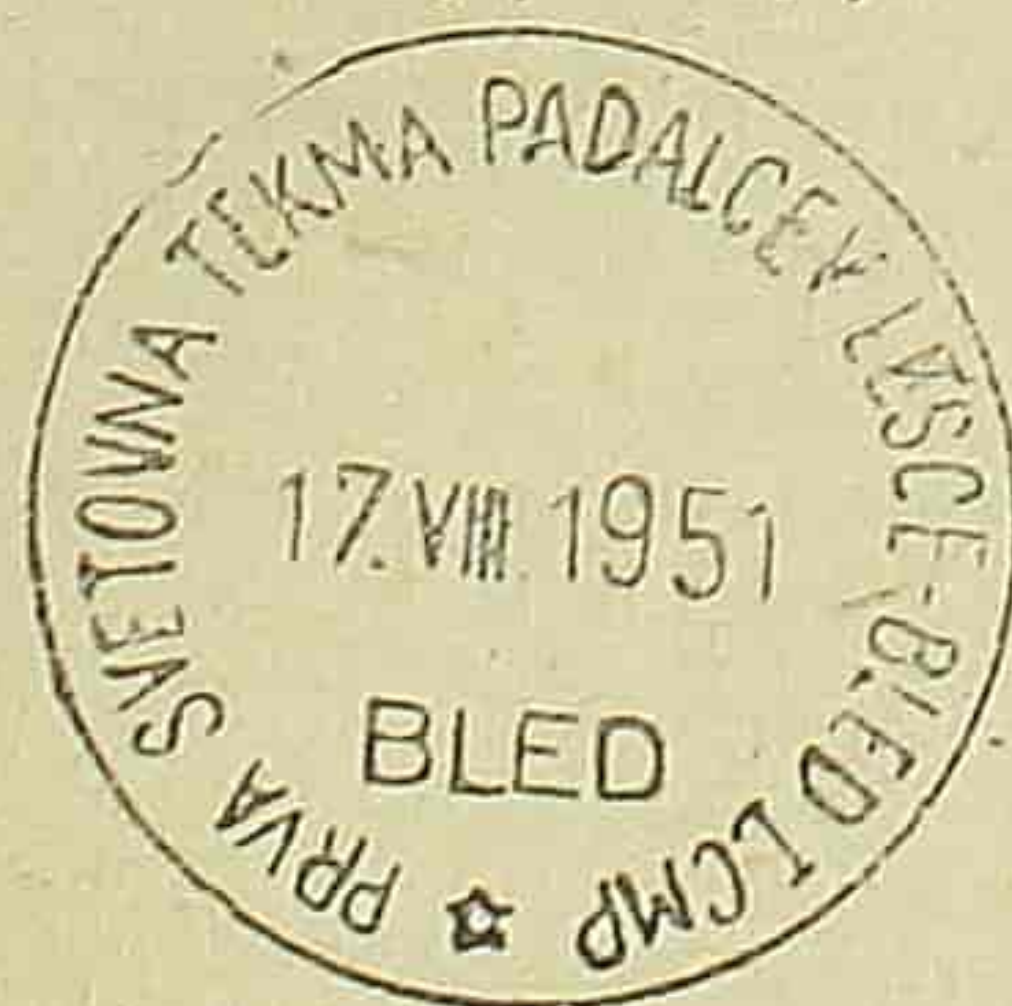
NOUVEAUX TIMBRES-POSTE POUR LA SEMAINE DE LA CROIX-ROUGE

Conformément au décret de la Direction Générale des Postes N° 13151 du 7 septembre 1951 pendant la »Semaine de la Croix Rouge«, du 7 au 14 octobre 1951, sera mis en cours un timbre d'affranchissement ainsi qu'un timbre-taxe de la valeur de 0,50 Din. Le dessin est le même pour les deux timbres: le dra- peau de la Croix Rouge flottant à la corde hissé par deux mains. La couleur du timbre d'affranchissement est bleu et rouge et celle du timbre-taxe vert et rouge. Ces timbres ont été exécutés dans l'Institut d'Impression des Billets de Banque à Topčider en off-set. Le tirage du timbre d'affranchissement est de 4,500.000 exemplaires et celui du timbre-taxe 1,500.000 exemplaires.

Пригодни жигови

БЛЕД. — 16. до 20. августа 1951.

Поводом Првог светског такмичења па- добранаца на Бледу од 16. до 20. августа 1951. биле су пуштене у те- чај две пригод- не марке, које су се за време такмичења продавале само на Бледу. У исто време био је тамо употребљаван и нарочити при- годан жиг, који је за ту прилику одобрила Главна Дирекција пошта решењем Бр.

9.816 од 27. VII. 1951.: једнокружан, преч- ника 29¹/₂ м. м., са текстом у кругу „PRVA SVETOVNA TEKMA PADALCEV LESCE — BLED I. CMP“; датум са четвороцифреном годином у једном реду у средини жига, а

испод њега, паралелно с њим име поште „BLED“. Боја жига црна.

ВЕЛИКЕ ЛАШЧЕ. — 9. IX. 1951.

По одобрењу Главне дирекције пошта Бр. 11.982 од 23. VIII. 1951. био је у употреби на пошти Велике Лашче 9. IX. 1951., о прослави 400-годишњице словеначке књиге, нарочити пригодан жиг без оквира, црне боје, са непокретним датумом, са текстом „PROSLAVA / 400 LET / SLOVENSKE / KNJIGE / 1551 / RAŠČICA / 9. IX. / 1951 / VELIKE LAŠČE“.

СЛОВЕЊГРАДЕЦ. — 16. IX. 1951.

По одобрењу Главне дирекције пошта Бр. 13.123 од 7. IX. 1951. био је употребљаван на пошти у Словењградецу 16. септембра 1951. пригодан жиг са непокретним датумом и са текстом „VI. KOROŠKI FESTIVAL — 700 LET SLOVENJGRADCA“. У сре-

дини усправног овалног жига налази се грб.

ЦЕТИЊЕ. — 5.—8. IX. 1951.

По одобрењу Главне дирекције пошта Бр. 8998 од 13. VIII. 1951. био је на Цетињу употребљаван о прослави стогодишњице Његошеве смрти од 5. до 8. IX. 1951. пригодан жиг: прстенаст, пречника 30 м. м., са текстом у прстену „СТОГОДИШЊИЦА ЊЕГОШЕВЕ СМРТИ — ЦЕТИЊЕ“, са Његошевим ликом и са непокретним датумом у средњем кружном пољу.

Нове **МАРКЕ**

ALBANIJA

1. VII. 1951. izdata je serija maraka za međunarodni dečiji dan, koja se sastoji iz 4 marke: 2 lek. zelena sa slikom deteta i zemaljske kugle obavijene trakom sa prigodnim natpisom na albanskom jeziku; 2,50 lek. smeđa, sa slikom deteta na vazii i negovateljice kraj njega; 3 l. crvena (kao 2,50 l.) i 5 l. škriljasto-plava (kao 2 l.).

ANDORA (FRANC. POŠTA)

9. VII. 1951. redovno izdanje u promenjenim bojama i nove vrednosti: 3 Fr. crvena (Sv. Jovan Kazeljski), 5 Fr. ljubičasta, 6 Fr. zelena, 15 Fr. ljubičasto-smeđa (Andora), 18 Fr. crvena (kao 15 Fr.) i 30 Fr. ultramarin.

ANDORA (ŠPANSKA POŠTA)

Dopunske vrednosti redovne serije maraka: a) za redovnu poštu: 2 cts. tamna maslinasto-zelena (jelena), 10 Ptas. tamna smeđelilasta (mapa).

b) za vazдушnu poštu: 1 Pta. ljubičasta (Andora).

ANTILI HOLANDSKI

Puštena je u tečaj jedna dobrotvorna serija od 5 maraka sa doplatkom u korist vaspitanja dece: 1½+1 c. ljubičasta (preskakanje dece jednog preko drugoga), 5+2½ c. sepija (puštanje zmaja), 6+2 c. plava (ljuljaška), 12½+5 c. crvena (dečje kolo) i 25+10 c. zelena (igra s obručima).

ARGENTINA

U spomen desetogodišnjice državnog društva za vazдушnu plovidbu izdata je jedna

marka od 20 C. maslinasto-siva, sa slikom aviona upravljenog ka zvezdama, a ispod njega stilizovane ptice.

AUSTRIJA

3. VIII. 1951. izdata je prigodna marka povodom 7. međunarodnog zbora skauta u blizini Išla, sa slikom stilizovanog ljiljana kao znaka austriskih skauta sa štitom austriskog saveznog grba: 1 S. crno-zelena (okerasta) crvena.

BELGIJA

1) Kod maraka objavljenih u br. 8 našeg lista pod 1. a) treba ispraviti boje maraka: 25 c. zelena, 40 c. maslinasta, 60 c. lilasta i 1 Fr. crvena.

2) 25. VII. 1951. puštene su u tečaj avionske marke od 6 i 7 F., izdate o 50-godišnjici belgiskog aerokluba, u novim nijansama boja: 6 F. sepija i 7 F. tamno-zelena.

3) 20. VIII. 1951. izdane su 3 marke sa doplatkom u korist komiteta za podizanje spomenika političkim zarobljenicima: 1,75 F.+25

isto vreme spomen marke na 2. sportski nacionalni kongres, na V. južno-amerikanski atletski šampionat, na južno-amerikanski teni-

c. sepija (slika spomenika), 4+2 F. ljubičasto-plava i plava (sa slikom tvrđave) 8+4 F. zelena (slika spomenika).

BOLIVIJA

Tek ove godine izišle su spomen marke, koje treba da obeleže uspomenu na velike

ski šampionat i na 4. južno-amerikanski ski-jaški šampionat:

a) za redovnu poštu: 0,20 B. škriljasta i crna (boks), 0,50 B. crvena i crna (tenis), 1 B. lilasto-crvena i crna (gnjuranje), 2 B. karminasta i crna (skijanje) i 3 B. smeđa i crna (biskajsko loptanje).

b) za vazdušnu poštu: 0,20 B. crno-ljubičasta i crna (jahanje), 0,30 B. lilasta i crna (basquet-ball), 0,50 B. nerandžasta i crna (mačevanje), 1 B. smeđa i crna (trka sa preponama), 1,40 B. žuta i crna (nogomet), 2,50 B. nerandžasta i crna (bacanje koplja), 3 B. maslinasto-smeđa i crna (štafetna trka) i 5 B. crvena i crna (stadion u La Pazu).

BRAZILIJA

1) 9. VII. 1951., za I. brazilijanski kongres pozorišnih umetnika u Rio de Žaneiru, izdata je jedna spomen marka od 0,60 cr. sivo-zelena, sa slikom ovenčanog glumca i sa prirodnim natpisom.

2) U avgustu 1951., za IV. američki kongres za katoličko izobražavanje, izdata je jedna marka od 0,60 cr. smeđe-siva i žućkasta sa slikom katoličke mise održane pred jednim krstom na otvorenom polju.

3) O stogodišnjici rođenja Orville A. Derby-a izdata je jedna spomen marka od 2 cr. sivo-škriljasta sa slikom slavljenika.

4) O 29. godišnjici vazdušne veze između Nju-Jorka i Rio de Žaneira, koju je izvršio 15. VIII. 1922 brazilijanski avijatičar, E. Pinto Martins izdata je jedna spomen marka za vaz-

sportske manifestacije u La Pazu u 1948. godini. Izdata je 14 raznih maraka, koje su u

dušnu poštu od 3,80 cr. sivo-maslinasta sa slikom Martinovom.

BUGARSKA

2) VIII. 1951. izdata je jedna serija od 3 marke u spomen 60-godišnjice prvog socijalističkog kongresa održanog u Bugarskoj: 1 l. ljubičasta, 4 l. tamno-zelena i 9 l. lilasto-crvena.

VENECUELA

Izdate su za vazdušnu poštu spomen marke na promenu mesta u Nju-Jorku statue Simona Bolivara, sa istom slikom, Bolivara na konju na svima markama: 5 c. ljubičasta, 10 c. zelena, 20 c. sivo-maslinasta, 25 c. zeleno-maslinasta, 30 c. crvena, 40 c. smeđa, 50 c. siva i 70 c. žuto-nerandžasta.

EKUADOR

Izdato je 6 provizornih maraka, izrađenih od konzularnih službenih maraka sa pretiskom reči »POSTAL« i nove vrednosti: 5 ctvs. na 0,10 Sucres karminasta, 20 ctvs. na 0,25 Sucres smeđa, 30 ctvs. na 0,50 S. maslinasta, 40 ctvs. na 0,25 S. plava i 50 ctvs. na 0,25 S. plava.

IZRAEL

1) U julu 1951., o 50-godišnjici Jevrejskog narodnog fonda, izdata je jedna serija spomen-maraka: 15 pr. smeđa, 25 pr. zeleno-plava i 80 pr. plava.

2) U avgustu 1951., za 23. kongres cionista, održan u Jerusalimu, u spomen prvog predsednika cionističke organizacije, Dr. Teodora Zeef Hercla (1860—1904), izdata je jedna marka s njegovim likom: 30 pr. sivo-zelena.

INDONEZIJA

Provizorne porto marke, izrađene od porto-maraka sa imenom zemlje »Ned. Indie«, sa crnim pretiskom u 4 reda »BAJAR / PORTO« i nove vrednosti: 2½ s. na 50 c. žuta, 5 s na 100 c. zeleno-žuta, 10 s. na 75 c. plavo-zelena.

ITALIJA

1) 23. VII. 1951., za »Milanski trijenal« izdate su dve propagandne marke sa vrlo stilizovanim sižeima na slikama: 20 l. crna i maslinasta, oblika uspravnog pravougaonika sa slikom vazne i belog kruga, 55 l. plava i cr-

2) Istoga dana, u čast 500-godišnjice slikara Pietra Vanucci, zvanog »Perugino« (1450—1524), izdata je jedna spomen marka sa njegovim likom: 20 l. sepija i smeđa.

3) 23. VIII. 1951., za međunarodni biciklistički šampionat, koji je održan u Italiji, izdata je jedna prigodna marka od 25 l. sivo-škriljasta, sa slikom trkača-bicikliste.

4) 8. IX. 1951., za XV. levantski sajam u Bariju, izdata je jedna marka od 25 l. plava sa amblemom sajma.

IFNI

18. VII. 1951. izdata je jedna serija spomen-maraka za uspomenu na posetu gen. Franka, sa generalovom slikom: 50 c. nerandžasta, 1 P. smeđa i 5 P. zeleno-plava.

JAPAN

1) 1. VI. 1951. izdate su dve marke za propagandu turizma, sa slikom vodopada: 8 yen. zelena (vodopad Senju) i 24 y. plava (vodopad Ninai).

2) 25. VI. 1951. izdate su dve marke za propagandu plaža u prefekturi Bakajama: 8 y. smeđe-nerandžasta, sa slikom Kahkai Kaku u Waka-no-Ura i 24 y. otvoreno-plava sa slikom Tomogashima na Prijateljskom ostrvu.

3) 9. VII. 1951. izdata je deseta marka iz serije »slavnih Japanaca« sa slikom Dr. Odoi Mori, noveliste dramskog pisca, kritičara i prevodioca (1862—1922) 8 yen. lilasto-smeđa.

4) 20. VII. 1951. izdata je 12. serija propagandnih maraka za Nacionalni park u Tovadi: 2 y. smeđa (reka Oirase), 8 y. smaragdna (jezero Tovada), 14 y. cinober (Kandokai) i 24 y. indigo plava (planina Hakkoda).

5) Sve 4 vrednosti pod 4) izdate su u isto vreme u malim blokovima (sve četiri na jednom listu).

KUBA

1) 3. VII. 1951., o proslavi stogodišnjice kubanske zastave, izdata je jedna spomen serija, koja se sastoji iz maraka:

a) za redovnu poštu: 1 c. zelena, plava i crvena (sa slikom Miguela Teurbe Tolon), 2 c. crvena i crna (general Narciso Lopez), 5 c. ultramarin i crvena (Emilia Tolon šije prvu za-

venkasta, položenog oblika, sa slikom jedne vazne i nekih antičkih predmeta.

stavu 1851 g.), 10 c. lilasta, plava i crvena (kubanska zastava).

b) za vazdušnu poštu: 5 c. maslinasta, plava i crvena (zastava na jednom malom utvrđenju za vreme rata za nezavisnost), 25 c. crna, plava i crvena (zastava u blizini svetionika La Havanskog).

c) za hitnu poštu: 10 c. smeđa, plava i crvena (zastava na vladinoj palati).

2) 24. VIII. 1951. izdata je jedna marka o 50-godišnjici smrti bolničarke Clare Louise Maas (1876—1901), koja je dobrovoljno žrtvovala svoj život za definitivne opite sa žutom groznicom. Natpis na marci: »Za nauku i čovečanstvo, u miru i u ratu«: 2 c. crvena.

LIHTENŠTAJN

24. VII. 1951. izdate su 3 dobrotvorne marke sa reprodukcijama slika iz galerije kneza od Lihtenštajna: 1+10 r. maslinasta (sa slikom »Canal« od A. Cuyp-a), 20+10 r. smeđa (portret Williama Van Heythuysena od Franca Halsa) i 40+10 r. (pejzaž Jacoba van Ruysdaela).

KINA

1. VII. 1951., o 30-godišnjici postojanja kineske komunističke partije, izdate su 3 spomen marke sa slikom Mao-Ce-Tunga: 400 dol. smeđa, 500 dol. zelena, i 800 dol. crvena.

KONGO BELG.

Posle 4 godine od puštanja u tečaj ranije izdatih, izdate su dve marke u dopunu serije ukidanje ropstva iz 1947. godine: 1,50 F. sivo-ljubičasta sa slikom kardinala Lavigerie, 3 F. smeđe-maslinasta sa slikom barona Dhenis.

MAĐARSKA

1) U vezi obaveštenja datog u br. 8 našeg lista o mađarskim markama sa slikama građevina iz petogodišnjeg plana donosimo dopunu docnije izdatih maraka iz te serije: 20 f. smaragdna (montažna zgrada za železničke objekte), 30 f. smeđe-nerandžasta (građevina u ulici Lehel), 40 f. sepija (centralna stanica autokara), 60 f. karminasta (dom kulture).

2) 18. VI. 1951., o 15-godišnjici smrti ruskog pisca Maksima Gorkog: 60 f. smeđa, 1 Ft. plava i 2 Ft. zatvoreno-lilasta.

3) O uspesima u prvoj godini petogodišnjeg plana izdate su marke:

a) za redovnu poštu: 20 f. sivo-lilasta, 30 f. plava, 40 f. crvena i 60 f. žuto-smeđa.

b) za vazdušnu poštu: 70 f. smeđa, 1 Ft. zelena i 2 Ft. lilasto-ružičasta.

MALTA

12. VII. 1951., o 700-godišnjici skapulera (naplećnika katoličkih sveštenika), izdate su 3 marke sa slikom Bogorodice, koja predaje skapulere Svetom Simonu (reprodukcija jedne slike iz bazalike u La Valetti): 1 d. zelena, 3 d. ljubičasta i 2 Sh. crna.

MEKSIKO

1) Dopunska vrednost serije redovnih maraka: 40 c. crvenkasto-nerandžasta (sa slikom arheološke indijanske skulpture u Tabasku).

2) Dopunske vrednosti serije maraka za vazdušnu poštu: 5 c. tirkizna (pogled na Guerrero) i 10 c. nerandžasto-smeđa (indijanska igra sa perima u Oaxaci).

NEMAČKA ZAP.

1) Do sada izdate marke za redovnu upotrebu sa slikom poštanskog roga i vrednosnih brojeva:

a) formata 21×25 m. m. u ofsetu: 2 pf. jasno-zelena (izdata 1. VIII.), 4 pf. smeđa (od 20. VI.), 5 pf. ljubičasto-crvena (1. VIII.), 10 pf. zelena (20. VI.), 20 pf. crvena (20. VI.).

b) formata 22×28 m. m. u dubokotisku: 30 pf. plava (1. VIII.).

2) 30. VIII. 1951. izdata dobrotvorna serija dve marke sa doplatkom u korist fonda za rekonstrukciju Bogorodičine katedrale u Libeku, sa slikom jedne skulpture sa fasade katedrale — jednog anđela i dva poklonika: 10+5 pf. zelena i smeđa i 20+5 pf. crvena i smeđa.

NEMAČKA IST.

1) 26. VI. 1951. izdate su 3 marke u znak učvršćenja nemačko-kineskog prijateljstva: 12 pf. sa slikom Mao-Ce-Tunga, 24 pf. sa slikom dodeljivanja kineskim seljacima za vreme agrarne reforme, 50 pf. sa slikom Mao-Ce-Tunga.

2) 4. VIII. 1951., o 3. festivalu svetske omladine izdate su 4 marke: 12 pf. otvoreno-smeđa i mrka sa slikom dečaka koji podiže zastavu, na kojoj je štitić, na kome su predstavljani jedan belac, jedan crnac i jedna Kineskinja oko goluba; 24. pf. crvena i zelena (kolo devojčica), 30 pf. zelena i smeđa (kao 12 pf.) i 50 pf. ljubičasto-plava i karminasta (kao 24 pf.).

NEMAČKA — BERLIN, zap. sektor

U vezi objavljenih maraka u br. 7 našeg lista, puštene su u tečaj 6. VIII. 1951. još tri marke sa slikom »Zvona slobode«: 5 pf. smeđa, 20 pf. crvena i 40 pf. ljubičasta.

NORVEŠKA

25. VIII. 1951. izdata je još jedna marka sa slikom kralja Hakona VII: 60 ore zelenosiva.

Ova marka bila je do 2. IX. prodavana samo na privremenoj pošti Nordiske filatelističke izložbe (DENOFIL).

PAKISTAN

14. VIII. 1951., o 4. godišnjici proglašenja nezavisnosti Pakistana, izdate su naročite spomen marke:

a) za redovnu poštu: 2¹/₂ a. crvena (muslimanski ibrik i služavnik), 3¹/₂ a. plava (kao 2¹/₂ a.), 4 a. zelena (neki stari muslimanski arhitektonski motiv), 6 a. smeđa (kao 4 a.), 8 a. mrka (muslimanski lampion), 10 a. purpur (kao 8 a.).

b) za vazdušnu poštu: 3 a. tamno-crvena (avion i stari peščani časovnik), 12 a. tamna zeleno-plava (kao 3 a.).

PAMANA (KANALZONA)

1) 16. VIII. 1951. puštena je u tečaj nova serija maraka za vazdušnu poštu, sa slikom zapadne hemisfere sa oznakom »AIR / MAIL« u krugu, od koga se odvaja krilo: 4 c. crveno-lilasta, 6 c. smeđa, 10 c. nerandžasta, 21 c. otvoreno-plava, 31 c. karminasta i 80 c. crna.

2) 15. VIII. 1951. izdata je jedna marka u čast zapadno-indijanskih radnika, koji su bili zaposleni na prokopavanju kanala (1906—1914), sa slikom grupe radnika u proseku Culebra, koji se sada zove Gaillard Cut: 10 c. karminasta.

PERU

1) Stara marka od 10 c. iz 1938. godine u novoj boji, sa slikom planine Huascarán: 10 Soles crna i zelena.

2) Za 400-godišnjicu univerziteta izdata je 6 spomen-maraka: 6 c. siva (otac Thomas de San Martín, osnivač univerziteta), 40 c. ultramarin (univerzitet u 1951. godini), 50 c. crveno-smeđa (hram Sv. Dominga, prvi lokal univerziteta), 1,20 S. zelena (Carillo i brat Tomas José Baquijano), 2 S. plava (razne slike) i 5 S. višebojna (prvi pečat univerziteta iz 1571. godine i sadašnji).

PITKERN

1. IX. 1951. izdate su dve vrednosti za popunu serije iz 1940. godine: 4 d. zelena i crna (sa slikom biblije sa broda Bounty-a) i 8 d. lila-ružičasta i zelena (nova škola sagrađena 1949. godine).

POLJSKA

1) 15. VI. 1951. izišle su još dve marke sa natpisom »BUDUJEMY NOWA HUTE (= Mi izgrađujemo Novu Hute): 60 gr. smeđa i 90 gr. ciglasta (Ranije dve vidi u br. 8 »Filateliste« pod 4).

2) 25. VI. 1951., za Prvi kongres poljskih naučnika izdata je 6 maraka sa slikama poljskih naučnika: 25 gr. ružičasta sa slikom Stanislava Stasika (1755—1826), 40 gr. plava sa slikom Marije Kiri-Sklodovske (1867—1934), 45 gr. ljubičasta sa slikama Z. Vroblevskog i K. Olševskog, 60 gr. maslinasta sa slikom prof. M. Nenckog, 1,15 Zl. crveno-lila sa slikom N. Kopernika (1473—1543), 1,20 Zl. siva (amblem kongresa: golub mira nad otvorenom knjigom).

3) 5. VII. 1951., o 25-godišnjici smrti revolucionara Feliksa Đeržinskog (1877—1926), izdata je jedna marka sa njegovom slikom: 45 gr. otvoreno-smeđa.

4) 5. VIII. 1951., u spomen 3. festivala mladeži u Berlinu, izdata je jedna marka sa slikom omladinaca u kolu: 40 gr. plava.

5) Izdata je još jedna vrednost iz serije porto-maraka sa slikom poljskog orla: 20 gr. lila-crvena.

6) 22. VII. 1951. izdate su tri marke velikog formata za spomen sedmogodišnjice Narodne republike Poljske (osnovane 22. VII. 1944.), sa slikom predsednika Bjeruta u sre-

dini, a desno i levo simboličke pretstave mehanizacije poljoprivrede i teške industrije: 45 gr. ciglasto-crvena, 60 gr. plavo-siva (Sliku smo doneli u prošlom broju).

RUMUNIJA

1) 9. VII. 1951. izdata je jedna marka za spomen na biciklističku trku Rumunije 1951, sa slikom jednog detalja sa te trke: 11 l. bakarno-smeđa.

2) U julu 1951., povodom 3 svetskog festivala mladeži i studenata u Berlinu, izdate su 3 marke: 1 l. crvena (amblem festivala), 5 l. zatvoreno-plava (reprodukcija plakate komisije za priređivanje festivala) i 11 l. lilasta (reprodukcija plakate međunarodnog komiteta za priređivanje festivala).

3) 23. VII. 1951. izdata je jedna marka o desetogodišnjici smrti patriote Filimona Sarbu, koga su Nemci ubili (1916—1941), sa slikom slavljenika: 11 l. mrka.

4) Istoga dana izdate su 4 marke u spomen stogodišnjice smrti slikara C. D. Rozentala (1820—1851), sa dvema njegovim slikama iz Narodne galerije u Bukureštu; sve 4 marke su iste vrednosti: 11 l. cinober (»Revolucionarna Rumunija«), 11 l. zelena (sa istom slikom), 11 l. ljubičasta (»Rumunija kida okove sa ruku«), 11 l. (sa istom slikom kao pret-hodna).

5) 16. VIII. 1951. obeležena je 20-godišnjica rumunskog komunističkog dnevnika »Scanteia« izdanjem jedne marke sa slikom građevine za najveću rumunsku štampariju: 11 l. plava.

RUSIJA

1) 19. V. 1951., o 150-godišnjici Kirovljeve fabrike mašina u Lenjingradu, izdata je jedna marka od 40 kop. smeđe-žučkasta (sa pogledom na fabriku).

2) 2. VI. 1951., o 175-godišnjici velikog pozorišta u Moskvi, izdate su dve marke otšampane sa 4 boje: 50 kop. (prednji front pozorišta) i 1 rub. (sa slikama muzičara: Glinke, Čajkovskog, Musorgskog, Rimskog-Korsakova i Borodina, a ispod tih slika pozorišta).

3) 9. VI. 1951. u čast mađarske narodne republike izdate su 4 marke: 25 kop. otvoreno-zelena (most slobode u Budimpešti), 40 kop. plava (parlament u Budimpešti), 60 kop. sepija (narodni muzej u Budimpešti) i 1 rub. crna i crvena (skulptura zahvalnosti ruskoj armiji za oslobođenje Ugarske).

4) 25. VI. 1951. izdata je serija propagandnih maraka za poljoprivredu: 25 kop. zelena (kosačica — vršalica), 40 kop. otvoreno-zelena / crvenkasta (jabučarstvo), 1 rub. smeđa / žuta (branje limunova) i 2 rub. otvoreno-zelena / crvenkasta (berba pamuka).

S. A. D.

1) 23. VII. 1951., o 250-godišnjici od osnivanja Detroita, izdata je jedna spomen marka od 3 c. plava sa prigodnom slikom i natpisom »THE LANDING OF CADILLAC AT DETROIT 1701—1951«.

2) 1. VIII. 1951., o 75-godišnjici stupanja države Kolorado u američku federaciju, izdata je jedna spomen marka od 3 c. plava

izdanje Italije sa pretiskom u crvenoj boji »AMG-FTT Fiera di Trieste 1951«: 6 l. lila-sto-smeđa, 20 l. ljubičasta i 55 l. plava.

sa slikom vladine palate; levo od nje brdo Sainte-Croix i simbolični plavi cvet Kolorada, desno jedan kau-boj i državni grb: 3 c. plavo-ljubičasta.

SAN MARINO

O filatelističkom danu, 20. VIII. 1951., izdata je jedna marka izrađena od ranije izdate avionske marke od 500 lira (u 1950. godini) sa pretiskom Gjornata Filatelica San Marino — Riccione«, sa trima debelim crtama preko stare vrednosti i sa otštampanom novom vrednošću »L 300«: 300 na 500 L. zelena, plava i lilasta.

SAHARA ŠP.

18. VII. 1951. izdate su tri marke sa istom slikom kao i marke za Ifni: 0,50 c. naradžasta, 1 c. smeđa i 5 c. zeleno-plava.

SUDAN EGIPAT.

1) 1. IX. 1951. izdata je nova serija maraka za redovnu poštu, sastavljena od 17 raznih vrednosti sa raznim slikama iz faune i života Sudana:

a) format 19×23 m. m.: 1 mill. nerandžasta i crna sa slikom neke vrste mufona, 2 m. plava i crna (neka vrsta čaplje), 3 m. zelena i crna (žirafa), 4 m. zeleno-žuta i crna (devojka iz plemena Baggara), 5 m. lilasto-crvena i crna (ratnik iz plemena Shillak), 10 m. plava i crna (urođenik iz plemena Hadendowa), 15 m. crvena i crna (urođenički policajac).

b) formata 30×25 m. m.: 2 piastera otvoreno-plava i tamno-plava (berba pamuka), 3 pi. plava i smeđa (čun od drveta), 3½ pi. smeđa i smaragdna (nubiski borci), 4 pi. crna i plava (fkačnica), 5 pi. smaragdna i smeđa (seljaci iz plemena Saluka), 6 pi. crna i plava (urođenik pri skupljanju gumarabike), 8 pi. smeđa i plava (poglavica Darfur), 10 pi. zatvoreno-zelena i crna (laboratorijum u Kartumu), 20 pi. crna i zelena (jedan nilski sisar iz Sudana).

c) format 25×30 m. m.: 50 pi. crna i zelena sa slikom pismoše na kamili.

2) Sve ove marke pod 1) izdate su sa crnim ili crvenim pretiskom »S. G.« — kao službene marke.

TRST (ZONA A)

1) 24. VI. 1951. specijalno izdanje za tršćanski sajam, izrađeno od maraka redovnog

2) U junu 1951. izdate su italijanske marke sa uobičajenim pretiskom »AMG-FTT«: 20 l. sa slikom Vanučija, 20 l. i 55 l. izdate za Milanski trijenal.

TURSKA

1) 1. VII. 1951., o 25-godišnjici priznanja turskoj zastavi prava kabotaže i navigacije, izdate su 4 marke: 15 k. plavo-ljubičasta (putnički-brod), 30 k. sivo-maslinasta (izvlačenje gnjurca iz vode) i 1 l. zeleno-maslinasta (sve-tionik).

2) 31. VIII. 1951., u spomen interparlamentarne konferencije u Stambolu, izdate su 4 marke: 15 k. maslinasta (park i mošeja sultana Ahmeda), 20 k. plava (palata Dolma Bakče), 30 k. smeđa (slika barona Carton de Wiart, belgiskog osnivača interparlamentarnih konferencija) i 60 k. ljubičasta (rumeliska kula, koju je saziđao 1451. g. sultan Mehmed II. Osvajač).

FILIPINI

26. VIII. 1951. puštena je u tečaj četvrta serija maraka sa slikama grbova; ova serija je u isto vreme i spomen serija na ustanak pre 55 godina protiv španske kolonijalne vlasti; crteži isti na svima markama — grb varoši Iloilo 2 5 c. zelena, 6 c. ljubičasta i 10 c. plava.

HAITI

Izdata je jedna serija porto-maraka od 4 vrednosti sa slikom jedne koverta sa jednom osmougaonom zalepnicom na zadnjoj strani sa slovom »T«; ispod ove koverta su krupne brojčane vrednosne oznake: 10 c. karminasta, 20 c. smeđe-lilasta, 40 c. zelena i 50 c. zatvoreno žuta.

ČEHOSLOVAČKA

1) 14. VII. 1951. izdate su tri marke za spomen na 6. međunarodni festival filma, održan u Karlovim Varima: 0,80 K. lilasto-crvena (scena iz »Pada Berlina«), 1,50 K. zeleno-siva (scena iz »Velikog građanina«) i 4 K. plava (kao ona od 0,80 K.).

2) 21. VII. 1951., o 30-godišnjici smrti Fosefa Hybes (1850—1921), jednog od osnivača komunističke partije u Čehoslovačkoj, sa slikom slavljenika: 1,50 K. smeđe-lilasta i 2 K. zatvoreno-karminasta.

3) 19. VIII. 1951., o stogodišnjici rođenja češkog pisca Aloisa Jiraseka, izdate su 4 marke, od kojih su dve sa Jirasekovom slikom, a druge dve sa jednom scenom iz njegovih de-

la: 1,50 K. crna (sa slikom Jiraseka), 3 K. crvena (sa slikom iz Jirasekova dela), 4 K. ljubičasto-crna (sa slikom iz Jirasekovih dela), 5 K. plava (kao ona od 1,50 K.).

Филателистичке изложбе у свету

WÜPOSTA 1951 у Штутгарту. — Од 27. октобра до 4. новембра одржаће се у Штутгарту виртембершка филателистичка изложба поводом стогодишњице виртембершке поштанске марке. Изложбу ће приредити савез виртембершких филателистичких друштава под патронатом председника западно-немачке савезне републике.

Адреса: Wüposta. Stuttgart W., Bismarckstr. 60, где се добијају сва потребна обавештења.

ИТЕР 1952 у Утрехту.

Изложба под патронатом FIP-а издаје свој билтен, који бесплатно шаље интересентима заступник за Швајцарску Ernst Müller, Basel, Frelestr. 77. Ова ће се изложба одржати од 28. јуна до 6. јула 1952.

ПРВА АУСТРИСКА ИЗЛОЖБА ЗБИРАКА ПО МОТИВИМА У БЕЧУ

Ова ће се изложба одржати од 29. септембра до 2. октобра. За обавештења обратити се на пошт. фах 2 Беч 127.

ИЗ НОВОГ СЕЛАНДА

За прославу стогодишњице поштанске марке у Н. Селанду у 1955. години одржаће

се у Аукланду једна изложба поштанских марака.

ЈУБИЛЕЈ САРДИНСКЕ МАРКЕ

Од 27. септембра до 7. октобра 1951. приредиће се у Турину велике филателистичке манифестације у спомен стогодишњице прве сардинске поштанске марке у дворницама палате Мадама: изложба, на којој ће се првенствено излагати сардинске марке, на коме ће се основати једно међународно удружење ових специјалиста; берза марака и др. — Биће издана једна серија марака у спомен ове прославе. — Претседник италијанске републике Еинауди примио се патроната, а на челу почасног изложбеног одбора биће министар пошта.

МЕЂУНАРОДНА ИЗЛОЖБА МАРАКА ЗА ВАЗДУШНУ ПОШТУ У БЕРЛИНУ

Од 6. до 21. октобра 1951. приредиће се у Берлину у изложбеним дворницама на „Функтурму“ међународна изложба марака за ваздушну пошту. Приређивач: Сенат града Берлина.

Рад вршачке подружнице са омладином

У вези одлуке Савеза филателиста Србије на III. редовној годишњој скупштини од 25. марта 1951., у Вршцу је основана пионирска секција.

Први састанак ове секције одржан је у сагласности са школским властима 1. априла 1951. у 9 часова у згради Пионирског дома. Састанку је било присутно 16 пионира, у главном ученика основних школа. Одржано је приступно предавање, у коме су у кратким потезима обрађене теме: школа и филателија, — зашто скупљамо марке и чему нас учи скупљање марака, — како скупљамо марке, — одлука СФС-а о формирању пионирских секција и, на крају, о нашој филателистичкој штампи.

Пионири су са великим интересовањем пратили предавање, после кога су им приказане две збирке марака, од којих је је-

дна била са жигосаним, а друга са честим маркама.

Пионирска и омладинска секција наставиле су даље заједнички рад. Предавања, поуке и др. текла су овако:

8. IV. предавање „Наша прва серија марака са партизанским мотивима“ уз приказ серије и уз објашњење мотива на свакој вредности; поред тога укратко је поновљено предавање од 1. IV. и приказане су обе збирке марака.

15. IV. предавање „Окупација Србије и марке у томе периоду“ са приказом комплетне збирке ових марака. Осим тога извршен је преглед збирки, учињен осврт на сваку приказану збирку и давана потребна упутства омладинцима и пионирима.

22. IV. предавање „Омладинске пруге на маркама“, уз приказ ових серија марака. После предавања давана су објашње-

ња на слободно постављена питања из области филателије.

29. IV. предавање „Разна издања марака — Упути у филателију“ од инж. Ал. Петровића. Уз ово предавање приказана је збирка чистих марака ФНРЈ.

13. V. предавање „Помоћна средства у филателији“ од Р. Петровића. Приказани су зубомери, пинсете, класери, каталози, папирне кесице за марке, лепак за марке и збирка чистих марака ФНРЈ.

20. V. поновљено и делимично допуњено предавање од 13. V.

27. V. предавање „Марка, мој најбољи друг и учитељ“ од Александра Влајића (из „Филателије“ бр. 5/51); приказ збирки са жигосаним и чистим маркама; давана обавештења на појединачно постављена питања; извршен преглед збирки.

3. VI. предавање „Омладинска страна“ из „Филателисте“ бр. 2/50; приказ збирки марака и давање обавештења изван предавања.

10. VI. предавање „Упути у филателију — Израда марака“ од инж. Ал. Петровића. Осим тога „Дечја недеља на нашим маркама“ уз приказ ових марака и збирке чистих марака ФНРЈ.

Приликом дечије манифестације кроз град, поводом дечије недеље, деца су носила и два транспарента, на којима су били стављени лепо израђен натпис „СФС ПОДРУЖНИЦА ВРШАЦ“ и нацртана увеличана марка из серије грбова Н. Р. Србије, обоје уоквирено филателистичким часописима Савеза филателиста Србије, Хрватске и Словеније. Ови су транспаренти следеће недеље, 10. јуна, били изложени у згради вршачке гимназије, где је била организована изложба дечијих радова и дечији ва-шар.

17. VI. предавање „Не журите!“ од Јов. Јовановића, чланак из „Филателисте“ бр. 6/51.

24. VI. предавање по чланку Р. Хорвата „Зашто сабиремо“ из „Филателисте“ бр. 6/51.

1. VII. предавање по Упутима у филателију инж. Ал. Ј. Петровића „Боје“ из „Филателисте“ бр. 4/50.

8. VII. предавање према чланку Ј. Јојкића „7 јули“ из „Филателисте“ бр. 7/50 и подела марака „7 јули“.

15. VII. предавање „Припрема марака за збирку“ од инж. А. Петровића из „Филателисте“ бр. 4/49.

22. VII. предавање према чланку Т. Деље „Тематске збирке“ из „Филателисте“ бр. 3/49 и подела коверата и картона са изложбе у Ваљеву.

29. VII. предавање М. Влаисављевића „Чување пошт. марака“, показивање пинсета, класера, албума, увијање марака у целофанске кесице и подела марака.

5. VIII. предавање „Каталози и приручници“ од А. Петровића из „Филателисте“ бр. 7/51 са приказивањем разних каталога

и приручника; подела коверата и часописа „Филателисте“ бр. 7.

12. VIII. предавање М. Влаисављевића „Лепљење пошт. марака у свешчице за размену“ са показивањем свешчица.

19. VIII. предавање М. Влаисављевића „Изложба марака у Ваљеву“.

26. VIII. предавање према чланку Б. Мрђе „Омладинске тематске збирке“ из „Филателисте“ бр. 2/49.

Овај извештај нека послужи свима подружницама као пример како треба радити с омладином и пропагирати задатке и користи од филателије.

Вршачкој подружници, а нарочито њеном вредном и предузимљивом члану Милану Влаисављевићу може се честитати на овако лепо организованом раду с омладином.

ПРЕГЛЕД ФИЛАТЕЛИСТИЧКЕ РАЗМЕНЕ СА ИНОСТРАНСТВОМ ЧЛАНОВА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

у јулу, јуну и августу 1951. г.

Број учесника у раз-

	јуни	јули	август
мени	91	107	119
Број послатих писама иностраним филателистима	395	693	712
Број држава у које су послата писма	64	70	79
Каталожка вредност послатих марака	118.000	179.000	190.000
Број додељених серија „Дана морнарице“	124	278	171

Просечна вредност 1 писма Дин. 270

Највећи број писама послат је у ове земље:

1) САД	302 ком.
2) Швајцарска	117 "
3) Италија	112 "
4) Немачка	111 "
5) Француска	104 "
6) Белгија	89 "
7) Мађарска	88 "
8) Аустрија	77 "
9) Енглеска	67 "
10) Чехословачка	34 "

Мил. Бороња

Подружница СФС „Врачар“ у Београду преселила се у своје нове просторије у улици Саве Ковачевића бр. 34. — Састанци се одржавају сваког уторника од 17 до 20 часова.

ПОДРУЖНИЦАМА, ПОВЕРЕНИШТВИМА И ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Моле се сви они који нису платили дужну претплату да нам је одмах пошаљу на наш тек. рачун 104-903317.

Уредништво.

**БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНОВА
САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ**

на дан 31. августа 1951. год.

	Ред.	Омл.	Свега
АДА (повереништво)	23	5	28
АПАТИН	51	12	63
БАЧКА ТОПОЛА	30	18	48
БЕЛА ЦРКВА	27	16	43
БЕОГРАД:			
„ЕВЖЕН ДЕРОКО“	224	51	275
„АВАЛА“	232	70	302
„САВА“	225	40	265
„ВРАЧАР“	232	78	310
„Л. КОШИР“	100	43	143
ТОПЧИДЕР	66	6	72
БЕЧЕЈ	24	11	35
БОГОЈЕВО	21	2	23
БОР	41	8	49
ВАЉЕВО	76	34	110
ВРАЊЕ (повер.)	4	—	4
ВРБАС	23	7	30
ВРШАЦ	111	35	146
ЖЕЛЕЗНИК (повер.)	6	—	6
ЗАЈЕЧАР	44	29	73
ЗЕМУН	75	56	131
ЗРЕЊАНИН	106	17	123
КИКИНДА	70	35	105
КРАГУЈЕВАЦ	44	21	65
КРУШЕВАЦ	10	14	24
КУЛА	24	7	31
ЛЕСКОВАЦ	48	25	73
МЛАДЕНОВАЦ (повер.)	8	2	10
НИШ	56	8	64
НОВИ КНЕЖЕВАЦ	28	2	30
НОВИ САД	314	84	398
ОЦАЦИ	25	4	29
ПАНЧЕВО	62	19	81
ПИВНИЦЕ	22	4	26
ПИРОТ	25	4	29
ПОЖАРЕВАЦ	64	29	93
РАНКОВИЋЕВО (повер.)	2	2	4
РУМА (повер.)	9	7	16
СВЕТОЗАРЕВО	42	15	57
СЕНТА	26	16	42
СМЕДЕРЕВО	32	14	46
СОМБОР	67	18	85
СРЕМСКА МИТРОВИЦА	46	16	62
СТАНИШИЋ (повер.)	16	1	17
СУБОТИЦА	217	42	259
СУРДУЛИЦА	18	4	22
ТИТЕЛ (повер.)	9	1	10
ТИТОВО УЖИЦЕ	29	3	32
ТОПОЛА ОПЛЕНАЦ (пов.)	7	—	7
ТРСТЕНИК (повер.)	26	1	27
ЋУПРИЈА (повер.)	16	6	22
ЦРВЕНКА	15	2	17
ЧАЧАК (повер.)	9	12	21
ШАБАЦ (повер.)	5	—	5
ШИД (поверен.)	10	1	11
СВЕГА:	3142	957	4099

ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА

„ЦРНА ГОРА“. Успостава поштанске службе и прво издање поштанских марака.

У бр. 7/8 и 9 швајцарског часописа »Berner Briefmarken-Zeitung« објављени су на француском језику наставци чланка Е. Милера, преведеног са енглеског из The Collectors club philatelist«.

СТАЊЕ ФИЛАТЕЛИЈЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ

Наш сарадник Драган Новак из Загреба објавио је у бр. 7/8 листа »Berner Briefmarken-Zeitung« једно писмо о данашњем стању, организацији и делатности филателије у Југославији у кратким потезима, ради обавештења иностраног филателистичког света.

„ФИЛАТЕЛИЈА“ — гласило Филателистичког савеза Хрватске. Бр. 7 за јули 1951. Излази у Загребу сваког месеца. Цена 30.— динара.

Садржај: — М. Шерић: Десет година борби и победа народа Хрватске. — Д. Брус: Осврт на I. земаљску филателистичку изложбу и њене изложке. — Инж. В. Флек: Жири на I. земаљској филателистичкој изложби у Загребу. — Др. В. Симић-Вакановић: Природне лепоте наше домовине на авионским маркама. — Нове марке. — З. Крелиус: Особине југословенских марака. — Крелиус: Пригодни жигови. — Марке европских земаља. — Вести.

У последњем часу добили смо и бр. 8 за август 1951 са овим садржајем: Праведан гњев. — Р. Н. Хорват: Послије прве земаљске изложбе. — А. З. Турина: Сувремена филателија и њена казнено-правна заштита. — Е. Архангељски: Прве швајцарске провизорне марке. — Ст. В. Стојнић: Почетници и омладинци и аматерска филателија. — В. Андрашевић: Размјена марака с иноземством. — Нове марке. — Марке европских земаља. — Марке прекоморских земаља. — Вијести. — Замјена марака.

„НОВА ФИЛАТЕЛИЈА“ — гласило Филателистичке звезде Словеније, бр. 7—8 за јули—август 1951; излази на словеначком језику под уредништвом П. Андерлича.

Садржај: — Нове марке (400 година словенске књиге, Марко Марулић, Душанов законик). — П. Андерлич: Наше пригодне коверте. — Ф. Кобал: Ловренц Кошир. — П. Андерлич: Поштански жигови Словеније (наставак). — М. Сикошек: Хералдика и филателија. — Инж. Ц. Пирц: Знана и незнана филателистичка подручја (наставак). — Наше нове марке. — За нашу омладину. — Нове марке у свету. — Др. А. Лаврич: Каталог Југофилателије. — Наши специјални жигови.

ОГЛАСИ

Цене огласа:

Цела страна	1.000.— дин.
Пола стране	500.— дин.
Четвртина стране	250.— дин.
Осмина стране	125.— дин.
Шеснаестина стране	65.— дин.

Све огласе треба увек слати на адресу: УРЕДНИШТВО „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ — Београд, Војводе Драгомира ул. бр. 25, а новац за огласе на наш тек. рачун код Нар. банке бр. 104—903317. Увек назначити зашта се новац шаље.

Мали огласи

који морају бити испод 1/16 стране, наплаћују се по заузетој површини, али им најмања цена може бити 25.— динара.

Zumstein kataloge 1950 i 1951 nudim u zamjenu za količinke (Masseware) FNRJ. Tražite popis koje marke trebam u zamenu. Vladimir Lahman, Split, ul. Vlade Bagata 23.

Тражим марке издања старе Југославије, ФНРЈ, СРБИЈЕ и НДХ, чисте и поништене серије као и поједине комаде. Исто тако тражим и све друге европске и прекоморске марке.

СТЕВАН М. ЈАКОВЉЕВИЋ
Нови Сад
Милетићева ул. 39

ТРАЖИМ

Пригодне жигове Југославије од 1921 до 1933 год. и Љубљанских Велесајмова од 1921 до 1940 год. на ковертама или дописним картама.

Инг. Цветко Јоановић, Београд, улица 27 марта број 2/III.

ПРОДАЈА ПРЕОСТАЛИХ БРОЈЕВА „ФИЛАТЕЛИСТЕ“

Уредништво „Филателисте“ има за продају извесну количину предратних бројева „Филателисте“:

а) КОМПЛЕТНА ГОДИШТА:

из 1935 године 1 комплет
из 1938 године 7 комплета
из 1940 године 6 комплета.

б) РАСПАРЕНЕ БРОЈЕВЕ:

из 1937 год. бројеве: 2, 3, 7/8.
из 1938 год. бројеве: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7/8, 9, 10, 11 и 12.

из 1940 год. бројеве: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7/8, 9, 10, 11 и 12.

из 1941 год. бројеве: 1, 2, 3 и 4.

в) КОРИЦЕ ЗА ПОВЕЗИВАЊЕ ГОДИШТА

за 1935 годину 13 комада

за 1936 годину 5 комада

за 1939 годину 2 комада

за 1940 годину 16 комада.

Скреће се пажња да је количина распарених бројева врло мала; од неких је остао само по један комад.

ЦЕНЕ: а) комплета 120 динара; — б) појединих распарених бројева за 1 комад 5 динара; — в) за корице за 1 комад 40 динара.

Поштарину плаћа поручилац за сваки распарени број по 1 динар; за препоручене пошиљке до 10 бројева 11 динара; за корице 12 динара.

Уредништво има на продају и преостале бројеве из 1949, 1950 и 1951 године.

У 1949 години издата су 4 броја. Због мале преостале количине броја 1 тај се број не продаје посебно, већ само у комплету за 1949 годину, који стаје 66 динара. Остали се бројеви продају појединачно: Из 1949 године бр. 2 по 15 дин., бројеви 3 и 4 по 18 динара. Из 1950 године сви бројеви по цени од 15 дин. по комаду. — Из 1951 год. бројеви 1—4 по 20 дин. по комаду; остали бројеви по 30 дин. по комаду.

За све листове поштарину плаћа Уредништво.

Све поруџбине слати на Уредништво (Београд, Војводе Драгомира бр. 25). — Новац се мора послати унапред на тек. рачун Уредништва и администрације „Филателисте“ код Нар. банке Београд број 104-903317. — Пошиљке ће се вршити по реду пријема поруџбине.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ЧИТАЛАЦА

М. ПОПОВИЋУ — Панчево.

О прослави 80-годишњице Југословенска академија знаности и уметности у Загребу, за поништавање пригодне серије марака (бр. 203—205) издате поводом те прославе, употребљавала је пошта Загреб 1 на дан 28 јула 1948 пригодан метални жиг: двокружан, пречника 29¹/₂ мм, са пригодним текстом у кругу »80 GOD. JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE — ZAGREB« и са датумом у три реда у средини „28/1948/VII“ боја жига љубичаста.

Овај жиг није објављен у „Филателисти“, јер тада, кад је био употребљаван, лист није ни излазио, али је био објављен у загребачкој „Филателији“ бр. 9/10 за 1948 годину на стр. 132.

FILATELISTI!

Počev od 1 oktobra 1951 godine

„JUGOFILATELIJA“

preko svojih prodavnica u

BEOGRADU

ZAGREBU

LJUBLJANI i

DUBROVNIKU

prima u komisionu prodaju fi-
latelističke marke celog sveta

Uzmite učešća na prvoj veli-
koj aukcionoj prodaji maraka

„JUGOFILATELIJE“

koja će se održati

od 10 novembra do 10
decembra 1951 godine

u Beogradu, Palmotićeve ulica
broj 2/I sala broj 59

Na zahtev šaljem o aukcione liste

PONUDE PRIMAMO SAMO PISMENIM PUTEM

„Jugofilatelija“